

บทที่ 4

ผลการศึกษา

4.1 การศึกษาข้อมูล พืชหายากและไกลสูญพันธุ์ในพื้นที่ภาคใต้

ผลของการศึกษา พืชหายากและไกลสูญพันธุ์ในพื้นที่ภาคใต้ จากเอกสารหลัก 3 เล่ม คือ หนังสือพืชหายากของประเทศไทย (สำนักหอพรรณไม้, 2551) หนังสือไม้ดอกหอมพื้นเมืองที่หายาก และไกลสูญพันธุ์ในประเทศไทย (คณะกรรมการเอกสารถาวรสิ่งของชาติ, 2543) หนังสือไม้ดอกหอมพื้นเมืองที่หายาก และไกลสูญพันธุ์ในประเทศไทย (ปีชะ เมลิกกลิน, 2551) และฐานข้อมูลอื่น เช่น งานวิจัย หนังสือ พรรณไม้ที่เกี่ยวข้องและการสำรวจร่วมกับประชาชนชาวบ้าน พบว่ามีพืชจำนวนมากที่อยู่ในสภาพวัตถุลักษณะ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ชนิดของพันธุ์พืชหายากและไกลสูญพันธุ์ในประเทศไทย

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และอินทีโอ yü'
AMARYLLIDACEAE	พลับพลงธาร (<i>Crinum thaianum</i> J. Schulze)	ขึ้นเฉพาะน้ำไหลและไส้สะอุดพบริเวณคลองนาคากะบุรี จังหวัดระนอง
	ปาล์มพระราหู (<i>Maxburretia furtadoana</i>)	เขานปูน บริเวณเขาพระราหู จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ANACARDIACEAE	ชันธูจิ ห้องช้อน หงอกค่าง ช่องลงตีนนา โโคแหลม (<i>Parishia insignis</i> Hook.f.)	ขึ้นในป่าดิบชื้นภาคใต้
	เปรียง ก้านตอง (<i>Swintonia floribunda</i> Griff.)	ขึ้นกระჯักระจาบในป่าดิบชื้นบนภูเขา ภาคตะวันตกเฉียงใต้ และภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดเพชรบุรี พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล
	พระเจ้าห้าพระองค์ กะโโค กวน สะกวน ตะกุ ตะโก แสนตาล้อม (<i>Dracontomelon dao</i> (Blume) Merr. & Rolfe)	ขึ้นตามลำห้วยในป่าดิบชื้น และป่าดิบแล้ง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงใต้

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตการกระจายพันธุ์ และดินที่อยู่
ANACARDIACEAE	มะม่วงป่าน กะดีอแพ (<i>Mangifera gedebe</i> Miq.)	ขึ้นตามที่ดอน โล่งของป่าบึงน้ำ จีด ชาบะพรุ และชายฝั่งแม่น้ำ ไกลังฟังทะเล ภาคใต้ ตั้งแต่ จังหวัดสุราษฎร์ธานีจนถึง นราธิวาส
	ปีหอนอนพรุ (<i>Campnosperma coriaceum</i> (Jack) Hall.f. ex Steenis)	ป่าพรุ นราธิวาส พัทลุง สงขลา
	พระเจ้าห้าพระองค์ (<i>Dracontomelon dao</i> (Blanco) Merr. & Rolfe)	ป่าดินทั่วไป ปัตตานี สงขลา
	เปรียง (<i>Swintonia floribunda</i> Griff.)	ป่าดินชื้นบนภูเขา พังงา ภูเก็ต กระเบี่ย ตรัง สตูล
	มะม่วงคัน (<i>Mangifera pentandra</i> Hook.f.)	ชายฝั่งทะเล ป่าพรุ นราธิวาส ปัตตานี
	มะม่วงป่า (<i>Mangifera caloneura</i> Kurz)	ป่าพรุ นราธิวาส ยะลา
ANNONACEAE	กระดังงาป่า (<i>Artobotrys siamensis</i> Miq.)	ขึ้นตามชายป่าดินเหล็ก ระดับ ความสูง 50-400 เมตร ภาค ตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียง ใต้ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ และ ภาคใต้ของไทย
	กระดังงาไทย (<i>Cananga odorata</i> (Lam.) Hook.f. & Thomson var. <i>odorata</i>)	ป่าดินเหล็ก ภาคใต้ของไทย
	กระดังงาสงขลา (<i>Cananga odorata</i> (Lam.) HOOk. f.	ป่าดินชื้น จังหวัดสงขลา

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และอินทีออยู่
	&Thomson var. <i>fruticosa</i> (Craib) J.Sincl.)	
ANNONACEAE	กล้วยสัง ^{ชื่น} (<i>Uvaria grandiflora</i> Roxb.ex <i>Hormem</i> var. <i>grandiflora</i>)	ป่าดิบชื้น ป่าไปร่อง ที่ชุมชน พบรุกจังหวัดใน ภาคใต้ มาเลเซีย
	กลาย (<i>Mitrophora keithii</i> Ridl.)	ป่าดิบแล้งและป่าเบญจพรรณ ภาคใต้ของไทย
	การเวก (<i>Artobotrys hexapetalus</i> (L.f.) Bhandari)	ป่าชืนทั่วไป
	ข้าวหลามดง ^{ชื่น} (<i>Goniothalamus laoticus</i> (Finet & Gagnep.) Ba^n)	ป่าดิบแล้งและป่าดิบเข้า ภาคตะวันออก ภาคตะวันออก เฉียงใต้ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ และภาคใต้ของไทย
	จำปูน ^{ชื่น} (<i>Anaxagorea javanica</i> Bl.)	ป่าดิบชืน จังหวัดภาคใต้ของไทย
	นมควาย (<i>Uvaria rufa</i> Blume)	ป่าดิบแล้งหรือป่าผลัดใบทั่วไป
	นมช้าง ^{ชื่น} (<i>Uvaria cordata</i> (Dunal) Alston)	ป่าดิบชื้นและป่าดิบแล้ง จังหวัดตระง จังหวัดชุมพร จังหวัดนครศรีธรรมราช
	นมแมว ^{ชื่น} (<i>Rauwenhoffia siamensis</i> Schaeff.)	ป่าดิบชืนทั่วไป
	นมวัว ^{ชื่น} (<i>Fissistigma latifolium</i> (Dunal) Merr. var. <i>covoidea</i> J.Sinclair)	ป่าดิบชืนทั่วไป
	นมหนู ^{ชื่น} (<i>Mitrophora vandaeflora</i> Kurz)	ป่าดิบชื้นและป่าดิบแล้งภาคใต้ พบที่ระดับความสูง 100-300 เมตร

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และอินทีออยู่
ANNONACEAE	นางเดง (<i>Mitraphora maingayi</i> Hook.f. & Thomson)	ป่าดิบแล้งทั่วไป ที่ระดับความสูง 300-700 เมตร
	นำนอง (<i>Polyalthia suberosa</i> (Roxb.) Thwaites)	ป่าดิบชื้นทั่วไป
	บุหงาแต่งงาน (<i>Friesodielsia desmoides</i> (Craib) Steenis)	ป่าดิบชื้น จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง จังหวัดนครศรีธรรมราช
	บุหงาลำเขี้ยก (<i>Goniothalamus tapis</i> Miq.)	ป่าดิบชื้นทั่วไป
	บุหงดอกขาว (<i>Dasymaschalon blumei</i> Finet & Gagnep. var. <i>blumei</i>)	ป่าละเมะริมทะเลทั่วไป
	บุหงดอกแดง (<i>Dasymaschalon blumei</i> Finet & Gagnep. var. <i>blumei</i>)	ป่าละเมะริมทะเลทั่วไป
	ปาหนันเขี้ยวแมว (<i>Goniothalamus tenuifolius</i> King)	ป่าดิบชื้นทั่วไป
	ปาหนันช้าง (<i>Goniothalamus giganteus</i> Hook.f. & Thomson)	ป่าดิบชื้นที่ระดับความสูง 400 เมตร จังหวัดภาคใต้
	ลำดาวน์ (<i>Melodorum fruticosum</i> Lour.)	ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ทั่วไป
	ลำดาวนดอกแดง (<i>Melodorum fruticosum</i> Lour.)	ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบทั่วไป
	สายหยุด (<i>Desmos chinensis</i> Lour.)	เบญจพรรณชื้น ป่าดงดิบทั่วไป

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตการกระจายพันธุ์ และถิ่นที่อยู่
ANNONACEAE	สาเหล้า (<i>Desmos cochinchinensis</i> Lour.)	ป่าดงดิบ จังหวัดภาคใต้
	มหาพรหมราชินี (<i>Mitrophora sirikitiae</i> W.C.& M.K.R. Saunders)	ป่าดิบเข้าทั่วไป
	จำปุน (<i>Anaxagorea javanica</i> Bl.)	ขึ้นในป่าดิบชื้นที่มีร่มรำไร และความชื้นสูงในภาคใต้
	ย่านนนควาย กล้วยหมูสัง กล้วย นดสัง กล้วยนุดสัง (<i>Uvaria grandiflora</i> Roxb. es Hormem var. <i>grandiflora</i>)	ขึ้นตามชายป่าดิบแลป่าละเมะ ที่ชื้นชื้น ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ และ ภาคใต้
	หัวช้าง หัวช้าง นางเร่อ (<i>Platymitra macrocarpa</i> Boerl.)	ขึ้นในป่าดิบแล้งและป่าดิบชื้น ภาคตะวันออก ภาคตะวันออก เฉียงใต้และภาคใต้
	หัวเต่า หัวเตา (<i>Mezzettia parviflora</i> Becc.)	ขึ้นในป่าดิบชื้นตามเนินเขา ภาคใต้ของไทย
APOCYNACEAE	มูกเข้า มูกขาว ย่างขาว (<i>Hunteria zeylanica</i> (Retz.) Gardner ex Thwaites)	ขึ้นตามป่าเบญจพรรณ ป่าดิบ แล้ง ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้
	ระยองตีนเป็ด ตีนเป็ดเล็ก (<i>Rauvolfia sumatrana</i> Jack)	ขึ้นตามชายป่าดงดิบ ลุ่มต่ำ ทางภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดชุมพร ลงไป
	โนกทะเล (<i>Alstonia curtisii</i> King & Gamble)	ขึ้นตามซอกหินปูนของเกาะ หินปูน ตามหน้าผาเขาหินปูน ริมฝั่งทะเล จังหวัดพังงา กระบี่ และภูเก็ต
AQUIFOLIACEAE	เน่าใน แก้มอัน ไคร้มด ห้าขาว ตานขอเมย บอร์เพ็ด (<i>Ilex umbellulata</i> Loes.)	ขึ้นห่างๆ ในป่าเต็ง รัง ป่าเต็ง รัง-สนเข้า ป่าก่อ และชายป่า ดิบเข้า ภาคเหนือ ภาค

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และถิ่นที่อยู่
		ตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียง ใต้ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ ภาค กลาง และภาคใต้
ARACEAE	บุกรอก บอนลอก (<i>Pseudodracontium harmandii</i> Engl)	ขึ้นตามป่าป่าร่อง ป่าเต็งรัง หรือ ตามชายป่าดิบแล้ง ภาค ตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ และภาคใต้
ARISTOLOCHIACEAE	กระเช้าหนู (<i>Aristolochia helix</i>)	เขานหินปูนในระดับต่ำ จังหวัดพังงา จังหวัดกระบี่
	<i>Capparis klossii</i>	ขึ้นตามป่าละม้า คอกอุดคระ จังหวัดระนอง จังหวัดชุมพร
	<i>Didymocarpus megalophyllus</i>	บนหินในป่าดิบระดับสูง ประมาณ 100 เมตร ในท้องที่ น้ำนกอบแกน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
	ผักกาดหิน (<i>Boea glabriflora</i>)	บนหินในป่าดิบระดับสูง 100 เมตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
	กระเช้านกเล็ก (<i>Aristolochia kerrii</i> Craib)	ขึ้นตามป่าละม้าและชายป่า ดิบที่ค่อนข้างชั่นชัน ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาค กลางและภาคใต้ตอนบน
BIGNONIACEAE	แคทุ่ง แคนา แคยอดคำ (<i>Dolichandrone columnaris</i> Santisuk)	ขึ้นตามคันนาและพื้นที่ลุ่มน้ำ และ ภาคใต้ตั้งแต่จังหวัดสุราษฎร์ธานีลงไป
BIGNONACEAE	ปีบทอง กากี (<i>Radermachera hainanensis</i> Merr.)	ขึ้นในป่าดิบแล้งใกล้ลำธาร ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียง ใต้ และภาคใต้ตอนบน

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และถิ่นที่อยู่
BIGNONACEAE	เพกาผู้ แคชาลุชัย หูวัว (<i>Radermachera glandulosa</i> (Blume) Miq.)	ขึ้นในป่าดิบแล้งและป่าดิบชื้น ภาคเหนือ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ และภาคใต้
BOMBACACEAE	ทุเรียนป่า ทุเรียนเดือน (<i>Durio mansoni</i> (Gamble) Bakh.)	ขึ้นในป่าดิบชื้นบนภูเขา ภาค ตะวันออกเฉียงใต้ (จันทบุรี) และภาคใต้ (ระนอง, พังงา)
BORAGINACEAE	หมันทะเล (<i>Cordia subcordata</i> Lam.)	ขึ้นตามป่าละเมะบนพื้นที่เป็น หาดทรายของฝั่งทะเลและเกาะ ต่างๆ ในอ่าวไทย และฝั่งทะเล อันดามัน ภาคกลาง ภาค ตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้
	งวงช้าง (<i>Argusia argentea</i> (L.f.) Heine)	ภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ขึ้น ตามป่าชายหาดที่ยังไม่ถูก รบกวน บนเกาะที่มีหาดทราย
BURSERACEAE	มะกอกบน เสียดุมด กือลามิ (<i>Canarium littorale</i> Blume)	ขึ้นในป่าดิบชื้น ภาคใต้
DIPTEROCARPACEAE	ยางกล่อง ยางร่วง ยางร่อง ยุงคำ ยุง เหียง อีโต้ เยียง (<i>Dipterocarpus dyeri</i> Pierre ex Laness.)	ขึ้นในป่าดิบแล้งและป่าดิบชื้น ภาคตะวันออก ภาคตะวันออก เฉียงใต้ และภาคใต้
	สักน้ำ สัก กลวย รือเสาะ (<i>Vatica pauciflora</i> (Korth.) Bl.)	พบในป่าพรุและชายฝั่งแม่น้ำ ทางภาคใต้ของไทย
	จันทน์กะพ้อ เปี้ยวງษา จันทน์พ้อ (<i>Vatica diospyroides</i> Symington)	ขึ้นตามป่าดิบชื้นลุ่มต่ำและชาย ขอบป่าพรุภาคใต้
	ตะเคียนชันตาแมว ตะเคียนชัน จิงมาส (<i>Neobalanocarpus heimii</i> (King))	ขึ้นในป่าดิบชื้นภาคใต้

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และอินทีเรีย
DIPTEROCARPACEAE	Ashton)	
	ตะเคียนใบใหญ่ เคียนหิน หมอราน (<i>Hopea apiculata</i> Symington)	ขึ้นห่างๆ บนพื้นที่ชุมชนริมคำ น้ำ ในป่าดงดิบลุ่มต่ำ ภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไป
EBENACEAE	นางก้อ คงน้ำ คำ พลับ เนียน (<i>Diospyros dictyoneura</i> Hiern)	ขึ้นในป่าดิบ ภาคเหนือและ ภาคใต้
EUPHORBIACEAE	เปล้าเงิน เปล้า (<i>Croton argyratus</i> Blume)	ขึ้นตามป่าดิบชื้น ป่าละเม้าที่ ชุมชนใกล้ลำธาร ภาคตะวันตก เฉียงใต้ และภาคใต้
	กะพاب เทียนขไมย หลงไหล สอง กระดองหิน (<i>Drypetes hoaensis</i> Gagnep.)	ขึ้นในป่าดิบแด้งบนภูเขาหินปูน ทึบบนฝั่งและบนแกาะ ภาค กลาง ภาคตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้ของไทย
HERNANDIACEAE	โพกริ่ง โพกระดึง โปง (<i>Hernandia nympheifolia</i> (C.Presl) Kubitzki)	ขึ้นตามป่าชายหาดบนหาดทราย ของเกาะและฝั่งทะเลด้านทะเล อันดามัน ภาคใต้
HYDROCHARITACEAE	สันตะวาณี (<i>Blyxa quadricostata</i> Hartog)	ขึ้นตามแอ่งน้ำหรือในบึงที่มีน้ำ ใสปราศจากตะกอน มีน้ำไหล และระบายน้ำออกอย่างสม่ำเสมอ ในเขตจังหวัดเลยและพังงา
IXONANTHACEAE	อาทัย ไม้ผ่อนตีหมาย หูกะพิง หูกะพิง (<i>Ixonanthes icosandra</i> Jack)	ขึ้นในป่าดิบชื้นตามเนินเขา ภาคใต้ตั้งแต่จังหวัดสุราษฎร์ ธานีลงไป
LABIATAE	สังเกก เบยลาย ซังเกก ซังแคน ทรง แกร สังเกก ฉูกา (<i>Peronema canescens</i> Jack)	ขึ้นตามป่าละเม้าบนพื้นที่โล่ง ชุมชนใกล้น้ำ ชายป่าและพื้นที่ โล่งที่ถูกรบกวนในป่าดิบชื้น ภาคใต้ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไป
LECYTHIDACEAE	จิกทะเล จิกเล โคนเล أمانุง (<i>Barringtonia asiatica</i> (L.) Kurz)	ขึ้นตามป่าชายหาดของฝั่งทะเล เกาะที่ยังไม่ถูกรบกวน ภาค

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และอินทีออยู่
		ตะวันออกเฉียงใต้และภาคใต้
LEGUMINOSAE - CAESALPINIOIDEAE	ยวน ตอแผล (<i>Koompassia excelsa</i> (Becc.) Taub.)	ขึ้นในป่าดิบชื้น ภาคใต้ ตอนล่าง
	สารผักหละ สะตอป่า สารเงิน สาร ค้อนก่อง ค้อนก้อมผีแหง (<i>Parkia leiophylla</i> Kurz)	ขึ้นตามริมลำธารที่ค่อนข้างโล่ง ในป่าดิบแล้งบนภูเขา ภาคเหนือ และภาคใต้ของไทย
	โสกเหลือง โสกป่า โสกน้ำ โสก ใหญ่ อโสกเหลือง อโสกใหญ่ (<i>Saraca thaipingensis</i> Cantley ex Prain)	ขึ้นริมลำธารในป่าดิบภาคใต้
	ย่านดาวอี้ ถ้าใบสีทอง (<i>Bauhinia aureifolia</i> K. & S.S. Larsen)	ขึ้นตามที่โล่งริมลำธารในป่าดิบ ชื้น อุทยานแห่งชาติน้ำตกนาโจ พนเยพะในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส และยะลา
LENTIBULARIACEAE	หิพเกรต หญ้าฟอยเล็ก (<i>Utricularia minutissima</i> Vahl)	ขึ้นเป็นกลุ่มนพื้นที่ชื้นและ ตามแอ่งภูเขาหินทรายที่มีน้ำ ไหลrin ในช่วงฤดูฝน ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ ภาคตะวันออก ภาค ตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้
	สร้อยสุวรรณ หญ้าสีทอง เหลืองพิค มร สาหาร่ายดอกเหลือง (<i>Utricularia bifida</i> L.)	ขึ้นที่ชื้นและ มีน้ำหล่อในชั้น ดินแต่ไม่ลึกลับทั่ว พืชเป็น กลุ่มใหญ่ตามแอ่งภูเขาหินทราย ที่มีน้ำไหลrin ในช่วงฤดูฝน ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ ภาคตะวันออก ภาค ตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้
LORANTHACEAE	ประทัดทอง ก้าฟักทอง (<i>Macrosolen avenis</i> (Bl.) Danser)	ชอบเกาะตามความไม้ และกิ่ง ใหญ่ของไม้ต้นขนาดใหญ่ ใน

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตการกระจายพันธุ์ และถิ่นที่อยู่
		ป่าดิบเข้าที่ไปร่อง และชายป่าดง ดิบบนภูเขา ภาคเหนือ ภาค ตะวันตกเฉียงใต้ และภาคใต้
MALPIGHIACEAE	โนรีปันหยี (<i>Hiptage detergens</i>)	บนเขาหินปูน ระดับสูง ประมาณ 200 เมตร เกาะปันหยี จังหวัดพังงา
	โนราตัน (<i>Brachylophon anastomosans</i>)	ในป่าดิบบนเขาหินปูน ระดับ ความสูง ประมาณ 50 เมตร อาเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา
MAGNOLIACEAE	ยีหุนปลี เทพพนม จำปาป่า ปูนใหญ่ มณฑาใหญ่ (<i>Magnolia liliifera</i> (L.) Baill. var. <i>liliifera</i>)	ขึ้นในป่าดิบที่ซุ่มชื้น พบร่อง ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาค ตะวันตกเฉียงใต้และภาคใต้
MELIACEAE	ประยงค์ป่า สังเครียด สังเครียดเดือด สังเครียดหลังขาว (<i>Aglaia odoratissima</i> Blume)	ขึ้นในป่าดิบแล้ง ป่าดิบชื้น ป่า พรุ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ ภาค ตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้
MENISPERMACEAE	บ้มินเครือ ขมีนฤทธิ์ ชับ (<i>Arcangelisia flava</i> (L.) Merr.)	ขึ้นตามชายป่าดิบแล้งและป่าดิบ ภาคตะวันออกเฉียงใต้และ ภาคใต้
	เครือไส้ไก่ ตับเต่า มะหนินมำ (<i>Diploclisia glaucescens</i> (Blume) Diel	ขึ้นในป่าดิบแล้งและป่าเบญจ พรรณที่ซุ่มชื้น ใกล้ลำธาร ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้
MYRISTICACEAE	จันทน์แดง (<i>Myristica iners</i> Blume)	ขึ้นในป่าที่ลุ่มต่ำและในป่าพรุ ภาคตะวันออกเฉียงใต้และ ภาคใต้
	จันทน์ม่วง (<i>Myristica elliptica</i> Wall. ex Hook.f. & Thomson)	ขึ้นในป่าดิบชื้น ป่าพรุ ป่าบึงน้ำ จีดและริมฝั่งแม่น้ำ ภาคใต้

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และถิ่นที่อยู่
MYRTACEAE	ชมพูน้ำ ชมพูค่าง หว้าปลอก (<i>Syzygium siamensis</i> Craib)	พบทั่วทุกภาค ขึ้นตามชายป่า คงดิบ ตามริมลำธารภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาคใต้
ORCHIDACEAE	พญาฉลัพทันต์ ช้างไส้ตัน (<i>Vandopsis gigantea</i> (Lindl.) Pfitzer)	ขึ้นตามชายป่าดงดิบ เกาะตาม คลานไม้ใหญ่และตามหน้าผา หินที่ชุ่มน้ำปักกลุ่มด้วยมอส หนาแน่น ระดับความสูง 200- 1,500 เมตร
	รองเท้านารีขาวสตูด รองเท้านารี กระบี รองเท้านารีซ่องอ่างทอง รองเท้านารีดอกขาว (<i>Paphiopedilum niveum</i> (Rchb.f.) Pfitz.)	ขึ้นตามภูเขาหินปูนบน เกาะ หรือริมฝั่งทะเล ภาคใต้ของ ไทย
	รองเท้านารีฝาหอย รองเท้านารี เหลืองพังงา เอื้องฝาหอย (<i>Paphiopedilum godefroyae</i> (Godef. - Leb.) Stein)	ขึ้นบนดินตามซอกเขาหินปูน ตามเกาะและฝั่งทะเล ภาคใต้ ของไทย
	รองเท้านารีเหลืองปราจีน เหลือง ปราจีน (<i>Paphiopedilum concolor</i> (Batem.) Pfitz.)	ขึ้นตามป่าไปร่องหรือป่าละเมะ บนภูเขาหินปูน ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาค กลาง และภาคใต้ตอนบน
	รองเท้านารีเหลืองกระบี เหลือง กระบี (<i>Paphiopedilum exul</i> (Ridl.) Rolfe.)	พบเฉพาะตามป่าเขาหินปูนบน เกาะและฝั่งทะเลในเขตจังหวัด พังงา กระบี และตรัง
	เอื้องพร้าวดง (<i>Phaius indochinensis</i> Seidenf. & Ormer.)	ขึ้นในป่าดิบเขาที่ไปร่อง หรือชาย ป่าดิบที่มีริมรำไร ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงใต้ และ ภาคใต้

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และอินทีอร์
ORCHIDACEAE	<i>Bulbophyllum brevistelidium</i>	บนดินไม้ในป่าดิบ ระดับความสูง ประมาณ 300 เมตร อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส
	<i>Dendrobium viride</i>	ขึ้นบนต้นไม้ใน ที่ระดับสูง 300-350 เมตร อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส
	รองเท้านารีสุขกุล (<i>Paphiopedilum sukhakulii</i>)	บนหินปูนในป่าดิบเข้า ระดับสูง 1,000 เมตร บริเวณภูหลวง จังหวัดคoclaley
PALMAE (ARECACEAE)	ปาล์มเจ้าเมืองคลาง ชิงหลังขาว หัง หลังขาว (<i>Kerriodoxa elegans</i> Dransf.)	พบเฉพาะที่จังหวัดภูเก็ต ขึ้นเป็นกลุ่มๆ ริมลำธารในป่าดิบชื้น
PLUMBAGINACEAE	ใบพาย แสม (<i>Aegialitis rotundifolia</i> Roxb.)	พบเฉพาะทางภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ในจังหวัดระนอง ภูเก็ต และสตูล เป็นพรรณไม้ของป่าชายเลน ชอบขึ้นบนพื้นที่โล่ง ตามร่องน้ำ หรือโกลล์ปักน้ำที่มีภูเขาหินปูน หรือดินเลนที่ถลายมาจากการหินปูน
PODOCARPACEAE	พญาไม้ ขุนไม้ (<i>Podocarpus wallichianus</i> Presl)	ขึ้นในป่าดิบชื้นและป่าดิบเข้า ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้
	สามพันปี จวงพา สนสร้อย สนทาง กระrog หางหมา (<i>Dacrydium elatum</i> (Roxb.) Wall. ex Hook.)	ขึ้นในป่าดิบโกลล์ลำธาร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้
	ชางจิง ชางห้อม ขุนไม้ พญาไม้ (<i>Podocarpus nerifolius</i> D.Don)	พบทั่วทุกภาค ขึ้นในป่าดิบเข้า

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และอินที่อยู่
RAFFLESIACEAE	กระโคนถ่าย (<i>Sapria himalayana</i>)	ป่าดิบเข้า เป็นกาฝากบนราก ของ <i>Tetrastigma cruciatum</i> โดยสุเทพ โดยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัด ระนอง
	กระโคนพระราม (<i>Sapria ram</i> Bänziger & B.Hansen)	ขึ้นเบียนราก ไม้เลาเนื้ออ่อนของ สกุลเครื่อน้ำเข้า (<i>Tetrastigma</i> spp.) พบริปีกดิบที่ชุมชน และมีร่มเงา พบริปีกดิบจังหวัด ตาก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัด ระนอง จังหวัดพังงา และ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
RANUNCULACEAE	กว่างคูณ กวางคูณ ดอกตาย หลอกตาย อโซมาติ (<i>Naravelia laurifolia</i> Wall.ex Hook.f. & Thoms)	ขึ้นกระჯัดกระจายริมลำธารที่มี ร่มเงา บนภูเขาในป่าดิบแล้ง และป่าดิบชื้น ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงใต้ และ ภาคใต้
RHIZOPHORACEAE	พังก้า ถั่วขาว (<i>Bruguiera hainesii</i> C.G.Rogers)	พบริปีกดิบที่อ่าวເກອນລູງ จังหวัด จันทบุรี อ่าวເກອນນອມ จังหวัด นครศรีธรรมราช และอ่าวເກອ เมือง จังหวัดกระปี้ ขึ้นเป็นกลุ่ม เล็กๆ กระჯัดกระจายอยู่ในป่า ชายเลน
SAPINDACEAE	แรಡ ເງະປ້າ ຄອແລນພຸ (<i>Nephelium maingayi</i> Hiern)	พบริปีกดิบ จังหวัดราชบุรี
	ເງະປ້າ ເງະປ້າທາ ຄອແລນ ກຳລັງ (<i>Nephelium melliferum</i> Gagnep.)	ขึ้นตามภูเขาหินทราย หินแกรนิต ในป่าดิบแล้ง ภาค ตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคใต้
SAPOTACEAE	ละมุดสีดา ละมุดไทย (<i>Manilkara kauki</i> (L.) Dubard)	เคยพบริปีกดิบหินทราย ชายหาดริมฝั่งทะเลทางภาคใต้

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และถิ่นที่อยู่
		ของไทยสมัยก่อน
SCROPHULARIACEAE	ศรีชาลา (<i>Wightia borneensis</i> Hook.f.)	พบเฉพาะภาคใต้ตอนล่างในป่า ชาลาบาลा จังหวัดนราธิวาส และยะลา
	หงอนไก่ใบเล็ก คุหุนใบเล็ก (<i>Heritiera fomes</i> Buch. Ham.)	พบเฉพาะภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน จังหวัดระนอง ตรัง ขึ้น บริเวณป่ากแม่น้ำ บนดินเลน แข็งในแนวเขตป่าชายเลนต่อ กับป่าบก
STERCULIACEAE	กะหนาย ขนาน (<i>Pterospermum littorale</i> Craib)	พบทั่วไปทุกของภาคไทย ขึ้น ตามชายป่าดงดิน ป่ารุ่นสอง ป่าเบญจพรรณ
	คำเสา กระโอน โคงกงป่า พังไน้ไก่ มะเบือขื่น มังดาลแดงเข้า (<i>Ternstroemia wallichiana</i> (Griff.) Engler)	ขึ้นในป่าโปรดঁ ภาคตะวันออก เฉียงใต้ และภาคใต้
THEACEAE	เมียงปีผง ปีผง (<i>Gordonia dalglieshiana</i> Craib)	พบเฉพาะทางภาคเหนือและ ภาคใต้ ขึ้นตามชายป่าดินที่มีร่ม เงา
	กฤษณา ไม้ห้อม (<i>Aquilaria crassna</i> Pierre. ex Lec.)	ขึ้นในป่าดินแฉ้ง ตามเชิงเขา และท่าทางที่ไม่ลาดชัน ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาค ตะวันออกเฉียงใต้
THYMELAEACEAE	นำนอง	ขึ้นตามดินเลนแข็งของป่าชาย เลน ภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน จังหวัดระนอง กระบี และพังงา
TILIACEAE	(<i>Brownlowia tresa</i> (L.) Kostern.)	

4.2 สำรวจและเก็บตัวอย่างพันธุ์พืช

ผลของการลงพื้นที่สำรวจและเก็บตัวอย่างพืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ ในพื้นที่ภาคใต้ เพื่อนำมาเก็บรักษาพันธุ์ และศึกษาศักยภาพเพื่อที่นำมาส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและหาแนวทางในการอนุรักษ์ โดยทำการเก็บพันธุกรรมพืชออกจากแหล่งพันธุกรรมเด่าที่จำเป็น

ชนิดของพืชที่เก็บมารักษาพันธุกรรม เก็บไว้ในลักษณะต้นมีชีวิตในเรือนเพาะชำ (ภาคผนวก รูปที่ 134-136) และ ในแปลงปลูก (ภาคผนวก รูปที่ 137) ทั้งหมดจำนวน 133 ชนิด 93 สกุล 45 วงศ์ ดังแสดงในตาราง 2 และ รูปที่ 1-133 พร้อมทั้งอธิบายลักษณะประจำพันธุ์ ประกอบด้วย ชื่อ พื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อสามัญ ชื่อวงศ์ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ การขยายพันธุ์ ประโยชน์ กระจายพันธุ์ในประเทศไทย กระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ และถิ่นกำเนิดของพันธุ์พืชแต่ละชนิด

ตารางที่ 2 ชนิดของพันธุ์พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ ที่ได้จากการสำรวจและรวบรวมจากพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และถิ่นที่อยู่
ANACARDIACEAE	ขี้หนอนพรุ (<i>Campnosperma coriaceum</i> (Jack) Hall.f. ex Steenis)	ป่าพรุ นราธิวาส พัทลุง สงขลา
	พระเจ้าห้าพระองค์ (<i>Dracontomelon dao</i> (Blanco) Merr. & Rolfe)	ป่าดิบหัวไทร ปัตตานี สงขลา
	เบรียง (<i>Swintonia floribunda</i> Griff.)	ป่าดิบชืนบนภูเขา พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง สตูล
	มะม่วงคัน (<i>Mangifera pentandra</i> Hook.f.)	ชายฝั่งทะเล ป่าพรุ นราธิวาส ปัตตานี
	มะม่วงป่า (<i>Mangifera caloneura</i> Kurz)	ป่าพรุ นราธิวาส ยะลา
	รักพรุ (<i>Melanochyla bracteata</i> King)	ป่าพรุและป่าดิบลุ่มต่ำที่มี น้ำขัง สงขลา สตูล ตรัง

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และจังหวัดที่อยู่
ANNONACEAE	กระดังงาไทย (<i>Cananga odorata</i> (Lam.) Hook.f. & Thomson var. <i>odorata</i>)	ป่าดิบแล้ง ยะลา สงขลา
	กระดังงาสงขลา (<i>Cananga odorata</i> (Lam.) HOOk. f. & Thomson var. <i>fruticosa</i> (Craib) J.Sincl.)	ป่าดิบชื้น สงขลา
	กล้วยมูสัง ^{ชื่อ} (<i>Uvaria grandiflora</i> Roxb.ex Hormem var. <i>grandiflora</i>)	ขึ้นตามชายป่าดิบชื้นและป่า โปรดที่รุ่นชืน บริเวณที่โล่ง ริมลำธาร พบรุกจังหวัด ภาคใต้ พัทลุง นครศรีธรรมราช
	กลาย (<i>Mitraphora keithii</i> Ridl.)	ป่าดิบแล้งและป่าเบญจพรรณ จังหวัดภาคใต้ของไทย
	การเกก (<i>Artobotrys hexapetalus</i> (L.f.) Bhandari)	ป่าชื้นทั่วไป ยะลา สงขลา ภูเก็ต
	ข้าวหلامดง ^{ชื่อ} (<i>Goniothalamus laoticus</i> (Finet & Gagnep.) Ba^n)	ป่าดิบแล้งและป่าดิบเข้า
	จำปูน ^{ชื่อ} (<i>Anaxagorea javanica</i> Bl.)	ป่าดิบชื้น ภาคใต้ของไทย
	นมควาย (<i>Uvaria rufa</i> Blume)	ป่าดิบแล้งหรือป่าผลัดใบ ทั่วไป
	นมช้าง ^{ชื่อ} (<i>Uvaria cordata</i> (Dunal) Alston)	ตระ พัทลุง นราธิวาส
	นมแมว (<i>Rauwenhoffia siamensis</i> Schaeff.)	ป่าดิบชื้นและป่าดิบแล้ง ตรัง ชุมพร นครศรีธรรมราช
		นราธิวาส ตรัง พัทลุง

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกรุงราชพันธุ์ และถิ่นที่อยู่
ANNONACEAE	นมวัว (<i>Fissistigma latifolium</i> (Dunal) Merr. var. <i>covoidea</i> J.Sinclair)	ป่าดิบชื้น นราธิวาส กระเบี้ย
	นมหนู (<i>Mitraphora vandaeflora</i> Kurz)	ป่าดิบชื้นและป่าดิบแล้ง [*] ภาคใต้พบที่ระดับความสูง 100-300 เมตร ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช
	นางແດງ (<i>Mitraphora maingayi</i> Hook.f. & Thomson)	ป่าดิบแล้งที่ระดับความสูง 300-700 เมตร สตูล พังงา
	นำ้มอง (<i>Polyalthia suberosa</i> (Roxb.) Thwaites)	ป่าดิบชื้น สงขลา ระนอง
	บุหงาเต็งงาน (<i>Friesodielsia desmoides</i> (Craib) Steenis)	ป่าดิบ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช
	บุหงาลำเจียก (<i>Goniothalamus tapis</i> Miq.)	ป่าดิบชื้น กระเบี้ย
	บุหงดอกขาว (<i>Dasymaschalon blumei</i> Finet & Gagnep. var. <i>blumei</i>)	ป่าละเม้าริมทะเล สงขลา ภูเก็ต
	บุหงดอกแดง (<i>Dasymaschalon blumei</i> Finet & Gagnep. var. <i>blumei</i>)	ป่าละเม้าริมทะเล ปัตตานี สงขลา กระเบี้ย สตูล
	ปากันดี้แมว (<i>Goniothalamus tenuifolius</i> King)	ป่าดิบชื้น ปัตตานี สงขลา ตรัง
	ปากันช้าง (<i>Goniothalamus giganteus</i> Hook.f. & Thomson)	ป่าดิบชื้นที่ระดับความสูง 200-400m. นราธิวาส ยะลา

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกรุงจายพันธุ์ และถิ่นที่อยู่'
ANNONACEAE	ลำดาวน (<i>Melodorum fruticosum</i> Lour.)	ป่าเบญจพรพรรณ ป่าดิบแล้ง ภูเก็ต ศรีสุพรรณบุรี สงขลา
	ลำดาวนดอกแดง (<i>Melodorum fruticosum</i> Lour.)	ป่าเบญจพรพรรณ ป่าดิบ กระน้ำ สุราษฎร์ธานี
	สายหยุด <i>Desmos chinensis</i> Lour.)	ป่าเบญจพรพรรณชั้น ป่าดงดิบ นราธิวาส ยะลา
	สาเหลา (<i>Desmos cochinchinensis</i> Lour.)	ป่าดงดิบ ปัตตานี ภูเก็ต
	มหาพรหมราชินี (<i>Mitraphora sirikitiae</i> Weerasooryiya, Chalermklin & M.K.R. Saunders)	ป่าดิบเข้า สุราษฎร์ธานี ศรีสุพรรณบุรี
ARISTOLOCHIACEAE	ไก่ฟ้า (<i>Aristolochia ringens</i> Vahl)	ป่าดิบชั้น สุราษฎร์ธานี
ASCLEPIADACEAE	เตาอีนอ่อน (<i>Cryptolepis buchanani</i> Roem. & Schult.)	ป่าดงดิบถึงป่าเบญจพรพรรณ ภูเก็ต กระน้ำ สงขลา
BIGNONIACEAE	แคแตร (<i>Dolichandrone spathacea</i> (L.f.) K. Schum.)	ริมลำธารป่าไปร่อง สงขลา ศรีสุพรรณบุรี
	แคนา (<i>Dolichandrone serrulata</i> (DC.) Seem.)	ป่าเบญจพรพรรณ ภูเก็ต ศรีสุพรรณบุรี สงขลา นราธิวาส
	แคฟอย (<i>Stereospermum cylindricum</i> Pierre ex P. Dop.)	ป่าดิบชั้น ศรีสุพรรณบุรี สงขลา นราธิวาส
	เพกา (<i>Oroxylum indicum</i> (L.) Kurz)	ชั้นตามที่โล่ง สงขลา กระน้ำ
BEGONIACEAE	ส้มกุ้ง (<i>Begonia inflata</i> C.B.Clarke)	ป่าเชิงเขาที่ราบสูง พัทลุง

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระชาญพันธุ์ และถิ่นที่อยู่
BOMBACACEAE	ทุเรียนป่า (<i>Durio mansoni</i> (Gambla) Bakh.)	ป่าดิบชื้นบนภูเขา ระนอง พังงา
CAPPARACEAE	ชิงชี่ (<i>Capparis micracantha</i> DC.)	ตามป่าไปร่องทั่ว ๆ ไป สตูล
COMBRETACEAE	สมอไทย (<i>Terminalia chebula</i> Retz. var. <i>chebula</i>)	ป่าเบญจพรรณเดิngและชื้น สงขลา
DIPTEROCARPACEAE	จันทน์กะพ้อ (<i>Vatica diospyroides</i> Symington)	ป่าดิบ กระนี่
	ตะเคียนทอง (<i>Hopea odorata</i> Roxb.)	ป่าเต็งรัง narachivas
	ตะเคียนหิน (<i>Hopea ferrea</i> Laness.)	ขันห่างๆ บนพื้นที่ชุ่มน้ำริม ลำน้ำ narachivas ปัตตานี สตูล
	พะยอม (<i>Shorea roxburghii</i> G. Don)	ป่าเบญจพรรณเดิngและชื้น สงขลา พังคลุง
	ยางนา (<i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb. ex G. Don)	ที่ลุ่มต่ำริมห้วย ลักษณะและ หุบเขา ปัตตานี narachivas
	สักน้ำ (<i>Vatica pauciflora</i> (Korth.) Blume)	ป่าพรุ ป่าดิบชื้นระดับต่ำ ริม คลองหรือป่าพรุ กระนี่ ปัตตานี narachivas
EBENACEAE	จันอิน (<i>Diospyros decandra</i> Lour.)	ป่าทึ่รานต์ สงขลา สตูล
ELAEOCARPACEAE	เงาะป่า (<i>Sloanea sigun</i> (Blume) K. Schum)	ป่าดิบเดิng ป่าดิบเข้า ป่าดิบ ชื้น ที่ระดับความสูง 450- 1500 เมตร สงขลา ยะลา
EUPHORBIACEAE	ขันทองพญาบาท	ป่าเบญจพรรณชื้นและป่าดิบ

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกรุงจายพันธุ์ และอินเดีย
EUPHORBIACEAE	(<i>Suregada multiflorum</i> (A.Juss.) Baill.) จันทน์ชะมด	ยะลา
	(<i>Mansonia gagei</i> J.R.Drumm. ex Prain)	ป่าดิบแล้ง และป่าผลัดใบที่ ชั้นตามเทาหินปูน ที่สูง 100- 400 เมตร จากระดับน้ำทะเล สงขลา สตูล
	คีหมี (<i>Cleidion spiciflorum</i> (Burm.f) Merr.)	ป่าดิบทั่วไป และชายป่าไกส์ ลำธาร สงขลา นราธิวาส
	เปลาเงิน (<i>Croton cascarilloides</i> Raeusch)	ป่าละเมะที่ชั้นชืน พัทลุง
GENTIANACEAE	ระไนป่า (<i>Baccaurea bracteata</i> Mull. Arg.)	ป่าพรุ สงขลา นราธิวาส ยะลา
	กันเกรา (<i>Fagraea fragrans</i> Roxb.)	ป่าเบญจพรรณและตามที่ใกล้ แหล่งน้ำ ชุมพร ตรัง สตูล นราธิวาส
GUTTIFERAE	นาคบุด (Mesua nervosa Planch.& Triana)	ป่าดิบแล้งหรือป่าผลัดใบ ชุมพร สงขลา
	มะพุด (<i>Garcinia dulcis</i> (Roxb.) Kurz)	ป่าดิบชื้น และป่าเบญจพรรณ สงขลา
	ส้มแขก (<i>Garcinia atroviridis</i> Griff. ex T. Anderson)	เขตร้อนชื้น ตรัง ยะลา ปัตตานี
	สารกีทะเล (<i>Calophyllum inophyllum</i> Linn.)	ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบ สงขลา นราธิวาส
ICACINACEAE	อ้ายบ่าว (<i>Stemonurus malaccensis</i> (Mast.) Sleumer)	ป่าไปร่อง นราธิวาส ปัตตานี
IXONANTHACEAE	ไม้ค้อนตีหมา (<i>Ixonanthes icosandra</i> Jack)	ป่าดิบชั้นตามเนินเขา สุราษฎร์ธานีลงไป

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และถิ่นที่อยู่
LAURACEAE	เทพทาโร (<i>Cinnamomum porrectum</i> (Roxb.) Kosterm.)	ป่าดิบ ภูเก็ต ยะลา ปัตตานี
	ฟันเสน่ห่า (<i>Cinnamomum bejolghota</i> (Buch-Ham.) Sweet)	ป่าดงดิบหัวไทร ปัตตานี นราธิวาส
LECYTHIDACEAE	จิกเข้า (<i>Barringtonia pendula</i> (Griff.) Kurz)	ป่าดิบแล้ง สงขลา ยะลา ชุมพร
	จิกเล (<i>Barringtonia asiatica</i> (L.) Kurz)	ป่าชายหาดของฝั่งทะเลและ ตามเกาะที่ยังไม่ถูก耘กวน สงขลา ปัตตานี นราธิวาส
	บัวสรรค์ (<i>Gustavia gracillima</i> Miers)	ป่าดิบชื้น ภูเก็ต สงขลา ชุมพร
	สาละลังกา (<i>Couroupita guianensis</i> Aubl.)	ขึ้นได้ในสภาพดินหัวไทร สงขลา ยะลา
LEGUMINOSAE - CAESALPINIOIDEAE	ใบสีทอง (<i>Bauhinia aureifolia</i> K. & S.S. Larsen)	ขึ้นตามที่โล่งริมลักษณะในป่า ดิบชื้น ปัตตานี นราธิวาส ยะลา ถิ่นกำเนิดไทยพบที่น้ำตก นาโจ้ จังหวัดนราธิวาส
	หลุมพอ (<i>Intsia palembanica</i> Miq.)	ป่าดงดิบชื้นที่ร่วน สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส
	ชงโค (<i>Bauhinia purpurea</i> L.)	ชายป่าดิบชื้นระดับต่ำ จังหวัดชุมพรลงไป
LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE	ลูกดิ้ง (<i>Parkia sumatrana</i> Miq. Subsp. <i>streptocarpa</i> (Hance) H.C.F. Hopkins)	บริเวณแม่น้ำดำรงป่าดงดิบ แล้ง ที่ระดับความสูง 100- 900 เมตร นราธิวาส

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระจายพันธุ์ และอินทีออยู่
LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE	เหรีง (<i>Parkia timoriana</i> Merr.)	ป่าดิบชื้นและป่าดิบแล้ง narathiwat ชุมพร ยะลา
LEGUMINOSAE- PAPILIONOIDEAE	ประดู่ชิงชัน (<i>Dalbergia oliveri</i> Gamble)	ป่าดิบแล้งและป่าเบญจพรรณ ทั่วไป สตูล
MAGNOLIACEAE	จำป่าป่า (<i>Michelia champaca</i> L.)	ป่าดงดิบ สงขลา
	จำปีแขก (<i>Michelia figo</i> (Lour.) Spreng.)	ป่าดงดิบ สงขลา
	จำปีจีน (<i>Magnolia maudiae</i> var. <i>platypetala</i>)	ป่าดงดิบ สงขลา
	จำปีสิรินธร (<i>Magnolia sirindhorniae</i> Noot. & Chalermklin)	ป่าพรุน้ำจืดที่มีน้ำไหลผ่าน narathiwat สงขลา
	จำปีหนู (<i>Magnolia compressa</i> Maxim)	ป่าดิบชื้น สงขลา ปัตตานี
	จำล่า (<i>Magnolia praecalva</i> (Dandy) Figlar & Noot)	ชื้นตามสันเขายในป่าดิบชื้น ระดับความสูง 400-800 เมตรสงขลา ยะลา
	ยี่หุบปลี (<i>Magnolia liliifera</i> (L.) Baill. var. <i>liliifera</i>)	ป่าดิบที่ชั่งชื้นที่ระดับความ สูง 50-800 เมตร สงขลา ยะลา
	ทังเก (<i>Magnolia elegans</i> (Blume) H. Keng)	ป่าดิบแล้งหรือป่าผลัดใบ ทั่วไป narathiwat
MALPHIGIACEAE	โนรา (<i>Hiptage benghalensis</i> (L.) Kurz subsp. <i>benghalensis</i>)	ป่าดิบแล้งหรือป่าผลัดใบ พังงา นครศรีธรรมราช
MARTTIACEAE	กีบแรด	ที่ชุมชนริมคำรา戎ในป่าดิบ

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกรุงเทพฯ และลินทีอุปฯ
	(<i>Angiopteris evecta</i> (G.Forst.) Hoffm.)	ชื่น สงขลา นราธิวาส พังงา
MENISPERMACEAE	กรุงเขมา (<i>Cissampelos pareira</i> L.var. <i>hirsuta</i> (Buch. ex DC.) Forman)	ป่าดิบ ป่าผลัดใบ ป่าละเมาะริมฝั่งน้ำ สงขลา พัทลุง ภูเก็ต
	ขมินเครือ (<i>Arcangelisia flava</i> (L.) Merr.)	ชายป่าดิบแล้งและป่าดิบชื้น สงขลา พังงา
	สนุ้เลือด (<i>Stephania pierrei</i> Diels)	ป่าธรรมชาติทั่วไป พัทลุง
MORACEAE	กะเจาže (<i>Artocarpus elasticus</i> Rienw. ex Blume)	ป่าที่ลุ่มตามชายน้ำและลำธาร ตามขอบป่าพรุ สงขลา
	ขนุนปาน (<i>Artocarpus rigidus</i> Blume subsp. <i>Asperulus</i> Jarrett)	ป่าดงดิบ
	มะเดื่อหอม (<i>Ficus hirta</i> Vahl)	ป่าดงดิบและป่าดิบแล้ง ภูเก็ต กระเบน สงขลา
	มะหาด (<i>Artocarpus lacucha</i> Roxb.)	ป่าดงดิบถึงป่าเบญจพรรณ ชื่น สงขลา นราธิวาส
	ม้ากระทีบโรง (<i>Ficus foveolata</i> Wall.)	ป่าดิบแล้งและป่าเบญจพรรณ ทั่วไป นราธิวาส
	สาเก (<i>Artocarpus altilis</i> (Parkinson) Fosberg)	พบทั่วไปในภูมิภาคเขตร้อน สงขลา
MUSACEAE	กลวยพา (<i>Ensete superbum</i> (Roxb.) Cheesman)	ชื่นตามชายป่าดิบชื้นและป่า โอลองท์ที่ชุมชนชื่น พบทุกจังหวัดภาคใต้

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตกระชาวยพันธุ์ และอินทีออย'
MYRTACEAE	หัวว่า (<i>Syzygium cumini</i> (L.) Skeels)	ป่ากึง โถงแจ้ง ปัตตานี
	หัวนำ (<i>Syzygium thorelii</i> (Gagnep.) Merr. & L.M.Perry)	ป่าดิบชืนและป่าผลัดใบ ยะลา
MYRISTICACEAE	จันทน์เทศ (<i>Myristica fragrans</i> Houtt.)	เขตต้อนชื่น ที่ความสูง ประมาณ 900 เมตร สตูล พังงา
	หัน (<i>Knema globularia</i> (Lam.) Warb)	ใกล้ลำธาร ในป่าดิบชืนป่าทึ่ ยะลา
ORCHIDACEAE	บัวสันโดด (<i>Nervilia aragoana</i> Gaudich.)	ที่ลุ่มชื่นและ เกิดในป่าคงคิบ ชื่น ตรัง สตูล
	ปากนกแก้ว (<i>Dendrobium cruentum</i> Rchb.f.)	ป่าดิบชื่น กระเบี้ย พังงา สงขลา
	รองเท้านารีขาวสตูล (<i>Paphiopedilum niveum</i> (Rchb. f.) Stein)	ชื่นตามภูเขาหินปูนบนเกาะ หรือริมฝั่งทะเล สตูล
	รองเท้านารีฝาหอย (<i>Paphiopedilum bellatulum</i> (Rchb.f.) Stein)	ชื่นตามบนเขาหินปูนความ สูงจากระดับน้ำทะเล 700 เมตร อินดำเนิดพม่า
	รองเท้านารีม่วงสงขลา (<i>Paphiopedilum barbatum</i> (Lindl.) Pfitzer)	ชื่นตามพื้นดิน ซอกหินตาม หน้าผา สงขลา ระนอง กระเบี้ย พังงา
	รองเท้านารีเหลืองกระเบี้ย (<i>Paphiopedilum exul</i> (Ridl.) Rolfe)	ป่าเขาหินปูนที่อุดติดชายฝั่ง ทะเล บนเกาะหน้าผาสูงชัน พังงา กระเบี้ย ตรัง สุราษฎร์ ธานี ชุมพร

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตการกระจายพันธุ์ และถิ่นที่อยู่
ORCHIDACEAE	พญาตระหันต์ (<i>Vandopsis gigantea</i> (Lindl.) Pfitzer)	ป่าดิบชื้น พังงา กระปี ตรัง ยะลา
	ว่านyan กware (<i>Habenaria carneae</i> N.E.Br.)	ขึ้นตามพื้นดินหรือซอกหิน ป่าดิบชื้น ถิ่นกำเนิดไทย มาเลเซีย
PALMAE (ARECACEAE)	กะพ้อ (<i>Licuala spinosa</i> Thunb.)	ขึ้นตามชายป่าที่รายริมทะเล นครศรีธรรมราช narathiwat ปัตตานี สตูล ภูเก็ต
	ปาล์มเจ้าเมืองถาง (<i>Kerriodoxa elegans</i> J.Dransf.)	ตามชายฝั่งทะเล ภูเก็ต พังงา
	ปาล์มบังสูรย์ (<i>Johannesteijsmannia altifrons</i> (Rchb.f.& Zoll.) H.E.Moore)	ป่าดงดิบชื้น ภูเก็ต ศรีราษฎร์ธานี นราธิวาส
PODOCARPACEAE	บุนไม้ (<i>Nageia wallichiana</i> (C.Presl) Kungze)	ขึ้นตามที่ลาดชัน สันเขาก่า ดิบชื้นและป่าดิบเขา สตูล กระปี
POLYPODIACEAE	เขากวางตั้ง (<i>Platycerium ridleyi</i> H.Christ.)	มักพบเกาะอาศัยอยู่ตาม ต้นไม้ใหญ่ ที่ระดับความสูง จากพื้นดินมากกว่า 20 ม. ขึ้นไป ชุมพร ศรีราษฎร์ธานี ยะลา นราธิวาส
	ห่อข้าวบ่ำนา (<i>Platycerium wallichii</i> Hook.)	ป่าปรงๆ สตูล สงขลา
PROTEACEAE	พรหมคต (<i>Heliciopsis terminalis</i> (Kurz.) Sleumer)	ป่าดงดิบและป่าดิบเขา ที่ ระดับความสูง 600-1500 เมตร ศรีราษฎร์ธานี นราธิวาส
RUBIACEAE	คำนอกหลวง (<i>Gardenia sootepensis</i> Hutch.)	ป่าเต็งรัง ป่าผสมผลัดใบ สงขลา

วงศ์	ชื่อพื้นเมือง ชื่อวิทยาศาสตร์	เขตพระราชฐานที่ และอินทีอยู่
RUBIACEAE	พุดบูรพา (<i>Gardenia</i> sp.)	ป่าดิบชื้นทั่วไป สงขลา
	พุดแสงอุมา (<i>Gardenia taitensis</i> DC.)	ป่าดิบชื้นทั่วไป สงขลา
	หัวรือบูรพา (<i>Hydnophytum formicarum</i> Jack)	บนต้นไม้ใหญ่ไกล์แหล่งน้ำ พัทลุง
SAPINDACEAE	คอกเลน (<i>Nephelium hypoleucum</i> Kurz)	ภูเขา Hin Thray หินแกรนิต ในป่าดิบแล้ง สงขลา นราธิวาส
	พุ่มเรียง (<i>Lepisanthes fruticosa</i> (Roxb.) Leenh.)	ชายน้ำที่น้ำท่วมไม่จัง สุราษฎร์ธานี
	ลำไยป่า (<i>Dimocarpus longan</i> Lour.)	ป่าดิบแล้ง นราธิวาส
SIMAROUBACEAE	ปลาไหลเดือก (<i>Eurycoma longifolia</i> Jack.)	ป่าเบญจพรรรณชื่น ปัตตานี
STERCULIACEAE	กะหนาย (<i>Pterospermum littorale</i> Craib)	ชายป่าดงดิบ ป่ารุ่นสองและ ป่าเบญจพรรรณ ปัตตานี นราธิวาส
	พลาang กวาง (<i>Pterospermum lanceaefolium</i> Roxb.)	ป่าดงดิบแล้ง ภูเก็ต สตูล
THEACEAE	ตำسئา (<i>Ternstroemia wallichiana</i> (Griff.) Engl.)	ป่าดิบชื้น ที่ระดับความสูง 50-400 เมตร ยะลา สงขลา
THYMELAEACEAE	กฤษณา (<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex Lecomte)	ป่าดงดิบ สงขลา กระเบี้ย พังงา
TILIACEAE	รวมพึง (<i>Schoutenia glomerata</i> King subsp <i>peregrin</i> (Craib) Rockm)	ป่าดิบแล้ง สงขลา

กันเกรา

ชื่อพื้นเมือง กันเกรา (ภาคกลาง); คำเสา, ทำเสา (ภาคใต้); ตั่มูซอ, บูซอ, ตะมะซอ (มลายู-ใต้)
มันปลา (ภาคเหนือ); ตาตรา (เขมร ภาคตะวันออก)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Fagraea fragrans* Roxb.

ชื่อวงศ์ GENTIANACEAE

ชื่อสามัญ Anan, Tembusu

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น	ไม่มีหินตันขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-35 ม. เป็นลักษณะเดี่ยวต้นสืบต่อตัวลง เด็กเป็นร่องลึกไม่เป็นระเบียบ
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงตรงกันข้าม ผิวใบเรียบเป็นมัน ในรูปรีแกนรูปขอบขนาน กว้าง 2.5-3.5 ซม. ยาว 5.5-8-12 ซม. ขอบเรียบ ปลายเรียวแหลม โคนมน
ดอก	ดอกช่อกระฐกสั้น ๆ ออกที่ซอกใบในกลีบปลายกิ่งและปลายกิ่ง ตีเหลืองมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันคล้ายรูปกรวยปลายแยก 5 แฉก กลีบดอกโคนเชื่อมติดกันเป็นรูปแก้วกันทรงสูงปลายแยก 5 แฉก เกสรตัวผู้ 5 อัน ดอกบานเต็มที่ กว้าง 1.5-2.5 ซม.
ผล	ผลสดมีเนื้อรูปทรงกลมขนาดเล็ก ปลายผลมีติ่งแหลมสั้น ๆ ผลอ่อนสีส้มเมื่อสุกสีแดง เสือคนก เม็ด ขนาดเล็กมีจำนวนมาก ออกดอกและผล เมษายน-สิงหาคม
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา ผล และแก่นเป็นยาบำรุงธาตุ เป็นยาบำรุงโลหิต และผิวนังพุพอง อัน ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ ให้ร่มเงา เนื้อไม้ ใช้ก่อสร้าง

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย นำน ลำปาง นครพนม ชุมพร ตรัง สตูล นราธิวาส

การกระจายพันธุ์ในประเทศอินเดีย พม่า เวียดนาม มาเลเซีย

ถิ่นกำเนิด พม่า

กระดังงา

ชื่อพื้นเมือง กระดังงา (ตรัง,ยะลา); กระดังงาใบใหญ่, กระดังงาใหญ่ (ภาคกลาง); สะบันงา, สะบันงาต้น (ภาคเหนือ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cananga odorata* (Lam.) Hook.f. & Thomson var. *odorata*

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 4-10 ม. ลำต้นตรง เปลือกลำต้นสีน้ำตาลมีรอยแพลงในขนาดใหญ่อยู่ทั่วไป กิ่งตั้งฉากกับลำต้น ปลายกิ่งข้อยกสูง กิ่งอ่อนมีขน

ใบ ในเดียว เรียงสลับระนาบเดียว ในอ่อนมีขนทึบสองด้าน ในรูปรีหรือรูปไข่ยาว กว้าง 2-7 ซม. ยาว 6-15 ซม. ขอบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายแหลม โคนมน

ดอก ดอกเดี่ยวออกเป็นช่อ บนกิ่ง 3-6 ดอก สีเหลืองมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยง 3 กลีบรูปสามเหลี่ยม กลีบดอกเรียง 2 ชั้น ชั้นละ 3 กลีบ กลีบบิดเล็กน้อย ปลายแหลม

ผล ผลสดแบบผลกลุ่ม มีผลย่อย 4-15 ผล รูปไข่ป้อมรี ผิวเรียบ ผลกว้าง 1-1.5 ซม. ยาว 1.5-2.5 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เมล็ด รูปไข่เบนสีน้ำตาลอ่อน ออกดอกและผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ราก ใช้คุณกำเนิด เปลือก รักษาโรคมะเร็งเพลิง แก้ท้องเสีย ใบ ใช้รักษาโรคหืด

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ เนื่องจากไม่ใช้ทำกานไม้จีด ดอกมีกลิ่นหอม ใช้ทำน้ำหอมและเครื่องหอม

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป่าดิบแล้งทางภาคใต้ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับทั่วไป

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ พม่า พิลิปปินส์ มาเลเซีย ออสเตรีย จีนกำเนิด ไทย

กระดังงาสังขลา

ชื่อพื้นเมือง กระดังงอ (นาเลเชีย ยะลา); กระดังงาเบา (ภาคใต้); กระดังงาสังขลา, (ภาคกลาง);
กระดังงาสาขา (กรุงเทพฯ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cananga odorata* (Lam.) HOOk. f. &Thomson var. *fruticosa* (Craib) J.Sincl.

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ Alangilang, Ylang Ylang

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มเป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 1-3 ม. เடกคิ่งไม้เป็นระเบียบ กิ่งก้านมีตุ่มน้ำมันกลิ่น
คุณค่อนข้างแรง ต้นอ่อนสีเขียว ต้นแก่สีน้ำตาล

ใบ ในเดี่ยวเรียงสลับ รูปปรีหรือรูปไข่ กว้าง 5-8 ซม. ยาว 14-16 ซม. ปลายใบติ่งแหลม
โคนมน ขอบเรียบ ล้วนปลายบิดเป็นคลื่นเล็กน้อย

ดอก ดอกเดี่ยวออกเป็นกลุ่ม 4-6 ดอก ดอกอ่อนสีเขียวเมื่อแก่สีเหลืองอมเขียว ออกตาม
ซอกใบและปลายกิ่ง ห้อยลง กลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบดอกบิดเป็นเกลี้ยง 6-12 กลีบ
เกรสรเพศผู้จำนวนมากอัดแน่นบนฐานรองดอก เกรสรเพศเมียอยู่กาง ดอกมีกลิ่นหอม

ผล พลักกลุ่ม มีผลย่อย 8-10 ผล รูปกลมรีผิวเรียบ ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เมล็ด มี
1-4 เมล็ด รูปไข่แบน สีน้ำตาลอ่อน ออกดอกและผลต่อปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ใน รักษาโรคผิวหนัง راك ขับปัสสาวะ ใช้ เป็นยาคุมกำเนิด เปลือก
รักษามะเร็งเพลิง น้ำมันหอมระเหยในดอก ปรุงเครื่องหอมและผสมยาหอมบำรุงหัวใจ
อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ ดอกมีกลิ่นหอม

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด หรือการตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย สงขลา

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ อินโดนีเซียและไทย

ถิ่นกำเนิด ไทย

กรุงเขมา

ชื่อพื้นเมือง กรุงเขมา (จันทบุรี); ย่านปด (นครศรีธรรมราช); งงเขมา, พระพาย (ภาคกลาง); สีฟัน (เพชรบุรี); เครือหมายน้อย (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ); เปล้าเดือด (แม่ส่องสอน); อะกา มินเยะ (มลายู-นราธิวาส); ตับเต่า (ภาคใต้); ปังปอน (เชียงใหม่); ใบกันปีด (ทั่วไป)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cissampelos pareira* L. var. *hirsuta* (Buch. ex DC.) Forman

ชื่อวงศ์ MENISPERMACEAE

ชื่อสามัญ Abuta

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้เลื้อยได้ไกลประมาณ 30 ม. เถ้า กิ่ง ใบ และช่อดอกมีขนนุ่มน่า摸 แห่งน้ำและน้ำฝน ติดกันแน่นปักถุน
ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปกลม รูปหัวใจ หรือรูปไต กันปีด ปลายแหลมเป็นติ่งหนา
โคนมนเว้าเล็กน้อย

ดอก ดอกขนาดเล็ก สีขาวอมเหลือง หรือเหลืองอ่อน แยกเพศ อยู่ต่างต้น ดอกเพศผู้
ออกเป็นช่อกระฉูกที่ต่ำใน กลีบเดี่ยง กลีบดอก 4 กลีบ โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย
เกสรเพศผู้มัดเดี่ยว อับเรณูติดกันเป็นรูปจาน ดอกเพศเมียออกเป็นช่อกระจะที่ต่ำใน
กลีบเดี่ยงและกลีบดอกอย่างละ 1 กลีบ รูปขอบนานแגםรูปไข่ กลีบดอกออกตรง
ข้างกับกลีบเดี่ยง และสั้นกว่า

ผล ผลแห้ง รูปทรงค่อนข้างกลม สีแดง มีขน เมล็ดเดี่ยว เล็ก เยี่ยง รูปเกือกม้า ผิวขรุระ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด เท้า

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา รากขับปัสสาวะ ขับเสมหะ แก้ไขมานาเรีย แก้ปวดท้อง แก้อาการ
บวมน้ำ ลำต้น ดับพิษไข้ทุกชนิด บำรุงโลหิตสตรี ใน ใช้แก้หิด
อื่นๆ เป็นอาหารสัตว์ โโค กระเบื้อง หรือใช้ใบปรุงอาหาร

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย จีนริมแม่น้ำลำธาร ในป่าผลัดใบ

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ อินเดีย มาเลเซีย อินโดนีเซีย อัฟริกา อเมริกา
ถิ่นกำเนิด อินเดีย

กฤษณา

ชื่อพื้นเมือง กฤษณา, ไม้หอน (ภาคตะวันออก); กาญการู, กาญการู (มาลาซู-ปัตตานี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Aquilaria crassna* Pierre ex Lecomte

ชื่อวงศ์ THYMELAEACEAE

ชื่อสามัญ Agar wood, Eagle wood

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-30 ม. ไม่ผลัดใบ ลำต้นเป็นทรง รูปเจดีย์ ค่าว่าเปลือกลำต้นสีขาวอมน้ำตาล ผิวเรียบ กิ่งอ่อนและยอดอ่อนมีขนสั้นนุ่ม

ใบ ในเดี่ยว เรียงเวียนสลับ รูปใบมนแกมน้ำเงิน รูปขอบเขตหนาน กว้าง 2.5-4.0 ซม. ยาว 6-10 ซม. ใบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบรูปกลิ่ม ผิวใบเรียบเป็นมัน

ดอก ดอกสีขาวประดง ออกเป็นช่อกระฉุกตามจ่ามใบ สีขาวอ่อนถึงเหลืองนวล มีกลิ่นหอมคุณ ก้านเลี้ยงติดกันเป็นหลอดยาว ปลาย 5 แฉก ก้านดอก 5 ก้าน คอกบานกว้าง 1.0-1.5 ซม.

ผล ผลแห้งรูปไข่กลับ แตกรากางพู เปลือกแข็งมีขนสั้นสีเทา เมล็ด สีดำเป็นมัน ออกดอกและผล มีนาคม-มิถุนายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เนื้อไม้ บำรุงโลหิตในหัวใจ บำรุงตับและปอดให้เป็นปกติ แก้ลม แก่นไม้ บำรุงโลหิต บำรุงหัวใจ นำมันจากเมล็ด รักษาโรคพิษหนัง แก้โรคเรื้อรัง แก้ มะเร็ง ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา คือ ลดความดันโลหิต อื่นๆ แก่นไม้ ใช้ทำหัวหัวหอน ปลูกเป็นไม้ประดับ และเป็นไม้มงคล

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาคใต้ ขึ้นในป่าดงดิบ

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ อินโดจีน อินเดีย พม่า มาเลเซีย

อินเดเนเซีย เอเชียตะวันออก

กล้วยพา

ชื่อพื้นเมือง กล้วยพา (ภาคเหนือ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ensete superbum* (Roxb.) Cheesman

ชื่อวงศ์ MUSACEAE

ชื่อสามัญ Chavai

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ล้มลุก ลำต้นเทียม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 30-50 ซม. สูง 2-7 ม.

ใบ ใบเดี่ยว แตกจากโคนระดับต่ำ เรียงเวียนรอบ รูปรีดึงขอบนานแกม กว้าง 50-60 ซม. ยาว 90-100 ซม. ปลายใบแหลม ท้องใบมีน้ำเหลือง แก้ว 30-40 ซม. ส่วนโคนขยายใหญ่และเป็นร่องลึก

ดอก ปลีขนาดใหญ่คล้ายดอกบัว การหุ้มดอกย่อยสีน้ำตาลเข้ม หรือเป็นสีอ่อน ขึ้นอยู่กับชนิด พันธุ์

ผล ผลสด ลักษณะเหมือนกล้วยหัวๆ ไป ออกเป็นเครือเต็ลเครือจะมีหัวหลายๆ หัว มา รวมกัน แต่มีผลขนาดใหญ่และเป็นเหลี่ยม เมล็ดมีจำนวนมาก

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ผลลูกช่วยขับถ่าย
อ่อนๆ ปลูกเป็นไม้ประดับได้ดี

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบรากภาคเหนือ อีสาน ตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้ ขึ้นตามชายป่า ดินชื้นและบริเวณที่โล่งริมลำธาร

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ มาเลเซีย จีนตอนใต้ พม่า อินโดจีน อินเดีย คั่นกำเนิด ไทย มาเลเซีย

กล้วยหมูสัง

ชื่อพื้นเมือง กล้วยหมูสัง, ย่านนมควาย (ตรัง); กล้วยหมูซัง (สงขลา); กล้วยหมูสัง (ภาคใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Uvaria grandiflora* Roxb.ex Hormem var. *grandiflora*

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้เลื้อยเนื้อแข็ง เลี้ยวพาดไปได้ไกล 20-30 ม.

ใบ ในเดียว เรียงสลับ ใบอ่อนมีขนปุกคุณ ใบแก่ผิวด้านบนเกลี้ยงเป็นมัน ด้านล่างมีขนใบ Ruizpry ปลายแหลม โคนใบมน ใบกว้าง 6-9 ซม. ยาว 12-18 ซม.

ดอก ดอกเดี่ยวสีเหลืองนก กลิ่นหอมอ่อน ออกรดที่ปลายกิ่ง หรือตรงข้ามใบ ดอกบาน กว้าง 8-12 ซม.

ผล ผลเป็นผลกลุ่ม ผลย่อยจำนวน 3-20 ผล ผลแก่สีเขียวมีขนเมื่อสุกสีเหลือง รูปทรงกระบอกสั้นๆปลายมน คอดเวลาเป็นตอนเล็กน้อย ตามผิวมีตุ่มเล็กๆ และขนกระจายประปราย เมล็ดมีจำนวนมาก ผลสุกกลิ่นหอม รสหวานอมเปรี้ยว ออกรด และผล มีน้ำคาม-กรกฎาคอม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ชาวมลายูใช้ใบต้มกับข้าวกินบรรเทาอาการห้องขึ้น ห้องฟื้อ ในและรากมาต้มเป็นยาบำบัดอาการปวดท้อง

อื่นๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ เคานำมาใช้แทนหวาย

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบรุกจังหวัดในภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงใต้ บริเวณชายป่าดิบชื้น และบริเวณที่โล่งริมลำธาร

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่นๆ มาเลเซีย จีนตอนใต้ พม่า อินโดจีน ถิ่นกำเนิด ไทย มาเลเซีย

กล้าย

- ชื่อพื้นเมือง** กล้าย, มหาพรหม (ประจำบ้านขันธ์); กล้าวยค่าง (กรุงเทพฯ)
- ชื่อวิทยาศาสตร์** *Mitrephora keithii* Ridl.
- ชื่อวงศ์** ANNONACEAE
- ชื่อสามัญ** -
- ลักษณะทางพฤกษศาสตร์**
- ต้น** ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 2-5 ม. เปลือกลำต้นสีน้ำตาลอ่อนดำ แตกเป็นร่องเล็กตามยาว กิ่งข่าวเรียว แตกกิ่งน้อย
 - ใบ** ในเดี่ยว เรียงสลับ ผิวใบเรียบเป็นมันทั้งสองด้าน ด้านบนสีเขียวเข้ม ด้านล่างสีจาง ใบรูปขอบขนานหรือแคนเรียว กว้าง 3-4 ซม. ยาว 7-12 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายแหลม ถึงเรียวแหลม โคนสอบมน
 - ดอก** ดอกเดี่ยว สีเหลือง ออกตามกิ่งใกล้ปลายยอด ตรงข้ามใบ กลีบเดี่ยงขนาดเล็ก 3 กลีบ กลีบดอกหนา 6 กลีบ เรียง 2 ชั้น ชั้นละ 3 กลีบ ชั้นในเรื่องติดกันเป็นรูปโ-dom สีเหลืองอ่อน มีลายสีแดงอมส้ม ภายในมีเกสรตัวผู้จำนวนมาก ดอกหอมตลอดวัน
 - ผล** ผลกลุ่ม มีผลย่อย 4-7 ผล รูปทรงกระบอกคลอเด็กน้อย ผิวเกลี้ยง ปลายเป็นตุ่ม ผลอ่อนสีเขียว ผลแก่สีขาวอมเหลือง ออกดอกและผลเดือนมีนาคม-พฤษภาคม
 - ประโยชน์** สรรพคุณทางยา -
 - อัน ๑ เป็นไม้ดอกหอม บุกลเป็นไม้ประดับ
 - การขยายพันธุ์** เพาะเม็ด ตอนกิ่ง
 - การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย** ภาคใต้ ภาคตะวันตกเฉียงใต้
 - การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอัน ๑** อินเดีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 - ถิ่นกำเนิด** ไทย คาบสมุทรอินโดจีน

กะพ้อ

ชื่อพื้นเมือง กะพ้อ, กะพ้อหานาม (ภาคกลาง); กะพ้อเขียว, พ้อ (ภาคใต้); ถูวา (มาเลเซีย, นราธิวาส)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Licuala spinosa* Thunb.

ชื่อวงศ์ PALMAE

ชื่อสามัญ Fan palm, Mangrove fan palm

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มแต่ก่อ สูง 2-6 ม. เส้นผ่าศูนย์กลางดัน 5-8 ซม. เรือนยอดแผ่กว้างทรงกลม เป็นปาล์มน้ำเมืองพบทั่วไปในประเทศไทย

ใบ ในประกอบแบบนิ่นเมื่อ กว้าง 0.60-1 ม. ก้านใบสามเหลี่ยมสีเขียว ยาว 0.50-2 ม. ขอบก้านมีหนามแข็งยาวโโค้งสีดำ ใบย่อยแต่ก่อออกจากจุดเดียวกัน 8-23 ใบ รูปลิ้น ปลายแหลม ยาว 40-50 ซม. กว้าง 5-8 ซม. มีรอยจีบตามความยาวของใบ

ดอก ดอกช่อสีเขียวอมเหลือง ยาว 2-2.5 ม. ออกตามซอกใบใน ดอกย่อยกว้าง 0.2-0.5 ซม. ไม่มีก้านดอก กลีบเลี้ยง 3 กลีบ เชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วยปลายแยก กลีบดอกเหลืองอ่อน 3 กลีบ เป็นกาบขนาดเล็กๆ แก้ว 6 อัน แก้วมีร่องไว้สำหรับใส่เมล็ด กลีบ

ผล ผลเดี่ยว กลม ขนาด 0.5-1 ซม. ออกติดตามความยาวของช่อดอก ผลสุกสีแดง มี 1 เมล็ด

ประภัยน์ สารพคุณทางยา หัวกะพ้อต้มแก้ไข้ทับถ�

อื่นๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ ยอดอ่อนต้มจืดน้ำพริก ในที่เป็นยอดอ่อนใช้ห่อข้าวเหนียวต้ม

การขยายพันธุ์ เมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ มาเลเซีย อินโดนีเซีย

จีนกำเนิด ไทย

กะหนาย

ชื่อพื้นเมือง	กะหนาย, บวนปลา (ภาคใต้); ขนาน (ชลบุรี); จำปีแขก, จำปาเนก (ภาคกลาง); สนาน (นนทบุรี); ทำอาว (หนองคาย)
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Pterospermum littorale</i> Craib
ชื่อวงศ์	STERCULIACEAE
ชื่อสามัญ	-
ลักษณะทางพฤกษศาสตร์	<p>ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 10-15 ม. เรือนยอดทรงกระบอก ลำต้นตรง เปลือกสีน้ำตาล แตกเป็นร่องตื้นๆ</p> <p>ใบ ในเดียว เรียงสลับ ห้องใบมีขนสีน้ำตาล ใบมีรูปร่างหลา形แบบ เช่น ขอบขนานซึ่งพบมาก รูปไข่ กว้าง 5-8 ซม. ยาว 9-15 ซม. ปลายแหลม โคนเบี้ยวหรือตัด ขอบใบเว้า ดอกร คลอกซ่อออกตามซอกใบและปลายกิ่ง สีขาวนวล กลีบเลี้ยงเนื้อหนาประจาย 5 กลีบ นีขนสีน้ำตาลอ่อน กลีบดอก 5 กลีบ เรียงเหลี่ยมซ้อนกัน ดอกบานกว้าง 6-8 ซม. เกสรเพศผู้ 20 อัน เกสรเพศเมียรังไข่เหนือวงกลีบ ดอกมีกลิ่นหอม อออดออก รั้นวาม-กุมภาพันธ์</p> <p>ผล ผลแห้งแตก 5 พู เปลือกแข็ง เมล็ดจำนวนมากและมีปีก</p>
ประโยชน์	<p>สรรพคุณทางยา เปลือกต้น ใช้ลดไข้ อื่นๆ ปลูกเป็นไม้ประดับและให้ร่มเงา สมัยก่อนนิยมปลูกตามสวนสาธารณะ วัด วัง การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด</p> <p>การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบร้าไว้ทุกภาคของไทย ขึ้นตามชายป่าดงดิน ป่ารุ่นสองและป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 100-1,000 ม.</p> <p>การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อื่นๆ ไม่ปรากฏข้อมูลเนื่องจากเป็นพรรณไม้ถิ่นเดียวของไทย ถิ่นกำเนิด ไทย</p>

กะเอาะ

ชื่อพื้นเมือง กะอก, กะเอาะ (ภาคใต้); ตือก (มาลายู-ยะลา); เอาะ (ตรัง-ระนอง)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Artocarpus elasticus* Rienw. ex Blume

ชื่อวงศ์ MORACEAE

ชื่อสามัญ Benda

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 25-30 ม. โคนมีพุพอน เปลือกลำต้นสีน้ำตาลเทา เรียบหรือเป็นสะเก็ด เปลือกหั้นในสีน้ำตาลอ่อน มีน้ำยางสีขาว

ใบ ในเดียว เรียงเวียนสลับ ผิวใบมีขันหاخานสากมือ ใบฐานปรี กว้าง 11.5-30.5 ซม. ยาว 20.5-5.5 ซม. ขอบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายแหลม โคนสอบ

ดอก ดอกออกเป็นช่อเดียว ชิดแน่นเป็นแท่ง ออกตามจ่าม ใบดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างช่อในต้นเดียวกัน ช่อดอกตัวผู้รูปทรงกระบอกสีเหลืองๆ บาน กว้าง 2.5-4 ซม. ยาว 5-20 ซม. ช่อดอกตัวเมียรูปกลมหรือรูปปรี รังไข่มีก้านแกสรตัวเมีย 1 อัน

ผล ผลทรงกระบอก ยาว 6-10 ซม. กว้าง 5-6 ซม. ผลแก่สีน้ำตาลแกมน้ำเงิน หรือมีขันสาก มือ เมล็ด รูปกลมรี ค่อนข้างแบน เมล็ดจำนวนมาก ยาวประมาณ 1 ซม. ออกดอกและผลเมษายน-สิงหาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เปลือกต้นแก่ปวดเอว ใบผสมกับข้าวแก้ววัณโรคและโรคบิด อื่น ๆ เมล็ด ดีมรับประทานเป็นผัก

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พ班ทางภาคใต้ ป่าที่ลุ่มตามชายน้ำและลำธารตามขอนป่าพรุ การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ ยังไม่แน่ชัด แต่พบในหลายประเทศ เช่น อินโดนีเซีย พม่า มาเลเซีย จีนกำเนิด เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การเกษตร

ชื่อพื้นเมือง การเวก, กระดังงาจีน (ภาคกลาง); สะบันงาจีน (ภาคเหนือ); กระดังงาเตา (ภาคใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Artobotrys hexapetalus* (L.f.) Bhandari

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ Gara-wek

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้เลื้อยเนื้อแข็ง เถ้าเลื้อยยาว 10-15 ม. ผิวขรุขระ เถามีตะขอเกี่ยวออกตรงข้ามใบยาว 3-5 ซม. ต้นอ่อนสีเขียวตันแก่สีน้ำตาล

ใบ ใบเดี่ยว รูปขอบขนาน เรียงสลับ กว้าง 5-7. ซม ยาว 15-16 ซม. ปลายใบแหลมโคนมน ขอบเรียบ เนื้อใบหนาเป็นมัน

ดอก ดอกเดี่ยวสีเหลืองมีกลิ่นหอม ออกรตามกิ่งและปลายยอด กลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบดอก 6 กลีบแยกกัน วงใน 3 กลีบ วงนอก 3 กลีบ เรียงสัมภะห่วง กลีบดอกหนา ดอกอ่อนสีเขียว ดอกแก่สีเหลือง กว้าง 2-3 ซม. ยาว 4-5 ซม. เกสรเพศผู้ประมาณ 82 อัน ติดอัดแน่นที่ฐานร่องดอก เกสรเพศเมียอยู่กลางเกสรเพศผู้ ดอกออกตลอดปี

ผล ผลกลม ผลย้อย 4-15 ผล รูปรี ผลอ่อนสีเขียวเมื่อสุกสีเหลือง เมล็ดเดียว ออกดอกและผลเดือนเมษายน-ตุลาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา นำมันหอมระ夷ในครกนนำมาผสมยาหอมหรือยาล้มช่วยบำรุงชาตุบำรุงเลือด แก้อ่อนเพลีย

อื่น ๆ นำมันหอมระ夷ในครกนำมาปูรงเครื่องหอม เครื่องสำอาง ใส่ในน้ำเชื่อมปลูกเป็นไม้ประดับ และให้ร่มเงา

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

กระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคตะวันออก ตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันตกเฉียงใต้ และภาคใต้

กระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ พม่าและอินโดนีเซีย

ถิ่นกำเนิด ไทย

กีบแรก

ชื่อพื้นเมือง กีบแรก (แพร์); คูณ (มาเลฯ-ได้); กีบม้าม (ภาคเหนือ); ว่านกีบม้า (ภาคกลาง);
ว่านกีบแรก (ทั่วไป)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Angiopteris evecta* (G.Forst.) Hoffm.

ชื่อวงศ์ MARTTIACEAE

ชื่อสามัญ Giant fern, King fern

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ต้นเป็นแท่งสัน ๆ ขนาดใหญ่ บางส่วนจะมีอยู่ในคืนเมื่อทิ้งใบจะมีรอยของใบเดิมที่มีอยู่ในลำต้นคล้ายกีบแรก สูง 1.0-4.5 ม.

ใบ ในประกอบแบบขนปลายคี่ขนาดใหญ่ ยาว 1-1.5 ม. ในย่อขรุปใบหอกแกมน้ำตาล ขนาด ยาว 13-22 ซม. ขอบใบหยัก ปลายเรียวแหลม โคนมน ก้านใบใหญ่ รอบอ้วน มีขนสีน้ำตาลปักคลุม สถาปอร์เกิดบริเวณท้องใบใกล้ขอบใบเรียงสองแถว อับสถาปอร์แตกตามยาว สถาปอร์เกิดตลอดทั้งปี

ผล -

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ในรับประทานแก้โรคลมบ้าหมู โรคชัก ราก หัวเมล็ดอื่น ๆ ปัจจุบันนิยมนำมาใช้ในการจัดสวนร่วมกับไม้ใบชนิดอื่น

การขยายพันธุ์ สถาปอร์

กระจายพันธุ์ในประเทศไทย บริเวณที่ชั้นเชิงสูง ริมลำธารในป่าดิบชื้น ชอบร่มเงา

กระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ มาเลเซีย ออสเตรเรีย

ดินกำเนิด แมซิฟตอนใต้

ไก่ฟ้า

ชื่อพื้นเมือง ไก่ฟ้า (กรุงเทพฯ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Aristolochia ringens* Vahl

ชื่อวงศ์ ARISTOLOCHIACEAE

ชื่อสามัญ Pelican flower

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้เดาเลือย พันเลื้อยไปได้ไกล ผิวลำต้นเกลี้ยง มีต่อมเป็นจุดทั่วไป
ใบ ใบเดี่ยว เรียงเวียนห่าง รูปไต กว้าง 7.5-14.5 ซม.ยาว 5-10 ซม. มีหูใบเทียนคล้ายใบ 1 คู่ ขนาดไม่เท่ากัน
ดอก ดอก ออกเป็นดอกเดี่ยวๆ ตามซอกใบ ด้านนอกขาว ลักษณะดอกโคนกลืนกันเรื่อย กันเป็นกระปาะรูปตัวนก พื้นกลืนดอกเป็นสีเขียวอ่อน มีลายเป็นตาข่ายสีแดงเข้มถึงม่วงเข้ม ทำให้คุณลักษณะหรือไก่ฟ้า จึงถูกเรียกว่า “ไก่ฟ้า” มีเกสรตัวผู้ 6 อัน อยู่ในกระปาะ

ผล ผลแห้งแตก รูปทรงรูปวงกลม กว้าง 3-3.5 ซม.ยาว 7-7.5 ซม. มี 6 สัน ผลแตกเป็นรูปกระเช้า เมล็ด รูปหัวใจกลับ สีน้ำตาล มีปีกรอบ ๆ ออกดอกออกผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ และอาหารตัวอ่อนของผีเสื้อ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด หรือปักชำ

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ทั่วทุกภาคของประเทศไทย

การกระจายพันในประเทศอื่น ๆ บรรจิด

คินกำเนิด อเมริกาใต้

บุนปาน

ชื่อพื้นเมือง บุนปาน (สูรายภูรธานี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Artocarpus rigidus* Blume subsp. *Asperulus* Jarrett

ชื่อวงศ์ MORACEAE

ชื่อสามัญ Monkey jackfruit

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม่ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-30 ม. เป็นอีกลำต้นสีเทาเข้มเรียบหรือแตกเป็นร่องตื้นๆ มีน้ำยางสีขาว

ใบ ในเดียว เรียงเวียนสลับ ในใบใหญ่ หลังใบสีเขียวเข้มเกลี้ยง มีขนประป্রายเฉพาะตามเส้นใบ ห้องใบมีขน ใบรูปรีหรือรูปไข่ กว้าง 14-15 ซม. ยาว 30-32 ซม. ขอบใบค่อนข้างเรียบหรือเป็นจักตื้นห่างๆ ใกล้ปลายใบ ปลายใบแหลม โคนใบมน มีหูใบเล็ก

ดอก ดอกช่อเดี่ยวๆ ออกตามจ่ามใบ รูปทรงกระบอกแกมรูปไข่กลับ ยาว 3 ซม. ขนาดเล็กแยกเพศ ต่างช่อ ต้นเดียวกัน

ผล ผลรวม ขอบน้ำ ผลอยู่บนผลแท้ ผลแก่สีเขียวเมื่อสุกสีเหลือง มีกลิ่นหอม เป็นอีกผลเป็นคุ้นรูปกรวยปลายแหลม เมล็ด รูปไข่ขนาดเล็กจำนวนมากอัดกันแน่นหนาแกะเป็นช่องลม ขนาดใหญ่และแข็ง มีเยื่อสีสันผิวเป็นมันหุ้ม ออกดอกและผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา สารจากเปลือกรากบุนปานมีฤทธิ์ต้านเชื้อมalaria ต้านเรื้อรัง โรคและความเป็นพิษต่อเซลล์

อื่นๆ แก่นไม้ ใช้ข้อมผ้า เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้าง เชื่อหุ้มแม่คิดกินได้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ขึ้นgradeจัดกระจายอยู่ในป่าคงคิบทางภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ พม่า อินโดเนเซีย มาเลเซีย ภูมิภาคอินโดจีน ลังบอร์เนียว ถิ่นกำเนิด พม่า มาเลเซีย

ขมิ้นเครือ

ชื่อพื้นเมือง ขมิ้นเครือ (จันทบุรี, ภาคใต้); ขมิ้นฤๅษี, ขับ (ภาคใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Arcangelisia flava* (L.) Merr.

ชื่อวงศ์ MENISPERMACEAE

ชื่อสามัญ Yellow fruit moon seed

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้เลื้อยพากพันดัน ไม่ไหภู เนื้อไม้สีเหลืองเข้มเหมือนขมิ้นและมีเส้นรัศมีแผ่อออก
จากใจกลางของถems

ใบ ในเดียว เรียงเวียนสลับ ใบรูปหัวใจหรือรูปไข่ กว้าง 4.5-8.0 ซม. ยาว 4.0-7.5 ซม.
ขอบเรียบ ปลายเรียวแหลม โคนมน แผ่นใบเป็นมัน กำนังใบยาวเรียว

ดอก ดอกช่อแตกแขนงสั้นๆ ออกตามถems ดอกแยกเพศขนาดเล็ก

ผล ผลศรุปทรงกลม ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เมล็ดกลม ขนาดกลางและแข็ง แต่ละ
ผลมี 1 เมล็ด ออกดอกและออกผล มีนาคม-มิถุนายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ใน รสร้อนฝาดเพื่อน ขับโลหิตระคูที่เสียเป็นลิ่ม ขับน้ำค้าวปลา
ดอก รสฝาดเพื่อน แก้บิดมูกเลือด เถ้า รสร้อนฝาดเพื่อน แก้ดีพิการ ขับพยาลม ทำให้
เรอ แก้ไข้ ร้อนใน แก้ห้องเสียน่องจากอาหารไม่ย่อย แก้ดีช่าน ราก รสร้อนฝาด
เพื่อน ขับลมอันพฤกษ์ บำรุงน้ำเหลือง ผนหยดอคต้า แก้ริดสีดวงตา แก้ตัวแดง ตานะ
ตามัว ตาอักเสบ
อื่นๆ ปลูกเป็นไม้ประดับใบ

การขยายพันธุ์ ปักชำ

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้
การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อินโดจีน มาเลเซีย เกาะบอร์เนียว จีน
ถิ่นกำเนิด อินโดนีเซีย

ขั้นตอนพยาบาล

ชื่อพื้นเมือง ขันทองพยาบาล, หมากคูก (ภาคกลาง); ข้าวตาก (กาญจนบุรี); กระคูกคง (ปราจีนบุรี); มะคูกเลื่อน (ภาคเหนือ); เป้าข้ามวง, ย่อสะพายควาย (แพร่); ยาบปลวก (ภาคใต้); ขุนดง (เพชรบูรณ์); ขอนนางนั่ง (ตรัง); ขันมาสกร, สดอดน้ำ (จันทบุรี); ขุนทอง, คุณทอง, (ประจำวบคีรีขันธ์); คูกหิน, คูกไหล (นครราชสีมา); ทุเรียนป่า (ลำปาง)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Suregada multiflorum* (A.Juss.) Baill.

ชื่อวงศ์ EUPHORBIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

- ต้น** ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 4-10 ม. เป็นลักษณะเรียบสีน้ำตาลปนเทา
- ใบ** ในเดียว เรียงสลับ ผิวใบหนาเรียบเป็นมันและแข็ง ใบรูปขอบขนาน กว้าง 3-6 ซม. ยาว 8-14 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลม โคนใบสอบเรียว
- ดอก** ดอกช่อแบบช่อกระฉุก ออกตามซอกใบ ดอกสีขาวอ่อนหรือสีเหลืองอ่อนมีกลิ่นหอม ดอกแยกเพศ คนละต้น ก้านเดี่ยว 5-6 ก้าน ไม่มีกลิ่นดอก ดอกบานกว้าง 1 ซม.
- ผล** ผลสดแบบมีเนื้อ รูปกลมรี กว้าง 1.8-2 ซม. ยาว 8-10 ซม. ผิวเกลี้ยง เป็นพุฒามขาว 3 ฟู ผลแก่สีเหลืองแตกต่างรองรับประสานตรงกลาง เมล็ด ค่อนข้างกลมรี แต่ละผลมีประมาณ 3 เมล็ด ออกดอกและผล มีนาคม-มิถุนายน
- ประโยชน์** สรรพคุณทางยา เนื้อไม้ รักษาอาการพิษในกระคูก รักษาโรคเรื้อรัง มะเร็งคุดทะราด กลากเกลื่อน ลมเป็นพิษ โรคผิวหนัง ผ้าพยาธิ การโรค เปลือก เป็นยาบำรุงเหงือก อื่น ๆ -

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย เป้าแบบพรมทึบและป่าดิบทั่วทุกภาค

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ อินเดีย อินโดจีน มาเลเซีย พม่า จีนกำเนิด เอเชีย แอฟริกา

ข้าวหลามดง

ชื่อพื้นเมือง ข้าวหลามดง (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ); ปอปี้แซด (เชียงใหม่)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Goniothalamus laoticus* (Finet & Gagnep.) Ba^n

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 3-7 ม. เป็นลักษณะเดี่ยว ลำต้นหนาสีเทาอมดำ มีกลิ่นฉุน มีช่องระบายน้ำเป็นรอยประสีขาวตาม芽

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับบนเดียว ผิวใบด้านบนเป็นมันสีเขียวเข้ม ด้านล่างสีอ่อน ใบรูปไข่กลับ ยาว 2.5-4 ซม. กว้าง 1.5-2 ซม. ขอบเรียบ ปลายใบเรียวแหลม โคนรูปปีก

ดอก ดอกเดี่ยวหรือออกเป็นกระชุก 2-5 ดอก ออกตามลำต้น กิ่งและตามจ่ามใบ สีเหลืองนวลถึงสีชมพู กลิ่นหอม กลีบดอก 6 กลีบ เรียง 2 ชั้น โคนกลีบมนป้ายกลีบเรียวแหลม ดอก กว้าง 2.5-3 ซม. ยาว 4-5 ซม.

ผล ผลกลม ผลกลม 6-12 ผล รูปกลมรีหรือทรงกระบอก ยาว 2-3 ซม. ไม่มีก้านผล ผลอ่อนสีเขียวผลแก่สีเขียวอมเหลือง เมล็ด รูปกลมรีสีเทาไม่มีอกคล้ายราก ออกคอก และผล เมมาน-กรกฏา

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ใช้เป็นสมุนไพรหลังคลอดบุตร อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเยล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ บริเวณป่าดิบเขา

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ ลาว พม่า

ดินกำเนิด เอเชียเขต้อน

ชื่อนอนพรุ

ชื่อพื้นเมือง ชื่อนอนพรุ (Narachivast)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Campnosperma coriaceum* (Jack) Hall.f. ex Steenis

ชื่อวงศ์ ANACARDIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 30-35 สูงได้ถึง 40 ม. ลำต้นเป็นทรงเปลือกกระต่าย เปลือกสีน้ำตาล อ่อนเทา แตกเป็นร่องลึกตามยาวลำต้น เรือนยอดเป็นพุ่มสูง แผ่กว้าง มีรากค้ำยัน หรือ พุพอนแกน ๆ รากหายใจคล้ายรูปหัวเข่า หรือมักกันเป็นเกลียว

ใบ ในเดียว เรียงเวียนสลับ หลังใบเกลี้ยง ท้องใบมีขน แผ่นใบหนาสีเขียวเข้มเป็นมัน ใบรูปรีหรือรูปเบรเยนขอบมน กว้าง 5-20 ซม. ยาว 12-40 ซม. ขอบเรียบ ปลายมนหรือ เว้า โคนรูปปิ่ม

ดอก ดอกช่อแยกแขนง ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ช่อดอกยาว 20-40 ซม. ก้านเลี้ยงและ ก้านดอกมีอย่างละ 4 ก้าน ดอกนานาแปร 5-6 มม.

ผล ผลสดแบบมีเนื้อ ออกเป็นพวง รูปทรงกลม ขนาด 1-2 ซม. เมื่อแก่สีดำเป็นมัน เมล็ด รูปไข่ปั้นลายเหลม สีน้ำตาล แต่ละผลมี 1 เมล็ด ออกดอกและผลเกือบตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา นำมันจากชื่อนอนพรุ (tigaso oil) นำมาทำยาทาแก้เห็บ ไร โลง อื่น ๆ เนื่องไม่ทำเรือขุดและใช้ก่อสร้างทั่วไป

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย กระจายพันธุ์ป่าพรุทางภาคใต้ การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย นาเลเซีย อินโดนีเซียภาคใต้ จีนกำเนิด ไทย

บุนไม้

ชื่อพื้นเมือง บุน, เสม็คบก (ปัตตานี); บุนไม้ (ภาคเหนือ, ปัตตานี); พญาไม้, (ทั่วไป)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Nageia wallichiana* (C. Presl) Kuntze

ชื่อวงศ์ PODOCARPACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

- ต้น** ไม้ต้นขนาดใหญ่ สูง 30-50 ม. เปลือกลำต้นสีน้ำตาล ล่อนออกเล็กน้อย โคนต้นจะมีร่องใบเดียว เเรียงตรงข้าม เนื้อใบหนา ผิวเกลี้ยง เป็นมันสีเขียวเข้ม ก้านใบสั้น ในรูปรีแกนใบหอก กว้าง 2.5-3-5 ซม. ยาว 10-18 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลม โคนรูปกลิ่ม
- ดอก** ดอกแยกเพศ โคนเพศผู้ออกเป็นกลุ่ม 1-7 โคน ตามซอกใบ ยาว 1-1.3 ซม. ใบสร้างในโครงสร้างรูปหอก ขนาดเล็ก ยาว 0.2-0.3 ซม. โคนเพศเมียออกเดี่ยวๆ ก้านยาว 2-2.5 ซม.
- ผล** โคนเมล็ดรอบน้ำพัฒนามาจากเกล็ดหรือกาบประดับของอวุล สีดำเมื่อสุก เมล็ดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1.5 ซม.
- ประโยชน์** สรรพคุณทางยา เปลือกดัน แก้ลมวิงเวียน แก้พิษหวัด แก้กำเดา ขับลมในลำไส้อันๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบระจายห่างๆ แทนทุกภาค ขึ้นตามที่ลาดชัน สันเขา ในป่าดิบชื้น ป่าดิบ夷 ระดับความสูงจนถึงประมาณ 2000 ม.

การกระจายพันธุ์ในประเทศอินเดีย อินเดีย จีนตอนใต้ (ยูนาน) พม่า ภูมิภาคอินโดจีน ภูมิภาคมาเลเซีย ถึงฟิลิปปินส์และปาปัวนิวกินี

ถิ่นกำเนิด อินเดีย

เขากวางตั้ง

ชื่อพื้นเมือง เขาวาง (นราธิวาส); เขาวางตั้ง, กระเซ้าเขากวาง, กระเซ้าเขากวางตั้ง (ทั่วไป)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Platycerium ridleyi* H.Christ.

ชื่อวงศ์ POLYPODIACEAE

ชื่อสามัญ Ridley's staghon fern

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เขาวางตั้งเป็นเฟินอิงอาศัย ต้นมีลักษณะเป็นเหง้าสีเขียว แตกแขนงໄปໄไดเร่อယๆ เหง้า มีใบกำนงและระบบ rak ห่อหุ้มมิด ปลายยอดเหง้ามีเกล็ดสีน้ำตาลอ่อนปุกคลุม เกล็ดเป็นรูปไข่ค่าว่ำป่าลมน โคนคอดหรือรูปช้อน

ใบ ใบแตกเป็นแฉกหลายชั้นคล้ายเขากวางเรนเดียร์ ชูตั้งขึ้น ก้านใบเป็นร่องตามความยาวใบกำนง เป็นแผ่นกลม ขอบใบเรียบหรือเป็นลอนเล็กน้อยไม่แผ่ตั้งขึ้นเป็นตะกร้าแต่เจริญห่อหุ้มช้อนกับใบแก่และเหง้าจันมิด เมื่อใบโตเต็มที่จะแห้งเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลอันสปอร์ รูปกลมรี คล้ายช้อน แยกออกจากโคนใบเขากวาง
ลักษณะพิเศษ การใบให้ห่อหุ้มกิ่งมีช่องว่างเหมาะสมที่มดจะเข้าไปทำรัง นดผู้อยู่อาศัยจะคาดเศษอาหาร ดิน และมูลของมด กลาบเป็นปุ๋ยให้แก่เฟิน อีกทั้งมดยังคงทำจัดห้องขึ้นໄลเมลงอื่นๆ ที่จะมากดกินหรือทำลายต้นเฟินด้วย

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา

อื่นๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ สร้างสปอร์

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ พบริชุนพร สุราษฎร์ธานี นราธิวาส ยะลา

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์

ถิ่นกำเนิด เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

କବିତା

ชื่อพื้นเมือง คอແລນ (ภาคกลาง, ภาคเหนือ); หมักເງວ (นครราชสีมา); ມະເງວ, ມັກງານ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ); ມະແຮ, ມັກແງວ (ภาคกลาง, ภาคตะวันออก); คอແລນ (ตัวผู้, ลิ้นจี่ป้า (ภาคตะวันออกเฉียงใต้); ກະບົນ, ຄອງ້ງ, ສັງເກີຍດຂອນ (ภาคใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Nephelium hypoleucum* Kurz

ช่อวงศ์ SAPINDACEAE

ชื่อสามัญ

តីកម្មជាពាណិជ្ជកម្មភាសាត្រូវ

ต้น ไม่ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ สูง 10-14 ม. ลำต้นเปล่าตรง เปลือกลำต้นสีน้ำตาลคล้ำ
ผิวค่อนข้างเรียบหรือแตกเป็นสะเก็ดเล็กน้อย

ใน ไปประกอบแบบบนนกปลายคู่ ในย่อ 1-3 คู่ ในเรียนเป็นมัน รูปของนาน กว้าง 4-6 ซม. ยาว 10-13 ซม. ขอบใบเรียน ปลายแหลมมน โคนมนหรือสอบแคบ

ดอก ดอกซี่่่แยกแขนง ไก่ปลายกิ่งและปลายกิ่ง ชื่อดอกยาง ดอกสีขาวค่อนข้างเหลือง อ่อน กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 6 กลีบ ดอกนานกว้าง 3-5 มม.

ผล ผลสอดอกเป็นช่อ 2-5 ผล รูปกลมรี กว้าง 1.2-1.6 ซม. ยาว 2-2.5 ซม. ผิวเป็นปมเล็ก ๆ กระจายทั่วผล เปลือกหนึ่งiy ผลอ่อนสีเขียวเมื่อสุกสีแดงเข้ม เมล็ด รูปกลมรี หรือรูปไข่ เนื้อหุ้มเมล็ดสีขาว นุ่ม แต่ละผล มี 1 เมล็ด ออกดอกและผล มกราคม-เมษายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา แก่น Fenugreen ไพรอินฯ กินแก้ไข อื่นๆ เนื้อไม่ทำเครื่องมือการเกษตร ไม่ฟืน ถ่าน ผล รับประทานได้ รสเปรี้ยว ๆ หวาน ๆ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบร้าใบในป่า

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ๑ แบบเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ถิ่นกำเนิด เอเชียใต้

คำนำอกหลวง

ชื่อพื้นเมือง คำนำอกหลวง, คำนำอกช้าง, ไบ่น่า (ภาคเหนือ); ผ่าด้าม, ย่างนำอกใหญ่ (นครราชสีมา); แสงทองไก่, หอมไก่ (ลำปาง)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Gardenia sootepensis* Hutch.

ชื่อวงศ์ RUBIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น	ไม้ต้นขนาดกลาง สูงถึง 15 ม. เปลือกตันหนาสีเทา แตกร่องน้อย มีใบเฉพาะที่ปลายกิ่ง
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง 4-15 ซม. ยาว 9-28 ซม. ปลายแหลมหรือมน โคนใบมนหรือสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเนียนและสากมือ
ดอก	ดอกเดี่ยวออกตามซอกใบ สีขาวนวลและเปลี่ยนเป็นสีเหลือง กลีบเลี้ยงเป็นหลอดรูปกรวย ยาว 1.2-2 ซม. กลีบดอกโคนเชื่อมติดกันเป็นรูปกรวยปลายแยกเป็น 5 แฉก กลีบดอกหนา ขอบกลีบม้วนและบิด ออกบานเต็มที่กว้าง 8-10 ซม. มีกลีบห้อม ออกดอกพร้อมกันทั้งต้นประมาณ มีนาคม-กรกฎาคม และบานนาน 2-3 วัน
ผล	ผลแห้ง ไม่แตก รูปทรงรีหรือไข่ กว้าง 1.8-2.5 ซม. ยาว 2.2-4 ซม. มีสันตื้น 5-6 เส้น ผลแก่สีน้ำตาลเข้ม เปลือกหุ้มเมล็ดแข็ง เมล็ดกลมถึงแบน มีจำนวนมาก
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา เมล็ดต้มเดี่ยวกับน้ำ เป็นยาสาระผสมม้าเหา อัน ๆ ไม่ใช่ในการก่อสร้าง แกะลักษณะเป็นไม้ประดับกลางแจ้ง การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำกิ่ง ตอนกิ่ง การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พนตามป่าเต็รัง ป่าผสมผลัดใบ การกระจายพันธุ์ในประเทศอินเดีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทย

แคตเตอร์

ชื่อพื้นเมือง แคตเตอร์, แคนา, แคป้า (ภาคกลาง); แคน้ำ, แคยอดคำ (ภาคใต้); แคทะเล (ตราด)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dolichandrone spathacea* (L.f.) K. Schum.

ชื่อวงศ์ BIGNONIACEAE

ชื่อสามัญ Mangrove trumpet tree, Tui, Tuai, Joran

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 10-18 ม. เปลือกลำต้นสีน้ำตาลปนเขียว hairy ท้ายขรุขระและมีสะเก็ดน้ำงlistyle="list-style-type: none; padding-left: 0;">อย

ใบ ในประกอบแบบขนนก ใบย้อย 3-4 คู่ ใบแก่สีเขียวเข้ม ในรูปหอกกลับ กว้าง 3.5-4.5 ซม. ยาว 4-8 ซม. ขอบเป็นคลื่นหยักเล็กน้อย ปลายเรียวแหลม โคนสอบเรียว

ดอก ดอกออกเป็นช่อตั้งตามปลายกิ่ง สีขาวนวล กลีบเลี้ยงสีเขียวอ่อนติดกัน 2 กลีบ กลีบ 4 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันปลายแยกรูปคล้ายแต่

ผล ฝัก แบบรี ยาว 40-60 ซม. คอดเล็กน้อย เมล็ด แบบรีสีน้ำตาล ขนาดเล็กมี 15-25 เมล็ด ต่อฝัก มีปีกเป็นเยื่อบางสีขาวนวล ออกดอกและผล มีนาคม-มิถุนายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ในรักษาบาดแผล เป็นยาบัวน้ำ กะใจ แก้คันดอ ขับเสมหะ กะใจ เปลือก แก้ท้องเฟ้อ راك กะใจ กะเสเมหะ โลหิต และลม เมล็ด แก้ปวดประสาท อื่นๆ ครั้งรับประทานได้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ทุกภาคของประเทศไทย

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่นๆ อินเดีย สิงคโปร์ พม่า อินโด-ไชนา มาเลเซียตอนใต้ อินดอนีเซีย อินเดีย

แคนา

ชื่อพื้นเมือง แคนา, แคตราย (ภาคกลาง); แคป่า (ลำปาง); แคขาว, แคดาว (เพชรบูรี); แคเก็ตดาว, แคขาว (เชียงใหม่); แคตุ๊บ, แคฟ่า, แคฟอย, แคแน (ภาคเหนือ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dolichandrone serrulata* (DC.) Seem.

ชื่อวงศ์ BIGNONIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 3-4 ม. ลำต้นเปล่าตรง เปลือกลำต้นสีน้ำตาลอ่อน เทา ผิวเรียบหรือแตกเป็นสะเก็ดเล็ก ๆ ทั่วไป

ใบ ในประกอบแบบขนนก ในช่วงมี 5-7 คู่ ผิวใบเกลี้ยง รูปรีแกมรูปไข่กลับ กว้าง 3-5 ซม. ยาว 4.5-7.5 ซม. ขอบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายแหลมยาวคล้ายหาง โคนสูบเนื้ยว

ดอก ออกซู่กระจะสัน มีดอกย่อย 3-7 朵 ออก สีขาว ออกรตามปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็นรูปปารองของดอก กลีบดอกโคนเชื่อมติดกัน ปลายแยก 5 แฉก ผิวและขอบกลีบดอกย่นเป็นริ้ว

ผล ฝักแบบ แห้งแตก กว้าง 1.2-2 ซม. ยาว 70-100 ซม. ผิวเรียบหนาแข็งและบิด เมล็ด มีจำนวนมาก มีปีกนิดไปมา ออกดอกและผล กุมภาพันธ์-สิงหาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ด้มรับประทานแก้ท้องร่วง แก้บวม ตกเลือด แก้พยาธิ แก้ริดสีดวง อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับและให้ร่มเงา ดอกเป็นผักพื้นบ้าน

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป่าเบญจพรรณ

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ พม่า เวียดนาม อินเดีย -

อิ่นกำเนิด เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แคฟอย

ชื่อพื้นเมือง แคฟอย (ภาคกลาง); แคทราย (ภาคตะวันออก); แคสี (ภาคใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Stereospermum cylindricum* Pierre ex P. Dop.

ชื่อวงศ์ BIGNONIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 13-22 ม. ลำต้นค่อนข้างเป็นทรงเปลือกกระดาษปนเทาอ่อน แตกเป็นร่องลึกไม่เป็นระเบียบ

ใบ ในประชอนแบบขนนก ปลายคี่ ในย่อยมี 2-4 จุด ห้องใบมีขนาดใหญ่ ใบรูปขอบขนานหรือรูปรีแกมขอบขนาน กว้าง 3-6 ซ.ม. ยาว 10-15 ซม. ขอบเรียบ ปลายเรียวแหลมโคนรูบลิ่ม

ดอก ดอกช่อกรร万物 ออกตามปลายกิ่ง ยาว 15-25 ซม. ดอกสีขาว กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกันเป็นหลอดปลายแยก 3 แฉก กลีบดอกโคนเชื่อมติดกันเป็นรูประฆังปลายแยก 5 แฉก ดอกนานกว้าง 5-8 ซม.

ผล ฝักแห้งแตกตามยาว บิดงอเล็กน้อย กว้าง 0.9-1.2 ซม. ยาว 15-40 ซม. ผิวสีน้ำตาลเกลี้ยง มีสัมผัสมากความยาวของฝัก เมล็ด มีเมล็ดจำนวนมาก ขนาดเล็ก มี 2 ปีกออกดอกและผล พฤศจิกายน-ตุลาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ราก แก้ไข้ แก้เสมหะ โลหิตและลม เป็นยาบำรุงหลังคลอดบุตร แก้ริดสีดวงออก แก้ลงห้อง แก้ฝีปือพัง แก็บวน อันๆ ยอดอ่อนรับประทาน เพื่อไม่ทำเครื่องเรือนและเครื่องมือเกษตรกรรม

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ปัจจุบัน ทางภาคใต้ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ และทางภาคเหนือ การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อินเดีย ศรีลังกา พม่า จีนตอนใต้ ลาว กัมพูชา เวียดนาม ถิ่นกำเนิด พลีบปินส์ ได้หวน

นางป่า

ชื่อพื้นเมือง นางป่า, นางมัน, แจงเขา (ภาคตะวันออกเฉียงใต้); ก่อเรียน (ภาคใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Sloanea sigun* (Blume) K. Schum

ชื่อวงศ์ ELAEOCARPACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น ไม้ต้น สูงได้ประมาณ 30 ม. กิ่งเรียบ

ใบ ใบเดี่ยว รูปรี รูปไข่ รูปไข่กลับหรือรูปขอบขนาน ยาว 7-22 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลมเป็นติ่งแหลม โคนกลมหรือรูปลิ่ม เส้นแขนงใบมี 5-8 เส้น ก้านใบยาว 1-5 ซม.

ดอก ดอกเดี่ยว ออกรตามซอกใบ กลีบดอกและกลีบเลี้ยงมีจำนวนอย่างละ 4 กลีบ กลีบเลี้ยงมีขนาดปกตุณหั้งสองด้าน กลีบดอกสีเหลืองอ่อน เกสรเพศผู้ข้าง 0.5-0.7 ซม. รวมรยางค์รังไข่รูปไข่ มีขน

ผล ผลแห้ง กลม เส้นผ่านศูนย์กลางยาว 5-6 ซม. เมล็ดมีเยื่อหุ้ม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

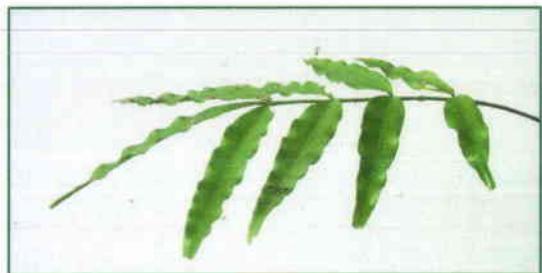
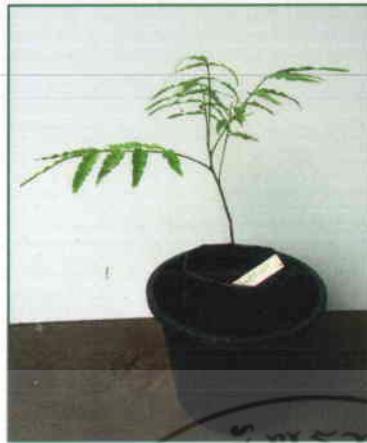
อื่น ๆ ไม่ใช้ทำเครื่องใช้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบรุกภาค กระจายห่างๆ ในป่าดิบแล้ง ป่าดิบเข้าและป่าดิบชื้น

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ อินเดีย พม่า กัมพูชา คาบสมุทรน้ำที่สูนาตราวา และชวา

อินโดนีเซีย จีนตอนใต้

จันทน์ชะมด

ชื่อพื้นเมือง จันทน์, จันทน์ชะมด, จันทน์ขาว, จันทน์พม่า, จันทน์หอม (ภาคกลาง)

วิทยาศาสตร์ *Mansonia gagei* J.R.Drumm. ex Prain

ชื่อวงศ์ EUPHORBIACEAE

ชื่อสามัญ Kalamen

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น ไม่ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ผลัดใบสูง 10-20 ม. ลำต้นเปล่า ตรง เปลือกสีเทาอมขาวผิวเรียบ เรื่อนยอดทรงกลมค่อนข้างโปร่ง กิ่งอ่อนมีขนประป라이

ใบ ในเดียว ออกเรียงสลับ ใบรูปปรี แกมรูปขอบขนาน หรือรูปปรีแกรมรูปไข่กลับ กว้าง 3-6 ซม. ยาว 8-14 ซม. ขอบเป็นคลื่น ปลายสอบแหลมทู่ โคนตัดหรือหยักเว้าเข้าเล็กน้อย เนื้อใบค่อนข้างหนา

ดอก ดอกออกรวมกันเป็นช่อตามปลายกิ่ง ดอกเล็กสีขาว ช่อดอกยาว 13-15 ซม. โคนกลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปเหลี่ยม憨น้ำ ปลายแยก 5 แฉก กลีบดอก 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 10 อัน

ผล ผลแห้ง รูปกระสวายเล็กๆ กว้าง 5-7 มม. และยาว 10-15 ซม.

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา นำมันที่กั้นจากเนื้อไม้ใช้เข้าบานบำรุงหัวใจ เนื้อไม้ใช้เป็นยาแก้ไข้แก้โลหิตเตี้ย แก้กระหายน้ำและอ่อนเพลีย อื่นๆ เนื้อไม้ใช้ทำหินใส่เสื้อผ้า กลึงและแกะสลัก ทำหวี ดอกไม้จันทน์ รูป

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบรทางภาคตะวันออก ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงใต้และภาคใต้ ในป่าดิบแล้งหรือป่าผลัดใบที่ชื้น ตามเขายินบูนสูง 100-400 ม. จากรอบน้ำทะเล การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อื่นๆ อินเดีย พม่า จีนกำเนิด ไทย

จันทน์เทศ

ชื่อพื้นเมือง จันทน์เทศ (ภาคกลาง); จันทน์บ้าน (เลี่ยง ภาคเหนือ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Myristica fragrans* Houtt.

ชื่อวงศ์ MYRISTICACEAE

ชื่อสามัญ Nutmeg tree

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ สูง 9-23 ม. แตกกิ่งก้านสาขามาก เปลือกลำต้นสีน้ำตาลเข้ม

ใบ ในเดี่ยว เรียงสลับ ในสีเขียวเข้มเรียบ รูปใบหอก กว้าง 3.5-5.5 ซม. ยาว 6.2-13.5 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลม โคนสอบเรียว

ดอก ดอกเดี่ยวหรือออกเป็นช่อ 2-3 ดอก ออกที่ซอกใบ ดอกย่อยรูปคนโпо ขนาดเล็ก สีเหลืองอ่อน ดอกเพศผู้และเพศเมียแยกต้น ดอกเพศผู้เป็นกลุ่มดอกเพศเมียเป็นดอกเดี่ยว ๆ และมีขนาดใหญ่กว่าดอกเพศผู้

ผล ผลสด ทรงเกี้องกลม ค่อนข้างฟัน้ำ ผลสุกแตกออกเป็นสองส่วน ภายในมีรากหุ้ม เมล็ดสีแดงสด เมล็ด มีขนาดใหญ่เปลือกเป็นสีน้ำตาล แต่ละผล มี 1 เมล็ด ออกดอกผลระหว่างธันวาคม-พฤษภาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เมล็ดและรากหุ้มเมล็ด ใช้เป็นเครื่องเทศปรุงอาหาร แก้จุกเสียด แก้ท้องร่วง แก้อาเจียน แก่น แก้ไข้ อื่น ๆ ผลนำมาแช่อิ่ม

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อินโดนีเซีย นอลลัสกา อินโดนีเซีย

จันอิน

ชื่อพื้นเมือง จัน (ทั่วไป); จันขาว, จันลูกหมом, จันอิน, จันโถ, อิน (ภาคกลาง)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Diospyros decandra* Lour.

ชื่อวงศ์ EBENACEAE

ข้อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 10-20 ม. ลำต้นเป็นทรงเปลี่ยนสีตามเส้น้ำตาล คำ แตกเป็นสะเก็ด กิ่ง ยอดอ่อนมีขนสีน้ำตาลปุกคลุม

ใบ เป็นเดี่ยว เรียงตรงกัน ใบรูปขอบมนหรือรูปรีแกรมรูปขอบมน กว้าง 2.5-4.0 ซม. ยาว 5.5-8.5 ซม. ขอบ葉ก้านเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายสอบหู่ โคนมนเร้าเล็กน้อย

ดอก ดอกออกเป็นช่อตามซอกใบ ช่อเล็ก มี 3-4 ดอก ดอกแยกเพศดอกเพศผู้สีครีม กลีบเลี้ยงและกลีบดอก มี 5 กลีบ ทุกส่วนของต้น มีขนสีน้ำตาล ดอกเพศเมียสีขาวนวล หรือสีครีมออกเป็นดอกเดียวตามกิ่งเล็กๆ

ผล เป็นผลสดแบบมีเนื้อ รูปกลมแบนกว้าง 4-5 ซม. ยาว 3-4 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง จุกผลมีกลีบไม่เชื่อมติดกันปลายกลีบโถ้งกลับ เมล็ด สีน้ำตาลมีหลายเมล็ด ออกคอกและผลช่วงเดือนพฤษภาคม-กันยายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ผลดิบ กินแก่พิษ นอนไม่หลับ เนื้อไม้และแก่น บำรุงประสาท บำรุงผิวให้สดชื่น แก้ร้อนในกระหายน้ำ ตับปอดและดีพิการ ขับพยาธิ อื่นๆ ผลสุก รับประทานกับน้ำกะทิสด

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย จันทบุรี

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ พม่า

ถิ่นกำเนิด เทือกเขาหิมาลัย ทางตะวันตกเฉียงเหนือของจีน

จันทร์กระพ้อ

ชื่อพื้นเมือง จันทร์กระพ้อ (กรุงเทพฯ); เบี้ยงเงา (พังงา); จันทร์พ้อ (ภาคใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Vatica diospyroides* Symington

ชื่อวงศ์ DIPTEROCARPACEAE

ชื่อสามัญ Chan-ka-pho

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น	ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงกลาง สูง 8-15 ม. แต่ก็มีจำนวนมาก เป็นป่าดิบเขตร้อน ลักษณะต้นเรียบ สีน้ำตาลอมเทา กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลแดง
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงตรงกัน ลักษณะเป็นมัน ผิวเคลือบ ใบฐานรูปรีแกมของนานหรือใบหอกกว้าง 3.5-5.5 ซม. ยาว 13.5-23.5 ซม. ขอบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายเรียวแหลมหรือมน โคนมนหรือสอบและเบี้ยวเล็กน้อย
ดอก	ดอกช่อกระจะ ออกตามซอกใบและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ปลายแยก 5 แฉก กลีบดอกเรียบเป็นรูปถ้วยหัน 5 แฉก ออกบานกว้าง 1.5-2.2 ซม.
ผล	เป็นผลแห้งเปลือกแข็งรูปทรงกลม มักแตกอ้า เมื่อ 3 เลี้ยง มีขนสีน้ำตาล กลีบผลรูปสามเหลี่ยมสั้นกว่าความยาวตัวผล เมล็ด รูปไข่ปลายแหลม แต่ละผลมี 1 เมล็ด ออกคอก และผล กุมภาพันธ์-เมญาน
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา ดอกใช้ผสมกับยาอื่น ปรงเป็นยาหอมแก้ลม บำรุงหัวใจ อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์	เพาะเมล็ด
การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป่าดิบทางภาคใต้	
การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ มาเลเซีย เวียดนาม ศินกำเนิด เอเชียตะวันออก	

จำปาปา

ชื่อพื้นเมือง จำปา (ทั่วไป); จำปาป่า (สุราษฎร์ธานี); จำปาทอง (นครศรีธรรมราช); จำปาเขียว (ตรัง); จำปากอ (มาเลเซีย-ใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Michelia champaca* L.

ชื่อวงศ์ MAGNOLIACEAE

ชื่อสามัญ Orange champak

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-30 ม. ลำต้นเป็นทรง เปลือกลำต้น สีน้ำตาลปนเทา ผิวเป็นเกลี้ดบาง ๆ หรือเป็นร่องเล็ก ๆ ตามความยาวของต้น กิ่งอ่อนมีขน

ใบ ในเดียว เรียงเวียนสลับ ใบหลังสืบเนื่องเป็นมัน ใบรูปไข่หรือรูปปีก กว้าง 5-10 ซม.
ยาว 10-20 ซม. ขอบใบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายเหตุผลดึงริมเหลว โคนรูปกลม

คงเดี่ยว สีเหลืองส้มมีกลิ่นหอมแรง ออกตามจ่านใน คงบานตั้งชั่ว มีก้านหุ้มคง ก้านคง ยาว 1-2 ซม. กลีบคง 10-15 กลีบ เรียง 2 ชั้น เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก

ผลออกเป็นกลุ่ม ผลย่อยมี 20-40 ผล ขนาด 1-2 ซม. เปลือกผลแข็งมีสีขาวขรุขระ โดยรอบ ผลแก่สีน้ำตาลแตกตามร่องกลางผลในแนวตั้ง เมล็ด ค่อนข้างกลม สีดำ เยื่อหุ้มเมล็ดสีแดงส้ม แต่ละผลมี 1-6 เมล็ด ออกดอกและผลหมุนเวียนตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ดอก น้ำมันหอมระเหยเป็นยาบำรุงหัวใจ ระบบประสาท บำรุงโลหิต แก้คื่นไส้ แก้ไข้ ขับปัสสาวะ راك พอกฟิ ผล บำรุงชาตุ ขับปัสสาวะและ semen อะ อื่นๆ เนื้อไม้ ก่อสร้าง และทำเครื่องใช้ต่างๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ ตอนกี่

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พนทั่วไปทุกภาค

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ๑ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ถั่นกำเนิด อินเดีย อินโดนีเซีย

จำปีแขก

ชื่อพื้นเมือง จำปีแขก (กรุงเทพฯ); จำปาแขก (จันทบุรี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Michelia figo* (Lour.) Spreng.

ชื่อวงศ์ MAGNOLIACEAE

ชื่อสามัญ Dwarf chempaka, Champa

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่ม สูง 1.5-2.5 ม. มีขันสีน้ำตาลปักคุณทั่วไป โดยเฉพาะตามกิ่งก้านและคอตูม แตกกิ่งก้านมาก เรือนยอดครุ่ปเปี้ยดี

ใบ ใบเดี่ยว ออก เรียงสลับ ผิวในเกลี้ยง เนื้อใบค่อนข้างหนา ในรูปี กว้าง 2-5 ซม. ยาว 3-10 ซม. ปลายเรียวแหลม ขอบเรียบ โคนมน

ดอก ดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง กิ่งเลี้ยงสีน้ำตาล 3 กิ่ง กิ่งดอก 2 วง ละ 3 กิ่ง สีขาวนวล กิ่งหนาแข็ง ยาว 2-3 ซม. ดอกมีกลิ่นหอม นานตอนเย็น

ผล ผลกลม ผลย่อยแตกตามข้าว

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ใน ต้มน้ำดื่ม ระงับไอ รักษาหลอดลมอักเสบ ดอก มีน้ำมันหอม ระเหยปรุงเป็นยาหอมบำรุงหัวใจ เปลือกราก ใช้เบื่อปลา ราก แก้โรคกระบังลมเคลื่อน อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้พุ่มสวยงาม ดอกมีกลิ่นหอม

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง ปักชำ ทابกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ทุกภาค

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ มาเลเซีย

ถิ่นกำเนิด ตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย

จำปีเงิน

ชื่อพื้นเมือง จำปีเงิน (ภาคกลาง)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Magnolia maudiae* var. *platypetala*

ชื่อวงศ์ MAGNOLIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 9-20 ม.

ใบ ใบเดี่ยว ออกสplaying แผ่นใบมีขานาคใหญ่ ผิวใบเรียบเป็นมัน สีเขียวสด ในรูปหอกแกมรูปขอบนาน กว้าง 5-8 ซม. ยาว 10-14 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายแหลม โคนมน

ดอก ดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบ ดอกตูมเป็นรูปกระสวยงาม ยาว 5-8 ซม. ดอกศีขามีกลิ่นหอมแรง กลีบดอกฐานบริเวณรากและโคนตัวซอกเป็นอิฐสีแดง เรียงช้อนกันหลายชั้น กลีบดอก 12-16 กลีบ เนื้อกลีบค่อนข้างหนา กลีบดอกชั้นนอกมีขานาคใหญ่กว่ากลีบดอกชั้นใน เกสรตัวผู้มีจำนวนมาก ออกดอกตลอดปี

ผล ไม่ปรากฏผล

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ดอกผสมกับมะพร้าว ให้หอยดึงตั้งครรภ์รับประทานจะทำให้คลอดง่าย อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ดอกไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง และทารกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ทั่วไป

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ จีน

ถิ่นกำเนิด จีนตอนใต้

จำปีสิรินธร

ชื่อพื้นเมือง จำปีสิรินธร (ลพบุรี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Magnolia sirindhorniae* Noot. & Chalermklin

ชื่อวงศ์ MAGNOLIACEAE

ชื่อสามัญ Princess Sirindhorn's Magnolia

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 13-23 ม. ลำต้นเป็นทรงเปลือกกระต่ายสีน้ำตาล
แตกเป็นร่องลึกตามยาว แต่ก็เป็นพุ่มเฉพาะที่ยอด

ใบ ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับรอบกิ่ง ใบแก่เรียบ เนื้อใบหนานแข็งกรอบ ใบazuรี กว้าง 3.5-
5.5 ซม. ยาว 6.5-10.5 ซม.ขอบเรียบ ปลายมนทู่ถึงแหลม โคนใบกลมหรือรูปคลิน
ใบอ่อนมีขนปกคลุมทั้งสองด้านแต่เมื่อแก่จะมีขนน้อยลง

ดอก ดอกเดี่ยว ออกรตามซอกใบในกลุ่มปลายกิ่ง สีขาวมีกลิ่นหอม กลีบดอก 12-15 กลีบ
ปลายกลีบมนเนื้อหนา ฉ่ำน้ำ แห้งจะขาว เมื่อไก่ร้าบดอกสีเหลืองเข้ม

ผล ผลกลุ่ม ผลย่อย 15-25 ผล เป็นผลแห้งแตกซึ่กเดียวตามยาว ผลอ่อนสีเขียวผลแก่สี
น้ำตาลอ่อน เม็ด รูปกลมรี ยาว 3.5-5.5 ซม. สีแดงเข้ม แต่ละผลมี 1-5 เม็ด ออก
ดอกและผล มีนาคม-กรกฎาคม

ประযุชน์ สรรพคุณทางยา ใบ พอกฟี แพล راك ขับลม คอก แก้ไข้พิษตัวร้อน
อื่น ๆ เป็นไม้มงคล

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ลพบุรี เลย

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ -

ถิ่นกำเนิด ไทย จำปีสิรินธร เป็นพืชเฉพาะถิ่นของไทย

จำปีหนู

ชื่อพื้นเมือง จำปีหนู (หัวไป)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Magnolia compressa* Maxim

ชื่อวงศ์ MAGNOLIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 5-15 ม. เป็นสีเขียวเข้ม แตกเป็นสาขาๆ แต่กิ่งเป็นพุ่มเฉพาะที่เรือนยอด กิ่งก้านมีขนและซ่องอากาศเป็นจุด ๆ

ใบใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับรอบกิ่ง ผิวใบเรียบเป็นมันทั้งสองด้าน หลังใบสีเขียวเข้ม กว่าท้องใบ เนื้อใบหนาน ใบรูปหอกแกรมรูปขอบขนาน กว้าง 2-3 ซม. ยาว 7-12 ซม. ขอบเรียบ ปลายเรียวแหลม โคนรูปกลิ่ม

ดอก ดอกเดี่ยว ออกรตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ดอกสีขาวมีกลิ่นหอม กลีบดอก 9 กลีบ เรียงเป็น 3 ชั้น กลีบชั้นในมีขนาดแคบและสั้นกว่าชั้นนอก

ผล ผลกลมๆ อ่อนเป็นข้อยาว 2-3 ซม. มีผลย่อย 2-4 ผล รูปกลมรีหรือมน ขนาด 1 ซม. ผลอ่อนสีเขียวเมื่อแก่สีน้ำตาลอ่อน ผลย่อยแตกตามยาว เมล็ด รูปกลมรีสีแดง เข้ม ยาว 0.5 ซม. แต่ละผลมี 1-2 เมล็ด ออกรดกิ่งและผล สิงหาคม-พฤษจิกายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา นำมันหอมรากรดกอน้ำมาผลิตเครื่องหอม อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ ไม่ใช้ทำเครื่องเรือน

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบริเวณป่าดิบ

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ ญี่ปุ่น จีน ไต้หวัน พิลิปปินส์ กลินดาเนิด เวียดนาม

จำปูน

ชื่อพื้นเมือง จำปูน (กรุงเทพฯ, ภาคใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Anaxagorea javanica* Bl.

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ Jampoon

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่ม สูง 3-5 ม. เป็นลักษณะต้นสีเทาค้ำเรียบ

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับในรากน้ำดีของ ใบฐานรูปแฉะรูปขอบขนาน กว้าง 4-8 ซม. ยาว 10-15 ซม. หลังใบสีเขียวเข้ม ผิวเคลื่อนเป็นมัน ปลายแหลม ขอบเรียบ โคนมน

ดอก ดอกเดี่ยว ออกตามกิ่งตรงข้ามใบและปลายกิ่ง สีขาวมีกลิ่นหอม กลีบดอกหนาและแข็ง กลีบดอก 6 กลีบ เรียงเป็น 2 ชั้นๆ ละ 3 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ปลายแหลม เกสรเพศผู้จำนวนมาก ยอดเกสรเพศเมียรูปโคน ปลายเป็นรูปตัว บ เปิดออก ออกนานเดือนที่ประมาณ 2.5 ซม.

ผล ผลรวมรูปกระบอก มี 4-8 ผล ยาว 2.5-3 ซม. รวมก้านสั้นๆ แห้งแล้วแตก เมล็ด 2 เมล็ดในแต่ละฝัก แบบ เว้า สีดำเป็นมัน ออกดอกและผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ยอดอ่อนรับประทานได้ อ่อนๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ของประเทศไทย

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ มาเลเซีย อินโดนีเซีย พิลิปปินส์ บอร์เนียว และชาวถิ่นกำเนิด ภาคใต้ของประเทศไทย

จำลา

ชื่อพื้นเมือง จำลา (หัวไป)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Magnolia praecalva* (Dandy) Figlar & Noot

ชื่อวงศ์ MAGNOLIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 25-35 ม. มีพุพอนสูง แตกกิ่งน้อย เป็นลักษณะต้นสัน้ำตาลอ่อน เทาและมีกลิ่นฉุน มีช่องอากาศเล็กๆ

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ ผิวใบเรียบ เนื้อใบหนาเป็นมัน ใบรูปขอบขนาน กว้าง 3.5-5.5 ซม. ยาว 10-13 ซม. ขอบเรียบ ปลายมนหู่ โคนรูปปีม

ดอก ดอกเดี่ยว ออกที่ปลายกิ่ง ขนาดใหญ่สีขาวนวล มีกลิ่นหอม ดอกตูมรูปกระ世家 มีก้านหุ้มดอก 1 แผ่น กลีบดอก 9 กลีบ เรียง 3 ชั้น ๆ ละ 3 กลีบ กลีบชั้นนอกรูปขอบขนานแגםรูปปีม กลีบชั้นกลางและชั้นในสีขาวนวลและมีขนาดเล็กกว่ากลีบชั้นนอก

ผล ผลกลม มีผลย่อย 4-5 ผล รูปทรงกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5-3.5 ซม. เป็นลักษณะ แข็ง ผลอ่อนสีเขียวอมน้ำตาลเมื่อสีดำเน แตกเป็นพู เมล็ดกลมรูสีแดงส้ม มี 5-8 เมล็ด ออกดอกและผล มกราคม-พฤษภาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ตอนล่าง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม
ถิ่นกำเนิด เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จิกขา

ชื่อพื้นเมือง จิกขา (นราธิวาส)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Barringtonia pendula* (Griff.) Kurz

ชื่อวงศ์ LECYTHIDACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

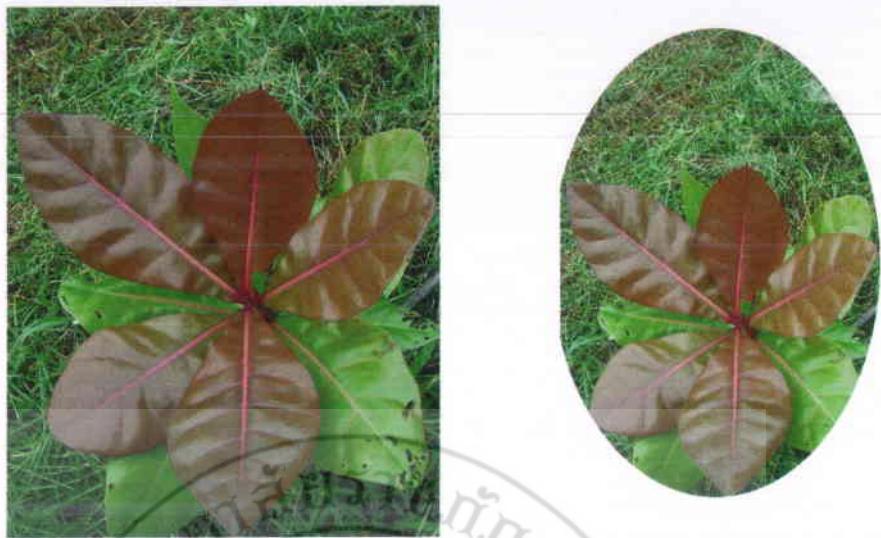
ต้น	ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 8-20 ม. ลำต้นตรง เปลือกลำต้นสีน้ำตาลเรียบ แตกร่องน้อย แต่ละกิ่งพุ่มทรงกลม
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับกัน ที่ปลายกิ่ง ผิวใบเกลี้ยง ในรูปหอกหรือรูปไข่ กว้าง 8.5-14.5 ซม. ยาว 13-22 ซม. ขอบใบจักดิ่ง หรือเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายมน โคนสอบ
ดอก	ดอกช่อ แบบช่อกระจะขาว ยาว 0.5-1 ม. ห้อยลงจากปลายกิ่งหรือซอกใบ สีชมพู กลิ่น หอม กลีบเลี้ยง 4 กลีบ โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย กลีบดอก 4 กลีบ
ผล	ผลสดแบบผลกลุ่ม มีผลย่อย 10-25 ผล รูปขอบขนานหรือทรงกลม มีสันเหลี่ยม 4 สัน เรียงตามยาวผล ผิวเรียบ ผลกว้าง 2.5-3.5 ซม. ยาว 3.5-5.5 ซม. ผลอ่อนสีเขียว เมื่อสุกสีเหลือง เมล็ด รูปไข่สีน้ำตาลอ่อน ออกดอกและผล เมษายน-กรกฎาคม
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา ใน แก้ท้องร่วง เมล็ด แก้กุกเสียดแన่นท้อง เปลือก สมานแผล อัน ฯ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป้าดินแล้งภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ มาเลเซีย

ชื่นกำเนิด ไทย

จิกเล

ชื่อพื้นเมือง จิกเล, โคนเล (ภาคใต้); อามนุ (มาลัย-นราธิวาส)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Barringtonia asiatica* (L.) Kurz

ชื่อวงศ์ LECYTHIDACEAE

ชื่อสามัญ Futu

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 8-12 ม. เป็นลักษณะหดหู่ ใบเดี่ยว รูปไข่กลับหรือรูปไข่กลับแกมขอบขนาน ยาว 10-15 ซม. กว้าง 25-35 ซม. ขอบเรียบ ปลายมนเว้าหรือมีติ่งแหลมเล็กๆ โคนสอบแคบ

ใบ ในเดียว เรียงเวียนสลับเป็นกระดูกที่ปลายกิ่ง ในค่อนข้างหนา ด้านท้องใบสีเขียวเป็นมัน ใบรูปไข่กลับหรือรูปไข่กลับแกมขอบขนาน ยาว 10-15 ซม. กว้าง 25-35 ซม. ขอบเรียบ ปลายมนเว้าหรือมีติ่งแหลมเล็กๆ โคนสอบแคบ

ดอก ดอกช่อแบบช่อกระจะ ดอกย่อย 5-7 ดอก ออกที่ปลายกิ่ง ช่อดอกตั้งตรง มีกลิ่นหอม กิ่งเดี่ยง 2 กิ่ง เกี้องกลม กิ่งดอก 4 กิ่ง เกสรเพศผู้จำนวนมาก เรียงช้อนกัน 6 ชั้น สีขาวปลายสีชมพูแดงหรือม่วง ดอกบานกว้าง 8-12 ซม. นานกลางคืน โดยกลางวัน

ผล ผลเดี่ยวแห้งไม่แตก ขนาดใหญ่รูปทรงสี่เหลี่ยมฐานเว้า ผิวสีเขียวเป็นมัน กว้าง 7.5-11 ซม. ยาว 8.5-11.5 ซม. เมล็ด แต่ละผลมี 1 เมล็ด ออกดอกและผล พฤศจิกายน-ตุลาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เป็นยาแก้ไข้ แก้ปวดข้อ ผล ชั้นนำดีมแก้ไอ แก้หืด แก้ท้องเสีย เมล็ดแก้กุ้งเสียด ราก ผ่านผ่านกับน้ำมะนาวใช้ปิดแผลถูกงูกัด แก้พิษ อื่นๆ เป็นพิษกับปลา ปลูกเป็นแนวกันลม

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ขยายพันธุ์โดยการตัดหัวก้านอกเกี่ยงได้แล้วภาคใต้ของไทย

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่นๆ ขยายพันธุ์โดยการตัดหัวก้านอกเกี่ยง เอเชีย ภาคเหนือของออสเตรเรีย จีนกำเนิด อินเดีย มาดากัสกา (Madagascar) พิลิปปินส์

เจ้าเมืองຄลาง

ชื่อพื้นเมือง เจ้าเมืองຄลาง, พระยาຄลาง (ภาคกลาง); ชิงหลังขาว, ทั้งหลังขาว (ภูเก็ต)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Kerriodoxa elegans* J.Dransf.

ชื่อวงศ์ PALMAE

ชื่อสามัญ White elephant palm, King Thai palm

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ปาล์มเจ้าเมืองຄลางเป็นปาล์มลำต้นเดี่ยวขนาดเล็ก ไม่แตกกอ ลำต้นสั้น สูง 3-4 ม. และสูงได้ถึง 12 ม.

ใบ ใบเดี่ยว มีขีดขนาดใหญ่ ด้านหลังใบสีเขียว ด้านท้องใบมีสีขาวหรือสีเงิน ในรูปผ้ามือ ค่อนข้างกลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1-1.5 ม. ขอบใบเป็นแฉกแหลมเล็กถึงละเอียด ใบ ก้านใบมีสีดำยาวประมาณ 1 ม. ขอบก้านใบเรียบไม่มีหนาม

ดอก ดอกช่อ ออกเป็น舌状สัน ๆ ที่โคนกานบ่าง ๆ ของลำต้น 2-4 ช่อ แยกเพศ ช่อดอกเพศผู้ ยาว 40-50 ซม. ช่อดอกเพศเมีย ยาว 70-75 ซม. ดอกกลมสันสีขาวครีม

ผล ผลเดี่ยวออกเป็นกลุ่ม รูปกลมมนหรือรูปปรี ขนาด 2-3 ซม. ผิวผลเกลี้ยงเป็นพวง ผลอ่อนสีเขียวเมื่อสุกสีส้ม เมล็ด มี 1 เมล็ด ต่อผล ออกดอกและผล ธันวาคม-กุมภาพันธ์

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ ตามชายฝั่งทะเล ແນບ จังหวัดภูเก็ต พังงา

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ ไม่มีข้อมูล

ถิ่นกำเนิด ไทย (จังหวัดภูเก็ต)

ชงโคงอกหอม

ชื่อพื้นเมือง ชงโคง, ชงโคงอกหอม (ภาคกลาง); เสี้ยวโคกแคง (ภาคเหนือ); เสี้ยนหวาน (แม่ฮ่องสอน); กะเซอ, สเปซี (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bauhinia purpurea* L.

ชื่อวงศ์ LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEA

ชื่อสามัญ Orchid tree, Butterfly tree

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 3-7 ม.

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ ใบพับเข้าหากันคล้ายผีเสื้อ ผิวใบมีขนปุกคุณ ใบรูปปีบกลม 2 ซีก เมมีอนกัน กว้าง 8-15 ซม. ยาว 10-14 ซม. ขอบเรียบ ปลายเว้าลึก โคนใบเว้า

ดอก ดอกช่อ ออกตามปลายกิ่ง มีดอกย่อย 6-10 朵 ดอก สีม่วงมีกลิ่นหอมอ่อน ๆ กลีบดอก 5 กลีบ เกรสรเพศผู้ ยาว มี 5 อัน มีเกรสรเพศเมีย รังไบ ยาว 1 อัน ดอกบานกว้าง 5-7 ซม.

ผล ฝักมีขนปุกคุณ ฝักอ่อนสีเขียวฝักแก่สีน้ำตาล แตกตามยาวฝัก เมล็ด แบนแต่ละฝักมี ประมาณ 10 เมล็ด ออกดอกและผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ใบ พอกฝี แพล راك ขับลม ดอก แก้ไข้พิษตัวร้อน อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอน ปักชำ

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ อินเดีย คาบสมุทรอินโดจีน มาเลเซีย อินโดนีเซีย จีนกำเนิด จีน

ชะลุด

ชื่อพื้นเมือง ชะลุด (ภาคกลาง, ตราชด); นูด (ตรัง, สุราษฎร์ธานี, สงขลา); ลูด (ปัตตานี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Alyxia reinwardtii* Blume

ชื่อวงศ์ APOCYNACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น	ไม้รอดเลือย ลำต้นขนาดเล็ก ต้นอ่อนสีน้ำตาล ต้นแก่สีดำ เปลือกลำต้นหยอด
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงรอบข้อ ๆ ละ 3 ใบ ผิวใบเรียบเป็นมัน หนาและแข็ง ใบรูปปรี กว้าง 1-4 ซม. ยาว 4-9 ซม. ขอบเรียบมีเว้นลง ปลายเรียวแหลม โคนเป็นครึ่ง
ดอก	ดอกช่อแบบชี้ร่ม ออกตามจ่ามใบ ดอกย่อยช่อละ 4-10 ดอก สีเหลืองมีกลิ่นหอม มีใบประดับ โคนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นท่อยาว 1-2 ซม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ
ผล	ผลแห้งและแข็ง รูปปรี ยาวประมาณ 1 ซม ออกดอกและผล ธันวาคม-เมษายน
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา เนื้อไม้ เป็นยาบำรุงหัวใจ รักษาลม ขับลม เปลือกช้อนใน เป็นยาบำรุงกำลัง ใน รักษาอาการไข้ ดอก รักษาอาการไข้แพ้อคลัง ผล รักษาอาการไข้ราก อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ ปรุ่งแต่งผ้า ในยาสูบ ให้มีกลิ่นหอม และทำฐานป้อม

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำ

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย จีนตามป่าดิบแล้งทางภาคตะวันออกเฉียงใต้และภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในต่างประเทศอื่น ๆ แคนทาร์เบรีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย จีน เวียดนาม

ถิ่นกำเนิด ไทย

ชิงชี่

ชื่อพื้นเมือง ชิงชี่, พญาจอมปลวก, แสมซอ (ภาคกลาง); กระคาดป่า (ชลบุรี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Capparis micracantha* DC.

ชื่อวงศ์ CAPPARACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

- ต้น** ไม้พุ่มขนาดเล็ก กิ่งก้านคลื่นไปมา สูง 0.5-1 ม. ลำต้นสีเขียวมีหนาม เปลือกลำต้นเป็นกระข้าว และแตกเป็นรยางค์
- ใบ** ในเดียว เรียงสลับ ในสีเขียวแข็งและ หนาผิวใบเป็นมัน ใบรูปไข่ กว้าง 3-6 ซม. ยาว 5-8 ซม. ขอบเรียบ ปลายเรียวและแหลม โคนสอบเรียว
- ดอก** ดอกช่อ ออกที่ซอกใบหรือกิ่งก้าน กลีบดอกเป็นเส้นเด็กๆ ฟู สีขาว เกสรเพศผู้และเกสรเพศเมียเป็นเส้นเล็กสีขาวอยู่ในดอกเดียวกัน
- ผล** ผลสด รูปกระวยทรงกลมหรือทรงกระบอก ผิวเรียบเป็นมัน ผลอ่อนสีเขียวมีสุกสีแดง เมล็ด รูปกลมรี อัดกันแน่นเป็นจำนวนมาก ออกดอกและผลตลอดปี
- ประโยชน์** สรรพคุณทางยา ต้น ใช้รักษาอาการฟกบวม ใน ใช้ต้มน้ำอาบรักษาโรคผิวหนัง ดอก ใช้รักษาโรคมะเร็ง ผล เป็นยาขับลม รักษามะเร็ง ตัวพอก แก้ฟกบวม อื่น ๆ ดอกสามารถนำมาพัฒนาเป็นไม้ดอก

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ตามป่าไปร่องหัว ๆ ไป

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ ชาว徭 จีน օอสเตรเลีย

คินกานิด เอเชีย

ดีหมี

ชื่อพื้นเมือง ดีหมี, ดินหมี (ลำปาง); ก้าวกระจาบ (ประจำวบคีรีขันธ์); ก้าไก (สุราษฎร์ธานี); กัดໄล (ระโนง); จ้านะไฟ, มะดีหมี (ภาคเหนือ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cleidion spiciflorum* (Burm.f) Merr.

ชื่อวงศ์ EUPHORBIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 10-20 ม. ไม่ผลัดใบ ลำต้นตรง เปลือกต้นเรียบ สีเทาคล้ำ
ใบ ในเดี่ยว เรียงสลับ ใบรูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง 3.5-8.5 ซม. ยาว 10.5-19.2 ซม.
 ขอบใบหยักตื้นหรือเรียบ ปลายใบแหลมหรือมีติ่งแหลม โคนใบแหลมหรือมน
 ลักษณะเด่น ก้านใบจะเป็นสีเหลือง

ดอก ดอกเดี่ยว แยกเพศ ดอกเพศผู้เป็นช่อกระจะเงิงลด ออกตามซอกใบ กลีบเลี้ยง 3 กลีบ
 ไม่ปรากฏกลีบดอก ดอกเพศเมีย กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม สีเหลืองอมเขียว
 ดอกบานกว้าง 2-3 ซม.

ผล ผลแห้งแตก 1-3 พุ ผลกลม กว้าง 2-3 ซม. ยาว 1-1.5 ซม. เปลือกหนึ่ง แข็ง ผล
 อ่อนสีเขียว เมื่อสุกสีเขียวเข้มอมน้ำตาล เมล็ดกลม มี 1-3 เมล็ด ต่อผล ออกดอกและผล
 กุਮภาพันธ์-เมษายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา راك ก้าน ใบ ต้มน้ำดื่มและอาบรักษาไข้มาลาเรีย เป็นพิษต่อปลา
 อื่น ๆ ปลูกให้ร่มเงา

การขยายพันธุ์ เผาเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ปัจจุบันทั่วไป และขยายไปใกล้ลัมปาวด์

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อื่น ๆ ญี่ปุ่น อินเดีย มาเลเซีย เนปาล ออสเตรเลีย
 คิลินาเรีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย

ตะเคียนทอง

ชื่อพื้นเมือง ตะเคียนทอง, ตะเคียนใหญ่ (ภาคกลาง); จะเคียน (เหนือ); กะกี, โภกี (กระเหรียง-เชียงใหม่); วูเด้, โซเก (กระเหรียง-กาญจนบุรี); ตะเคียน, ตะเคียนทองไพร (ละว้า-เชียงใหม่); จือจา (มาลูญ-ราชวิวัฒนา)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hopea odorata* Roxb.

วงศ์ DIPTEROCARPACEAE

ชื่อสามัญ Iron wood.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น	ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 15-25 ม. ลำต้นเปล่าตรง เปลือกลำต้นหนาสีดำหรือสีน้ำตาล แตกเป็นสะเก็ดตามยาวของลำต้น
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงสลับ ใบรูปไข่แกมรูปใบหอก กว้าง 2.5-5.6 ซม. ยาว 4.5-9.1 ซม
ดอก	ดอกช่อแยกแขนง มีขนาดเล็ก ออกราบกิ่งหรือซอกใบ สีขาวแกมเหลืองคลื่นหอม กลิ่บเดี่ยงและกลิบดอกมีอย่างละ 5 กลิบ เกสรตัวผู้ ประมาณ 15 อัน
ผล	ผลแห้ง ทรงกลม ผิวเกลี้ยง ปลายมน มีติ่งแหลม กว้าง 4-7 มม. ยาว 6-7 มม. มีปีก ยาว 2 ปีก กว้าง 0.8-1 ซม. ยาว 5-6 ซม. ออกรดกและผลมกรากม-เมழาน
ประยุกต์	สรรพคุณทางยา เปลือก แก้ปวดฟัน เหงื่อกบworm ยาง ขับเสมหะ น้ำร้อนลวก สมาน แผล แก่นไม้ แก้ท้องร่วง แก็บิด อื่น ๆ เนื้อไม้ สร้างบ้าน เฟอร์นิเจอร์

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป้าเต็งรังทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้
การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย
อินโดเนเซีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตะเคียนหิน

ชื่อพื้นเมือง ตะเคียนทรารย (ตราด, ตราช); ตะเคียนหิน (ภาคใต้); ตะเคียนหนู (นครราชสีมา)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hopea ferrea* Laness.

ชื่อวงศ์ DIPTEROCARPACEAE

ชื่อสามัญ Kian-sai

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 15-30 ม. ลำต้นเปล่าตรง เปลือกลำต้นสันนำ้ตาลเข้มແтекเป็นสะเก็ด ເປີອີກໃນສີເຫຼືອງສິ້ນ

ใบ ໃບເດືອຍວ ເຮັງສັບ ຜິວໃນເກລື້ອງ ໃບອ່ອນສີແດງໃບແກ່ສີເຂົ້າ ໃບຮູປໄທຈຶ່ງຮູປໄໄໝແກນຮູບໃນຫອກ ກວ້າງ 1.5-3.0 ທີມ. ພາວ 5.5-8.0 ທີມ. ຂອບໃນເຮັນ ປລາຍໃນເຮົວແລະເປັນຕິ່ງແລ່ມ ໂຄນໃບມນ

ดอก ດອກຊ່ອ ອອກຕາມຈ່ານໄປແລະປລາຍກິ່ງ ດອກນາດເລັກສີຂາວຄື່ງເຫຼືອງນວລ

ผล ພລແໜ່ງ ພລ ໂຕປະມາລ 1.4 ທີມ. ປລາຍເປັນຕິ່ງແລ່ມ ມີຂົນປະປາຍ ມີປົກພາວ 2 ປຸກ ປົກສັ້ນ 3 ປຸກ ອອກດອກແລະພລ ສົງຫາມ-ເມຍານ

ประโยชน์ ສຽບຄຸມທາງຍາ ດອກ ໃໃໝ່ເຂົ້າຍາເປັນເກສຣ໌ຮອຍແປດ ຕັ້ນນໍາຈາກເປີອີກໃຫ້ລ້າງແພລແລະ ພສມກັນເກລື້ອມປຶ້ອງກັນຟິນຟຸ ເນື້ອໄມ້ໃຊ້ເປັນສ່ວນປະກອນທໍາຍາຮັກຢາໂຮກເລືອດຄນໄມ່ ປົກຕິ ແກ້ກະຮັບຍ

อື່ນ ໆ ໄນ້ ໄນ້ ໃກ້ເຄົ່ອງເວັນ ເຮືອ ສະພານ ມາໂນຮອງຮາງຮອດໄຟ

การขยายพันธุ ເພາະເມລືດ

ກາරກະຈາຍພັນຖືໃນປະເທດໄທ ປ່າດີບແລ້ງ ຖຸກການຂອງປະເທດ

ກາրກະຈາຍພັນຖືໃນປະເທດອື່ນ ໆ ລາວ ກັມພູ່າ ເວີດນານ ມາເລເຊີຍ

ດິນກຳແນັດ ໄນປ່າກູ້ -

คำเส้า

ชื่อพื้นเมือง กระโอบ (ปราจีนบุรี); โภกวงป่า (ชลบุรี); หังไบไก่ (สตูล); มะเขือขี้น (ตราด);
มั้งตาลแಡงขา (สุราษฎร์ธานี); รักไก่ (นครศรีธรรมราช)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ternstroemia wallichiana* (Griff.) Engl.

ชื่อวงศ์ THEACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

- ต้น** ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 10-20 ม. ลำต้นตรง เปลือกลำต้นสีน้ำตาล
- ใบ** ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ ใบเรียบเป็นมันทึบสองด้าน ในรูปรีขอบขนานหรือรูปหนอก
แกมรูปขอบขนาน กว้าง 2.5-5.5 ซม. ยาว 7-15 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายเรียวแหลม โคน
สอบ
- ดอก** ดอกเดี่ยวออกเป็นกระจุก ตามจ่ามใบปลายกิ่ง 2-4 ดอก สีขาวนวลอมเหลือง กลีบเลี้ยง
ค่อนข้างกลม กลีบดอกรูปไข่กลับหรือรูปวงกลม
- ผล** ผลสดแบบผลเดี่ยว รูปกลมถึงกลมรี รองรับด้วยกลีบเลี้ยงขนาดด้วยกันหรือมากกว่า ผิวเรียบ
ผลกว้าง 1-1.5 ซม. ยาว 2.0-2.5 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เมล็ด รูปยาวรี สี
น้ำตาลอ่อน ออกดอกและผล กุมภาพันธ์-ธันวาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา รสฝาดสามารถแพลง
อื่น ๆ ไม่ก่อสร้าง

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป่าดิบชื้น ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาคใต้
การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อื่น ๆ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ศรีลังกา
ถิ่นกำเนิด ไม่มีข้อมูล

ตินเป็ดทะเล

ชื่อพื้นเมือง ตุน (กาญจนบุรี); ตินเป็ด, ตินเป็ดทะเล (ภาคกลาง); สั่งลา (กระบี่)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cerbera odollam* Gaertn.

ชื่อวงศ์ APOCYNACEAE

ชื่อสามัญ Pong-pong

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 6-15 ม. เป็นสกุลต้นสืบต่อต่อกัน มีสาขาขึ้น

ใบ เป็นเดี่ยว เรียงสลับออกทีที่ปลายกิ่ง ผิวใบเรียบเป็นมัน ก้านใบยาว 3 ซม. ใบรูปเรียว กว้าง 5-8 ซม. ยาว 8-15 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายใบมีหางแหลม โคนสอบ

ดอก ดอกช่อ ออกตามปลายกิ่ง ดอกช่ออยู่สีขาว มีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ปลายเรียว แหลม กลีบดอก 5 กลีบ กลีบคอกบิดเล็กน้อย

ผล ผลเดี่ยว รูปทรงกลม ผิวเรียบเนียนเป็นมัน มีจุดเล็ก ๆ สีขาว ผลอ่อนสีเขียวผลแก่สี แดงเข้ม เมล็ดใหญ่เกือบท่าผล เมล็ดเบา洋洋น้ำได้ ออกดอกและผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ใบ แก้ไข้หวัด กลางกลีอน ดอก แก้ริดสีดวงทวาร راك ขับเสมหะ อื่น ๆ เมล็ดตินเป็ดทะเล นำมาเป็นเครื่องปลูก เช่นปลูกกล้ามไม้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

กระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป่าชายเลนภาคใต้

กระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ เอเชียบรรดุ ออสเตรเลีย มาหาก้าสการ์ ถิ่นกำเนิด เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เตาเอ็นอ่อน

ชื่อพื้นเมือง เตาเอ็นอ่อน, เมือย (ภาคกลาง); ตินเป็ดเครือ (ภาคเหนือ); หัญชาลิлен (ปัตตานี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cryptolepis buchanani* Roem. & Schult.

ชื่อวงศ์ ASCLEPIADACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

- ต้น** ไม้เลื้อย ขอบพادพันตามดัน ไม่ไข่กลม เปลือกลำต้นสีน้ำตาลดำ
- ใบ** ในเดียว เรียงตรงข้าม หลังใบเรียบเป็นมันและลื่น ห้องใบสีขาวนวล ใบรูปไข่หรือรูปไข่กลับ กว้าง 2.5-6.5 ซม. ยาว 5.0-10.5 ซม. ขอบเรียบ ปลายมน มีหางสั้น โคนสอบ
- ดอก** ออกซ่อ ออกตามซอกใบ ดอกย่อยสีเหลืองอ่อน กลีบเลี้ยงสีเขียว 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ โคนกลีบดอกเชื่อมติดกัน
- ผล** ผลแห้งแตกรูปทรงกระบอกติดกันเป็นคู่ ปลายผลแหลมผิวเป็นมันลื่น ผลแก่แตกด้านเดียว เมล็ด สีน้ำตาลมีขินสีขาว ออกดอกและผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เตา บำรุงเส้นเอ็น แก้ปวดเมื่อย ใน ใจกลางท่าลูกประคำ

อื่นๆ -

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป่าดงดิบถึงป่าเบญจพรรณทุกภาค

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ จีน อินเดีย เนปาล อินโดจีน

อินเดีย ไทย

ทั้งเก

ชื่อพื้นเมือง ทั้งเก, จำป้าป่า (นครศรีธรรมราช)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Magnolia elegans* (Blume) H. Keng

ชื่อวงศ์ MAGNOLIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น	ไม้ยืนต้น สูง 30-35 ม. ลำต้นเปล่าตรง ทรงพุ่มกลมโปร่ง เปลือกดำด้านสีเทา
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ ใบรูปปรี กว้าง 4-6 ซม. ยาว 10-13 ซม. แผ่นใบเรียบ ขอบใบเรียบ บิดเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายใบเรียวแหลมและรุ่มลง โคนใบมนแกมนูบปลิม
ดอก	ดอกเดี่ยว ออกตามปลายยอด การหุ้มดอกสีเขียวอ่อน เรียบเป็นมัน ดอกกว้าง สีขาว ใกล้โภยสีฟางขาว กลีบดอก 12-15 กลีบ ยาวเรียว บิดเป็นม้วน ปลายแหลม
ผล	เป็นผลกลม มีผลย่อย 30-50 ผล เรียงอัดกันแน่นอยู่บนแกนกลางอันเดียวกันและมี เปลือกผลเชื่อมติดกัน เมล็ด รูปกลมรี กว้าง 2-3 ซม. ยาว 3-4 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผล สุกสีเหลือง ออกดอกและผล กุ่มภาพันธ์-พุทธภากาน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ พบริจังหวัด นครศรีธรรมราช พังงา นราธิวาส ในป่าดิบแล้ง
หรือป่าผลัดใบ

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อื่น ๆ มาเลเซีย อินโดนีเซีย
ถิ่นกำเนิด ไทย

ทุ่งฟ้า

ชื่อพื้นเมือง ทุ่งฟ้า (ภาคใต้); กระทุ่งฟ้าไห้, ทุ่งฟ้าไก่ (ชุมพร); ตีนเทียน (สงขลา)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Alstonia macrophylla* Wall. Ex G.Don

ชื่อวงศ์ APOCYNACEAE

ชื่อสามัญ Indian walnut

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 20-30 ม. ลำต้นเปล่าตรง เปลือกลำต้นสีน้ำตาล
หายใจรุกรานเด็กน้อย ใบเดี่ยว ออกเวียนเป็นวงที่ปลายกิ่ง ใบรูปไข่กลับแกมรูปใบหอก
กลับ กว้าง 4-11 ซม. ยาว 6-27 ซม. ขอบเรียบ ปลายเรียวแหลม โคนรูปปิ่ม ท้องใบมี
ขนและคราบสีเทา

ดอก ดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ออกตามกิ่งใบและปลายกิ่ง ช่อดอกกว้าง 3.5-10.5 ซม. ดอกสี
ขาวมีกลิ่นหอมอ่อนๆ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกโคนเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น
5 แฉก คอกบาน 2.5-3.0 ซม.

ผล ฝักแห้งแตก 2 ซีก ฝักเรียวยาวออกเป็นคู่ ๆ บิดเป็นเกลียว เมล็ด รูปขอบขนานขนาด
เล็ก มีครุยสีขาวปัลว์ได้ ออกดอกและออกผล มิถุนายน-สิงหาคม

ประโยชน์ สรรคุณทางยา ราก ผสมayanárungร่างกาย บำรุงกำหนด
อื่นๆ เนื้อไม้ ทำกระดาน พื้น ฝ้า เครื่องเรือน และเครื่องใช้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ตามชายป่าและพื้นที่โล่งในป่าดิบชื้นทางภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ เอเชียตอนใต้

คินกานิด ศรีลังกา

ทุเรียนป่า

ชื่อพื้นเมือง ทุเรียนป่า, ทุเรียนเลื่อน (ชุมพร, พังงา)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Durio mansoni* (Gambla) Bakh.

ชื่อวงศ์ BOMBACACEAE

ชื่อสามัญ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 20-30 ม. เปลือกลำต้นสีน้ำตาลปนเทา เรียบหรือขรุขระ เล็กน้อย

ใบ ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ ห้องใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านหลังใบมีเกล็ดสีเงินอมเหลือง ในรูปขอบนาน กว้าง 4-6 ซม. ยาว 7-12 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลม โคนมน

ดอก ดอกช่อแตกแขนงสั้นเป็นกลุ่ม ๆ ออกตามกิ่ง กลีบเลี้ยงติดกันคล้ายรูประฆัง ปลายแยก 5 แฉก กลีบดอก 5 กลีบ แยกกัน สีแดง เกสรเพศผู้มีจำนวนมากรวมกันเป็นมัด

ผล ผลแห้งแตก ผลมีขนาดใหญ่ ผนังหนา เปลือกมีหนานแน่นมาก ภายในมีเมล็ดจำนวนมาก มีกลิ่นหอม เมล็ดกลมรี ขนาดใหญ่ มีเนื้อนุ่มบาง ๆ หุ้ม ออกดอกออกผล กุมภาพันธ์-เมษายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ใน แก้ไข้ แก้ดีช่าน ขับพยาธิ และทำให้หนองแห้ง เนื้อหุ้มเมล็ด แก้โรคผิวหนัง ทำให้ฟันแข็งและขับพยาธิ เปลือก สมานแผล แก้น้ำเหลืองเสีย พุพอง แก้ฟัน ชา คุณธาตุ แก้คางทูม และไถ่ยุงและแมลง راك แก้ไข้ อื่น ๆ ผลรับประทาน

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง เส็บบยอด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ พม่า

อินดอนезيا พบเฉพาะในประเทศไทย

ເກພໂຫ

ชื่อพื้นเมือง เทพท่าโไร (ภาคกลาง); จวง, จวงหอน (ภาคใต้); สะไคตัน, สะไคหอน (ภาคเหนือ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cinnamomum porrectum* (Roxb.) Kosterm.

ช่อวงศ์ LAURACEAE

ชื่อสามัญ

ផ្លូវជាមុនការងាររដ្ឋបាល

ต้น ไม้มีรากตื้นขนาดใหญ่ สูง 20-35 ม. ลำต้นตรง เปลือกลำต้นสีน้ำตาลดำแตกตามแนวยาว ตัดกัน กิ่งอ่อน เกลี้ยง และ มักจะมีคราบขาว

ในเดียว เรียงสลับระหว่างเดียว ผิวใบด้านบนเกลี้ยงเป็นมันด้านล่างเป็นคราบขาว ในรูป
รีรูปไป กว้าง 2.5-4 ซม. ยาว 5.0-13.0 ซม ขอบเรียบ ปลายแหลม โคนสอบ

ดอก ดอกซ่อออกเป็นช่อระจะ ตามซอกใบไกล็ป้ายกิ่ง 3-15 ดอก สีเหลืองนวลมีกลิ่นหอม
กลิบดอกรวมเชื่อมติดกันเป็นหลอดครุปกรวย ปลายแยก

ผล ผลสอดแบบผลกลุ่ม มีผลบ่อข 4-15 ผล ผลกลมขนาดเล็ก กว้าง 0.7-1.2 ซม. ยาว 1.2-1.5 ซม. ผิวเรียบ ผลอ่อนสีเขียวเมื่อสุกสีดำ เมล็ดรูปไข่ ขนาดเล็ก ออกรดออกและผล มีน้ำคาม- มีกลุ่นยาน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เปลือก เป็นยาบำรุง ใบ ใช้ทำยาขับลม บำรุงธาตุ แก้ท้องอืดแน่นเพื่อ อื่น ๆ เนื้อไม่แกร่งสัก ให้กินลิ้นหอม น้ำมันหอมระเหยใช้กำจัดลูกน้ำยูง

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย เป้าดิบภาคใต้ นิยมปลูกเป็นไม้สนุนไฟ

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ฯ พม่า มาเลเซีย จนถึงแคนาดา สหรัฐอินโดจีน และสุมาตรา ถือกำเนิด ไทย

นมควาย

ชื่อพื้นเมือง นมควาย (ทั่วไป); นมแมว (ภาคกลาง); นมวัว (กระนี่)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Uvaria rufa* Blume

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

- ต้น** ไม้พุ่มรอเลือย สูงถึง 5 ม. กิ่งอ่อนมีขนละเอียดสีน้ำตาลแดงปักคลุน
- ใบ** ในเดียว เรียงสลับ ผิวใบมีขนสีน้ำตาลแดงทึบสองด้าน รูปใบเรือรูปไข่ กว้าง 2.5-3.5 ซม. ยาว 4.5-10.2 ซม. ขอบเรียบ ปลายเรียวแหลมและเป็นติ่ง โคนมน
- ดอก** ดอกช่อกระจาก 2-3 ดอก ตามกิ่งก้านหรือตามจ่ามใบ ดอกสีแดงเข้ม กลิ่นหอม กลีบดอก 6 กลีบแบ่งเป็นสองชั้น กลีบดอกมีขนสีน้ำตาลปักคลุน
- ผล** ผลกลุ่มอยู่รวมกันเป็นกระจาก มี 2-6 ผล รูปไข่หรือรูปไข่กลับ ยาว 2-3.5 ซม. ผิวผ่านและมีขนอ่อน ๆ ปักคลุน ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีแดง เมล็ด รูปไข่มีจำนวนมากเรียงกันเป็นสองแฉวสีน้ำตาลเป็นมัน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา แก่น ราก ต้มน้ำดื่มแก้ไข้ ผลตำผอมน้ำแก้ผดผื่น อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคกลางในป่าดิบแล้งหรือป่าผลัดใบทั่วไป

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ พิลลิปปินส์

ถิ่นกำเนิด เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นมช้าง

ชื่อพื้นเมือง นมช้าง (ภาคเหนือ); กลวยหมูสัง (ตรัง); นมแมวไหญ่ (ชุมพร); นมวัว (สุราษฎร์ธานี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Uvaria cordata* (Dunal) Alston

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 5-14 ม. กิ่งอ่อนและยอดอ่อนมีขนสั้น ๆ อ่อนนุ่ม กิ่งแก่เรียบ
ใบ ในเดียว เรียงสลับ ในหนานเป็นและกรอบ ในอ่อนสีชมพูอมน้ำตาลมีขนอ่อนปุกคลุม
 เมื่อแก่สีเขียวอมเหลือง ใบรูปไข่ กว้าง 5.5-12.5 ซม. ยาว 12.2-22.5 ซม. ขอบเป็นซี่
 หยัก ปลายแหลม โคนมนตึงหยักกว่า

ดอก ดอกเดี่ยวออกเป็นกลุ่ม 1-3 ดอก ออกตามซอกใบในกลุ่มปลายยอด สีแดงขนาดใหญ่ กลีบ
 เลี้ยงมีขนหนานนุ่ม กลีบดอกเรียงเป็น 2 ชั้น ๆ ละ 3 กลีบ ปลายกลีบห่อโคงเข้าหากัน

ผล ผลกลุ่ม มีผลย่อย 20-30 ผล ค่อนข้างกลมถึงรี ผลอ่อนสีเหลืองส้มเมื่อแก่สีดำ เมล็ด มี
 เมล็ดจำนวนมาก ออกดอกและผล กรกฎาคม-พฤษจิกายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ต้น ราก เป็นยาบำรุง

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ดอกประดับ อาหารสัตว์

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบรุกภาคของประเทศไทยในป่าดิบชื้นและป่าดิบแล้ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ พม่า เวียดนาม

ถิ่นกำเนิด อฟริกาเขตร้อน

นามเมว

ชื่อพื้นเมือง นามเมว (ทั่วไป)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Rauwenhoffia siamensis* Schaeff.

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ Nom-Maew

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มรอเลือย สูง 2-5 ม. ลำต้นกลม เนื้อไม้เหนียว กิ่งอ่อนมีขนละเอียดสีน้ำตาลแดง
ใบ ในเดี่ยว เรียงสลับบนยอดเดี่ยว ผิวใบเรียบเป็นมัน ใบรูปปolygonแกมใบหอก กว้าง 2.5-3.5 ซม. ยาว 5-13 ซม. ขอบเรียบ ปลายเรียวแหลม โคนมน

ดอก ดอกเดี่ยวออกเป็นช่อกระฐุก 2-3 朵 ตามกิ่งและปลายกิ่ง ดอกสีเหลือง กลิ่บดอกหนา และแข็ง กลิ่บดอก 6 กลีบ เรียงสองชั้น ๆ ละ 3 กลีบ เรียงสับหว่างกัน

ผล ผลกลม มีผลย่อย 8-15 ผล รูปทรงกลม กว้างประมาณ 1 ซม. ยาว 1-1.5 ซม. ผลอ่อน สีเขียวเมื่อสุกสีเหลือง เมล็ด กลมแบนสีม่วงเข้มมีหลาวยเมล็ด ออกดอกและผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา แก่น ราก แก้พิษแมลงกัดต่อย เนื้อไม้ แก้ไข้หวัด ใช้เพื่อ เสมหะ ทับสะ Chu ใช้กับลับ อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ ดอกมีน้ำมันหอมระเหยมีกลิ่นหอมใช้แต่งกลิ่น

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ มาเลเซีย อินโดนีเซีย -

ถิ่นกำเนิด ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย

นมวัว

ชื่อพื้นเมือง นมวัว (นครศรีธรรมราช)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Fissistigma latifolium* (Dunal) Merr. var. *covoidea* J.Sinclair

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 7-12 ม. ลำต้นสีน้ำตาล บางและเรียบ เปลือกชั้นในสีส้ม

ใบ ในเดียวเรียงสลับ ผิวใบเรียบเป็นมันหนา ด้านท้องใบมีขน ใบมนรีแคบหรือขอบ
ขนานปลายกว้าง กว้าง 5.5-8.5 ซม. ยาว 14.5-25 ซม. ขอบเรียบ ปลายเรียวแหลม
โคนมน

ดอก ดอกเดี่ยวออกตรงข้ามใบหรือบนกิ่งที่มีใบ ดอกห้อยลง กลีบเลี้ยงรูปสามเหลี่ยม กลีบ
ดอกชั้นนอก ฐานกว้างแล้วค่อยๆ สอบแหลม ปลายกลีบชั้นกลางหรือแผ่นออก กลีบดอก
ชั้นในเล็กเรียงชิดกันเป็นรูปกรวย

ผล ผลกลม มีผลย่อย 4-8 ผล รูปขอบขนาน ยาว 1-4 ซม. ผิวผลแข็ง ผลแก่สีเขียวผล
สุกสีเหลือง เมล็ด รูปกลมแบน แต่ละผลมี 1-2 เมล็ด

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา รากต้นนมวัว รสเย็นมัน บำรุงให้เกิดน้ำนม แก้สตรี痛มแห้งอยู่ไฟ
ไม่ได้ ขับปัสสาวะ
อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป่าภาคใต้ ภาคเหนือ

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ มาเลเซีย

จีนกำเนิด ไทย

นมหนู

ชื่อพื้นเมือง นมหนู (ภาคใต้); แดงคง (เลย); แซค (เชียงใหม่); มะป่วน (ภาคเหนือ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mitrephora vandiflora* Kurz

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 10-15 ม. ลำต้นตรง เปลือกลำต้นสีน้ำตาลเข้มเรียบ แตกกิ่งขานกับลำต้น

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสับสองด้านในรูปแบบเดียวทั่วไป อ่อนมีขนสีน้ำตาลทึบสองด้าน ในรูปทรง 3-6 ซม. ยาว 10-15 ซม. ขอบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายแหลม โคนมนหรือเว้าเล็กน้อย

ดอก ดอกเดียวออกเป็นกระฐุก ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง 2-3 ดอก สีเหลืองมีกลิ่นหอม ปลายกลีบมีลายเป็นแถบสีม่วง กลีบดอกเรียงเป็น 2 ชั้น ชั้นนอกรูปไข่แกมรูปปีก ชั้นในรูปหัวใจ โคนกลีบเรียวแคบ ปลายกลีบโค้ง ประกับกันเป็นรูปกระเช้า

ผล ผลสดแบบผลกลุ่ม มีผลย่อย 15-24 ผล รูปกลมรี ผิวเรียบ ผลกว้าง 1-1.5 ซม. ยาว 2.5-3.0 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เม็ด รูปไข่แบนสีดำ ออกดอกและผลกุ่มกาพันธ์-มิถุนายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อิน ฯ ปลูกเป็นไม้ประดับ ผลสุก รับประทานได้

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป้าดินแล่งภาคใต้ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับทั่วไป

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อิน ฯ พม่า พลีปปินส์ มาเลเซีย ออสเตรีย

อินดอนีเซีย ไทย

นากบุด

ชื่อพื้นเมือง นากบุด (ภาคใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mesua nervosa* Planch.&Triana

ชื่อวงศ์ GUTTIFERAE

ชื่อสามัญ Chestnut ironwood

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 8-10 ม. เปลือกลำต้นสีเทา แตกกิ่งจำนวนมาก ทรงพุ่มแน่น
หินเป็นรูปกรวยกว่า เนื้อไม้มีเนื้อขาว

ใบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ในรูปขอบนานแกมใบหอก กว้าง 2.5-3.5 ซม. ยาว 5-10 ซม.
ขอบเรียบ ปลายเรียวแหลม โคนสอบ

ดอก ดอกช่อ ออกเป็นกระจุก 1-3 ดอก ตามซอกใบในกลีบปลายกิ่ง สีขาวมีกลิ่นหอม เกสร
เพศผู้สีเหลืองจำนวนมาก กลีบเลี้ยงสีเขียว 4 กลีบ จ่อโถง กลีบดอก 4 กลีบ รูปไข่
บน 가장자리 ขอบกลีบเป็นคลื่น ดอกบาน เส้นผ่าศูนย์กลาง 2-3 ซม.

ผล ผลเดี่ยว รูปปีรี ยาว 2-3 ซม. ผลอ่อนสีเขียวมีสุกสีแดง ออกดอกและผล มีนาคม-
พฤษภาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ดอก บำรุงหัวใจ
อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ในป่าดิบแล้งหรือป่าผลัดใบทั่วไป
การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย
ถิ่นกำเนิด เอเชียตอนใต้

นางಡെງ

ชื่อพื้นเมือง นางಡെງ, ป้อปี้แอค (เชียงใหม่)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mitraphora maingayi* Hook. F.&Thomson

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 2-25 ม. ลำต้นเป็นทรงเปลือกกระดังสีน้ำตาลเทา เรียบ

ใบ เป็นเดี่ยว เรียงสลับบนยอดเดี่ยว แผ่นใบหนา ในรูปขอบขนานแกนรูปปีกกลับ กว้าง 3-6 ซม. ยาว 10-18 ซม. ขอบเรียบ ปลายเรียวแหลม โคนมนเบี้ยว

ดอก ดอกออกเป็นช่อกระฉูก มี 3-9 朵 ออกตรงข้ามใบใกล้ปลายกิ่ง สีม่วงแดงมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยง 3 กลีบ สีเหลืองส้ม กลีบดอก 6 กลีบเรียงสองชั้น ชั้นนอก 3 กลีบ กลีบดอกมีลายสีแดงเข้มตามยาวของกลีบ ขอบกลีบบิดเป็นครีบ กลีบชั้นใน ปลายกลีบมានร่องกันเป็นรูปโคมและมีลายเส้นสีม่วงเข้ม

ผล ผลกลม มีผลบอย 16-20 ผล รูปกลมรี เป็นผลมีขันนุ่มสีเหลือง ผลสุกสีเหลือง ออกดอกและผล กุ่มภาพันธ์-พฤหัสวดี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา راك เดา บำรุงหัวใจ
อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ขึ้นกระจายในป่าดิบแล้งที่ระดับความสูง 300-700 ม.

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อีน ๆ ภาคใต้ของอินเดีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พิลิปปินส์ จีนกำเนิด มาเลเซีย

น้ำ翁

ชื่อพื้นเมือง น้ำ翁 (ภาคใต้); น้ำน้อย (เลข); ไคร้น้ำ (อุตรธานี); ผักจ้ำ, มะจ้ำ (ภาคเหนือ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Polyalthia suberosa* (Roxb.) Thwaites

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 2-4 ม. เปลือกลำต้นสีน้ำตาลอ่อนบรุบระ มีตุ่นอากาศสีขาวนวลขนาดเล็กตามกิ่งก้าน

ใบ ในเดียว ออกเรียงสลับ ผิวใบเรียบเป็นมัน ใบรูปเบี้ยว กว้าง 2-3 ซม. ยาว 8-20 ซม. ขอบเรียบหรือเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายแหลม โคนสอบ

ดอก ดอกเดียว ออกตามกิ่งหรือตรงข้ามกับใบใกล้ปลายยอด สีเหลืองห้อของ กลีบดอก 6 กลีบ เรียงเป็น 2 ชั้น กลีบชั้น ชั้นละ 3 กลีบ กลีบชั้นนอกมีขนาดเล็กและสั้นกว่ากลีบชั้นใน ก้านดอกสีแดง

ผล ผลกลม ผลย่อย 2-15 ผล รูปทรงกลมรี ผิวเรียบเป็นมัน ขนาดเล็ก ก้านผลยาวประมาณ 1 ซม. ผลอ่อนสีเขียวเมื่อแก่สีแดงเข้มถึงสีดำ เมล็ด รูปกลมรี สีน้ำตาลแต่ละผลมี 1 เมล็ด

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ใบและกิ่ง พับสาร suberosol มีฤทธิ์ต้าน HIV เที่ยวเก่าในทุกชนิด อื่นๆ เป็นไม้คงคลใช้ในพิธีรวมญาติหรือทำขวัญข้าว

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบรุกภาคของประเทศไทย

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ จีน อินเดีย พม่า พลีปปินด์

อินเดเนเซีย อินเดีย

โนรา

ชื่อพื้นเมือง โนรา (กรุงเทพฯ); กำลังช้างเผือก (ภาคเหนือ); พญาช้างเผือก (แพร่)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hiptage benghalensis* (L.) Kurz subsp. *benghalensis*

ชื่อวงศ์ MALPHIGIACEAE

ชื่อสามัญ Hiptage

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มกึ่งเลื้อย ลำต้นสูงสูงประมาณ 8 ม. เปลือกต้นเกลี้ยงสีน้ำตาลเข้ม มีช่องอากาศใบเดี่ยว เรียงสลับ เนื้อใบบาง ผิวใบค่อนข้างเกลี้ยง ในรูปไข่แกมหอก กว้าง 2-7 ซม. ยาว 7-15 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายเรียวแหลม โคนสอบเรียว

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ เนื้อใบบาง ผิวใบค่อนข้างเกลี้ยง ในรูปไข่แกมหอก กว้าง 2-7 ซม. ยาว 7-15 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายเรียวแหลม โคนสอบเรียว

ดอก ดอกช่อแบบช่อกระจะ ช่อดอกยาว 10-25 ซม. ดอกย่อยสีขาวอมชมพู กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ แต่ละกลีบไม่เชื่อมกัน ขอบกลีบหยักเป็นริ้ว เกสรเพศผู้มีจำนวน 10 อัน เรียงเป็น 2 ชั้น ก้านเกสรติดกันเป็นหลอด 1 มัด รังไข่มีจำนวน 1 อัน อยู่เหนือวงกลีบ

ผล ผลแบบชาrama มีปีกยาว 1 ปีก และมีปีกอีกชั้นกว่า 1 คู่ ออกดอกและผล มกราคม-เมษายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา แก่น คงเป็นยาบำรุง เปลือก พอกรักษาแพลสต์ ใบ แก้โรคผิวนังอื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเม็ด 扦根

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ในป่าดิบแล้งหรือป่าผลัดใบทั่วไป

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ อินเดีย ไทย ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ พม่า มาเลเซีย และศรีลังกา ถิ่นกำเนิด ไทย อินเดีย

บังสูรย์

ชื่อพื้นเมือง บังสูรย์ (กรุงเทพฯ); ปาล์มข้าวหลามตัด, ปาล์มนังสูรย์ (ภาคใต้); ลีแป, หมายตะขาบ (นราธิวาส)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Johannesteijsmannia altifrons* (Rchb.f.&Zoll.) H.EMoore

ชื่อวงศ์ PALMAE

ชื่อสามัญ Litter collecting palm

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ปาล์มนังสูรย์เป็นปาล์มต้นเดี่ยว ไม่แตกกอ ลำต้นเดี่ยว ก้านใบผลพันจากพื้นดินในเดียว เรียงสลับกันโดยรอบเป็นกอกใหญ่ มีประมาณ 6-10 ใน ก้านใบสีเขียว ยาว 80-90 ซม. มีหนามเล็ก ๆ สัน ๆ เรียงกันเป็นระเบียบตามความยาวของก้านใบทั้ง 2 ข้าง ใบสีเขียวสด ปลายใบแบนกว้างรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด แล้วเรียวเล็กไปถึงโคนใบกว้าง 50-90 ซม. ยาว 150-180 ซม. แผ่นใบเป็นจีบพับคล้ายผ้าอัดจีบละเอียดหอดตามยาวของใบทั้ง 2 ข้าง ขอบใบมีหนามเล็ก ๆ

ดอก ดอกช่อสัน ๆ ยาว 13-15 ซม. โถงลงบิดคุกคล้ายตะขาน ออกระหว่างก้านใบ เป็นดอกสมบูรณ์เพศขนาดเล็กสีขาวครีม ช่อดอกยาว 25-30 ซม.

ผล ผลสครูปกลมรี เป็นผลเดี่ยวออกเป็นทะลาย ผลใหญ่ เปลือกขรุขระ ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีแดง เม็ดดี กลมรี เรียบ แข็ง เปลือกบางสีน้ำตาล

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ ใบใช้มุงหลังคา ฝากระท่อนใช้บังแดด กันฝน

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ มาเลเซีย

ถิ่นกำเนิด ไทย (จังหวัดนราธิวาส)

บัวสวรรค์

ชื่อพื้นเมือง บัวสวรรค์, กัตตาเวีย (กรุงเทพฯ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Gustavia gracillima* Miers

ชื่อวงศ์ LECYTHIDACEAE

ชื่อสามัญ Gutzlaffia

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มหรือไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 3-6 ม. ลำต้นตรง เป็นลักษณะสีน้ำตาลเข้ม กิ่งใหญ่แตกออกจะยาวและตั้งขึ้นไปทางยอดของต้น

ใบ ในเดียว เรียงเวียนสลับเป็นกระดูกที่ปลายกิ่ง ใบเรียบเป็นมันทั้งสองด้าน ในรูปหอกกว้าง 5-8 ซม. ยาว 13-20 ซม. ขอบเป็นจักฟันเลื่อย ปลายเรียวแหลม โคนสอบเรียว

ดอก ดอกเดียวออกเป็นช่อ บนกิ่ง 1-4 ดอก สีชมพูอมขาวมีกลิ่นหอม กลีบดอก 8 กลีบ แยกเป็น 2 ชั้น กลีบดอกหนาซ้อนเหลือร่องกัน เกสรเพศผู้สีเหลืองหรือชมพูมีจำนวนมาก

ผล ผลสดแบบผลเดียว รูปทรงกลมปลายตัด ผิวเรียบ ผลกว้าง 1-1.5 ซม. ยาว 1.5-2.0 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เมล็ด รูปเกือบกลมสีน้ำตาลอ่อน ออกรดออกและผลมีถุงน้ำ-รั้นวัว

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา راك บำรุงหัวใจ
อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำ

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป้าคิบภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ อัฟริกา โคลัมเบีย
ถิ่นกำเนิด อัฟริกา

บัวสันโดด

ชื่อพื้นเมือง บัวสันโดด (ภาคใต้); แผ่นดินเย็น (เชียงราย); ว่านพระจิม (กรุงเทพฯ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Nervilia aragoana* Gaudich.

ชื่อวงศ์ ORCHIDACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น บัวสันโดดเป็นกล้วยไม้ดิน มีหัวขนาดเล็กสีขาว เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-3 ซม. ลำต้น
งอกจากหัว

ใบ ในเดียว มีหนึ่งใบโดย ๆ เมื่อหุบออกและฝึกจะสร้างใบขึ้นมาใหม่ ในเป็นลอนจีบ
จนถึงระยะใบ รูปใบเกือบกลมคล้ายใบบัวหรือรูปหัวใจ กว้าง 3-6 ซม. ขอบใบหยัก
เล็กน้อย ปลายแหลม โคนเว้าเล็ก

ดอก ออกเดี่ยว งอกสูงจากพื้นดิน ดอกมีขนาดเล็ก ก้านดอกยาว กลีบเลี้ยงและกลีบดอกฐาน
แบบ ปลายกลีบแหลมสีน้ำตาล กลีบปากรูปแฉบสีม่วงสด มีแยกข้างรูปสามเหลี่ยม
เด่นชัด กล่างกลีบปากมีขนเรียงเป็นแนวยาวสามแนว ออกดอกแล้วทิ้งใบจากนั้นก็จะ^{จะ}
เกิดฝัก จึงจะออกใบมาใหม่ ออกดอกเดือนพฤษภาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา หัว แก้ช้ำใน ปวกเมื่อยตามตัว เคล็ดขัดยอก แก้ลม เป็นยาอายุวัฒนะ
บำรุงธาตุ เจริญอาหาร ฟัน牙แก๊ฟ แก้ปวด แก้อักเสบ
อื่นๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ หัว

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย เชียงใหม่ กาญจนบุรี สตูล และตรังในที่ลุ่มน้ำและ ในป่าดิบชื้น
การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ อินโด-มาเลเซีย แปซิฟิก օสเตรเลีย
อินดอนีเซีย อินเดียตอนใต้

บุหงาแต่งงาน

ชื่อพื้นเมือง บุหงาแต่งงาน (กรุงเทพฯ); บุหงาเชิง, เครือติดต่อ (สุราษฎร์ธานี); สาวสะดึง (ชุมพร)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Friesodielsia desmoides* (Craib) Steenis

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ Wedding cananga

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มรอเลี้ยง ลำต้นเลี้ยงໄป้าได้ไกล 4-6 ม. เปลือกสีน้ำตาลเข้ม เนื้อไม้หนึบ แตกกิ่งจากโคนต้นเป็นจำนวนมาก และมีใบคู่ทำให้ดูเป็นเชิง หรือเป็นชั้น

ใบ ในเดียว เรียงสลับบนยอดเดียว ห้องใบมีขนสากนือ ใบรูปหอกกลับแกมน้ำเงิน กว้าง 3.5-6.5 ซม. ยาว 6.5-13.5 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลม โคนรูปลิ่ม

ดอก ออกเดี่ยวออกตามลำต้น กิ่ง หรือซอกใบ ดอกที่เริ่มบานมีสีคอ่นข้างเป็นเยื่อมเหลือง ไม่หอม กลิ่นหอมเมื่อสีของดอกเริ่มมีสีเหลืองเข้มใกล้โทรม กลีบดอก 6 กลีบ รูปขอบขนาน กว้าง 0.5-1 ซม. ยาว 2-6 ซม. เรียงสองชั้น ๆ ละ 3 กลีบ กลีบดอกแต่ละชั้น เรียงตัวเป็นรูปสามเหลี่ยม

ผล ผลกลม มี 8-12 ผล รูปทรงกระบอก ยาว 1.5-2 ซม. ผลอ่อนสีเขียวเมื่อแก่สีแดง เมล็ด แต่ละผลมี 1-2 เมล็ด ออกดอกและผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ดอก พอกเดือดและบำรุงหัวใจ อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้พุ่มประดับ มีดอกหอมและออกหอ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคกลาง ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ มาเลเซีย พิลิปปินส์ ลาว

ถิ่นกำเนิด ไทย

บุหงาลำเจี้ยก

ชื่อพื้นเมือง บุหงาลำเจี้ยก (กรุงเทพ); นาระ (ปัตตานี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Goniothalamus tapis* Miq.

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 4-8 ม. ทรงพุ่มโปร่ง ลำต้นสีเทา เป็นลักษณะเปลือกนิ่มและมีกลิ่นฉุน
เนื้อไม่เปราะ

ใบ ในเดียว เรียงสลับสองด้านในรูปแบบเดียว ผิวใบเรียบ หลังใบสีเขียวอ่อนเป็นมัน ในรูปขอบเขตแגםรูปหอกกลับ กว้าง 2.5-5 ซม. ยาว 8.5-15.5 ซม.

ดอก ออกเดี่ยว ออกตามกิ่งหรือลำต้น ออกอ่อนสีเขียว ดอกบานสีขาวนวล มีกลิ่นหอมแบบเบร์บรา กลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบดอก 6 กลีบ เรียงสองชั้น ๆ ละ 3 กลีบ กลีบดอกชั้นในสัมภาระตัวอัดเป็นรูปสามเหลี่ยม กลีบดอกชั้นนอกรูปเกือกม้า กว้าง 2 ซม. ยาว 3-4 ซม. ปลายกลีบบานแยกออกจากกัน

ผล ผลกลม มีผลย่อย 8-14 ผล รูปปีระ กว้างประมาณ 1.2 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลแก่สีม่วงดำ เมล็ด รูปกลมรีขนาดเล็ก แต่ละผลมี 1 เมล็ด ออกดอกและผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ปัจจุบันนักวิทยาศาสตร์แยกสารจากต้นใช้ในการรักษาเนื้องอก อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ดอกประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อินโดネเซีย

ถิ่นกำเนิด ไทย

บุหง (ดอกขาว)

ชื่อพื้นเมือง บุหง (กรุงเทพฯ); นวลแปง (จันทบุรี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dasymaschalon blumei* Finet & Gagnep. var. *blumei*

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น ไม่มีสืบต้นหรือไม่พุ่มขนาดเด็ก สูง 2-6 ม. อยู่ในที่ร่มเงาอาจจะเปลี่ยนเป็นไม้รกรากเดือย
แตกกิ่งจำนวนมาก เป็นอีกเรียบ สีเทาอมดำมีก้านฉุน เนื้อไม้หนึบ

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ ในหนาน หลังใบสีเขียวเข้ม ห้องใบสีขาวอมฟ้า ใบรูปเบี้ยนรูป
ขอบขนาน กว้าง 4-7 ซม. ยาว 10-15 ซม. ขอบเรียบ ปลายเรียวแหลม โคนมน

ดอก ดอกเดี่ยว ออกใกล้ปลายยอด ดอกอ่อนมีสีเขียว ดอกบานสีเหลืองขาวนวล ก้านดอกสี
ม่วง ยาว 2-3 ซม. กลีบเลี้ยงเป็นรูปสามเหลี่ยม กลีบดอก 3 กลีบติดกันและบิดเป็น^{กีบ}
เกลียว ยาว 4-10 ซม.

ผล ผลกลุ่ม ก้านช่อผลยาว 2-3 ซม. มีผลย่อย 4-9 ผล ผลรูปทรงกระบอก มีรอยคอดใน
แต่ละช่วงเมล็ด ผลอ่อนสีเขียวเมื่อสุกสีแดง เมล็ด รูปกลมมน กว้าง 7 มล. ยาว 3-4
ซม. แต่ละผล มี 2-5 เมล็ด ออกดอกและผลมกราคม-พฤษภาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ใบอ่อนใช้เป็นยาลดความร้อนในร่างกาย แก้ไข้ บำรุงชาตุ แก่น
และราก แก้ไข้ สรับไข้ ราก แก้พومแห้ง บำรุงน้ำนมสำหรับสตรีหลังคลอดบุตร
ที่อยู่ไฟไม่ได้
อื่นๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงใต้และภาคใต้ ในป่าละเมาะและตามริมทะเล
การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อเมริกาใต้ ออสเตรเลีย
ถิ่นกำเนิด ไทย

บุหรง (ดอกแดง)

ชื่อพื้นเมือง บุหรง (กรุงเทพฯ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dasymaschalon blumei* Finet & Gagnep. var. *blumei*

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นหรือไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 2-6 ม. แตกกิ่งจำนวนมาก เป็นลักษณะเปลือกเรียบ สีน้ำตาลอมดำมีกลิ่นฉุน เนื้อไม้เหนียว

ใบ ในเดียว เรียงสลับ ในหนานแข็ง ใบรูปเบี้ยง ใบรูปเบี้ยงรูปขอบขนาน กว้าง 3-7 ซม. ยาว 8-15 ซม. ขอบเรียบ ปลายเรียวแหลม โคนมน

ดอก ออกเดี่ยว ออกใกล้ปลายยอด ออกอ่อนสีเขียวดอกระบากสีแดงหรือสีม่วงแดง กลีบเดี่ยงเป็นรูปสามเหลี่ยม สีม่วงหรือสีเขียว กลีบดอก 3 กลีบติดกันและบิดเป็นเกลียว ยาว 3-8 ซม. ก้านดอกสีม่วง ยาว 2-3 ซม.

ผล ผลกลม มีผลอยู่ 4-9 ผล รูปทรงกระบอก กว้าง 5 มม. ยาว 3-6 ซม. ผิวเรียบเป็นมัน มีรอยคุดในแต่ละช่วงเมล็ด ผลอ่อนสีเขียวเมื่อสุกสีแดง เมล็ด กลมมน กว้าง 0.7 ซม. ยาว 3.5-4 ซม. แต่ละผล มี 2-6 เมล็ด ออกดอกและผล มกราคม-พฤษภาคม

ประযุkhn' สรรพคุณทางยา ใบอ่อนแก่ร้อนใน แก้ไข้ บำรุงธาตุ แก่นและราก ต้มน้ำดื่ม แก้ไข้สิว ใช้ช้ำ ราก แก้ ผอมแห้ง บำรุงน้ำนมสำหรับสตรีที่อยู่ไฟไม่ได้อั่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงใต้และภาคใต้ในป่าละเมาะ และตามริมทะเลทาง

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ อเมริกาใต้ ออสเตรเลีย

ถิ่นกำเนิด ไทย

ใบสีทอง

ชื่อพื้นเมือง

ใบสีทอง (ภาคกลาง); ย่านดาโธึ๊ะ, เจ้าดาโธึ๊ะ (นราธิวาส)

ชื่อวิทยาศาสตร์

Bauhinia aureifolia K. & S.S. Larsen

ชื่อวงศ์

LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE

ชื่อสามัญ

Golden leaf

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม่ถือลำต้นเป็นเหลี่ยม ยาวมากกว่า 20 ม. มีมือขับ ทุกส่วนของลำต้นปักคลุมด้วย ขนคล้ายกำมะหยี่สีทอง เมื่อต้นโตขึ้นจนที่ปักคลุมตามลำต้นจะเห็นเป็นแนวตามยาว

ใบ ในเดียว เรียงสลับบนยอดเดียว ใบคู่นออกออกเป็นตีนเขียวเมื่อถึงระยะการออกดอกจะ เห็นใบเป็นสีทอง รูปใบกลม กว้าง 10-25 ซม. ยาว 10-22 ซม. ขอบเรียบ ปลายและ โคนใบเว้าลึกคล้ายปีกผีเสื้อ

ดอก ดอกช่อสีขาว ดอกย่อย 10-15 ดอก ออก ออกตามปลายกิ่ง รูปทรงดอกไม่ได้สัดส่วน มี เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.8-2 ซม. กลีบเลี้ยงสีน้ำตาลอ่อน 5 กลีบ กลีบดอกสีเหลืองแกม เจียวแยกกัน 5 กลีบ ขอบกลีบย่น เกสรเพศผู้สีน้ำตาล 3 อัน เกสรเพศเมีย 1 อัน

ผล ฝักแห้งแตก รูปขอบขนาน ปักคลุมด้วยขนกำมะหยี่สีน้ำตาล กว้าง 5-8 ซม. ยาว 20- 23 ซม. เมล็ด แบบสีน้ำตาล แต่ละฝักมี 4-6 เมล็ด

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา راك ขับเลือด

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับใบที่สวยงาม

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ตอนล่าง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อื่น ๆ มาเลเซีย

อินเดีย ไทย พับทัน្ហากบناโจ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

ประดู่ชิงชัน

ชื่อพื้นเมือง	หมากพลุตักแต่น (ภาคใต้); ประดู่ชิงชัน, ชิงชัน (ภาคกลาง); พยุงแกลง (สาระบุรี); คู่สะเดน (ภาคเหนือ); พยุงหิน, อัญชัน (เพชรบูรณ์)
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Dalbergia oliveri</i> Gamble
ชื่อวงศ์	LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE
ชื่อสามัญ	Blackwood, Rosewood
ลักษณะทางพฤกษศาสตร์	
ต้น	ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-20 ม. เรือนยอดทรงกลมแน่น หนาทึบ เปลือกคำต้นสีเขียวอมเทา เปลือกหนาแตกเป็นสะเก็ด กิ่งอ่อนมีขันเล็กน้อย
ใบ	ใบประกอบแบบขนกปลายคี่ ใบประกอบย่อย 7-11 คู่ ในอ่อนสีเขียวอ่อนใบแก่สีเขียวเข้ม ใบย่อยรูปไข่ กว้าง 1-2 ซม. ยาว 2-3 ซม. ขอบเรียบ ปลายมนทุ่มหรือหยักเว้าเล็กน้อย โคนมนกลมหรือสอบเป็นรูปกลิ่ม
ดอก	ดอกช่อแยกแขนง ออกตามปลายนิ้วหรือตามซอกใบในไคลีปลายคี่ ขนาดเล็กสีขาวแกมม่วง ออกออกพร้อมกับการผลิใบใหม่
ผล	ฝักแบบยาวยรูปขอบขนานหัวท้ายแหลม กว้าง 3-3.5 ซม. ยาว 8-17 ซม. ส่วนที่หุ้มเมล็ดหนาแข็งนุน เมล็ด มี 1-3 เมล็ด ต่อฝัก ออกดอกและผล มีนาคม-พฤษภาคม
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา รากฝนผสมน้ำขาวข้าวคั่วแก้อาเจียน หน้ามีดเป็นลม อื่นๆ เนื้อไม้แข็ง เหนียว มีความทนทานมาก ใช้ทำเครื่องเรือน เกวียน พานท้ายปืน เครื่องดนตรี ผลให้สีดำสำหรับย้อมผ้า ย้อมไหม
การขยายพันธุ์	เพาะเมล็ด
การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย	ป่าดิบแล้งและป่าเบญจพรรณทั่วไปของประเทศไทย
การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ	พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม
อื่นๆ	อเมริกาใต้ แอฟริกาตะวันออกเฉียงใต้

ปลาไหล่เพือก

ชื่อพื้นเมือง ปลาไหล่เพือก (ภาคกลาง); ตุ่งสอ, แฮปปันชั้น (ภาคเหนือ); อีเย็นด่อน (หนองคาย); หยิกบ่อถ่อง, หยิกไม่ถึง, อีเยนดอย (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ); เพียก (ภาคใต้) ตูดวอนมิง (มาลาย); ตรึงบากาล (ปัตตานี);

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Eurycoma longifolia* Jack.

ชื่อวงศ์ SIMAROUBACEAE

ชื่อสามัญ Long jack

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม่มีรากดันบนดินเด็ก สูง 5-10 ม. เปลือกลำต้นเรียบ สีดำ

ใบ ในประกอบแบบขนนก ใบย่อย 20-32 ใบ สีเขียวเข้ม ยอดและใบอ่อนมีขนสีน้ำตาลแดง ในข้ออยู่รูปไข่เงมนงนรี กว้าง 2-3.5 ซม. ยาว 5-9 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลมโคนสอบเรียว

ดอก ดอกช่อ ออกรตามซอกใบ ดอกย่อยขนาดเด็ก สีม่วงแดง กลิ่นเลี้ยงและกลิ่นดอกโคนเชื่อมติดกันปลายแยก 5-6 แฉก ปลายกลิ่นดอกเรียวแหลม

ผล ผลเดี่ยวออกเป็นกลุ่ม รูปไข่หรือรูปกลมรีขนาดเด็ก ผิวเรียบ ผลอ่อนสีเขียวผลแก่สีแดง เมล็ด รูปกลมรี แต่ละผลมี 1 เมล็ด ออกรดกและผล มีถุงยาน-สิงหาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เปลือกลำต้น แก้ไข้จ็บสัน راك แก้วัณโรค ขับพยาธิ แก้ไข้มาลาเรีย อื่นๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย เป้าหมายพรมชื่นของภาคเหนือ ภาคใต้ ในประเทศไทย

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ มาเลเซีย อินโดนีเซีย

อินดอนีเซีย

ปากนกแก้ว

ชื่อพื้นเมือง ปากนกแก้ว, เอื้องนกแก้ว (กรุงเทพฯ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dendrobium cruentum* Rchb.f.

ชื่อวงศ์ ORCHIDACEAE

ชื่อสามัญ The blood red dendrobium

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น ปากนกแก้วเป็นกล้วยไม้สกุลหวาย ลำลูกกลัดยาว 15-30 ซม. ตั้งตรง มีใบติดอยู่ต่ำๆ คลอดลำ มีขนสีน้ำตาลทึบๆ บนใบ

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ ใบรูปขอบขนานแกมน้ำเงิน รูปไข่ กว้าง 1-1.5 ซม. ยาว 4-6 ซม.
ขอบเรียบ ปลายสองแฉกหรือหยักนิ่มๆ ไม่เท่ากัน โคนใบสอบ

ดอก ออกช่อ ออกตามข้อใกล้ยอดเป็นช่อสั้น ช่อละ 1-2 ดอก ดอกมีขนาด 2-3 ซม. ดอกสีขาวอมเขียว กลีบดอกเรียวแหลม กล่างกลีบปากมีสันขรุขระสีแดงอมแดงสด นานทน
เป็นเวลาหลายวัน ออกดอกและผล ตุลาคม-กุมภาพันธ์

ผล ฝัก จะเกิดฝักโดยธรรมชาติค่อนข้างยาก ต้องอาศัยการผสม ถึงจะติดฝัก

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อื่นๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ แยกหน่อ เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อื่นๆ เวียดนาม มาเลเซีย

จีนกำเนิด มาเลเซีย ไทย

ปานันขี้แมว

ชื่อพื้นเมือง ปานันขี้แมว (ภาคใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Goniothalamus tenuifolius* King

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 5-7 ม. ลำต้นตรง เปลือกลำต้นสีน้ำตาลอ่อน ปลายกิ่งข้ออยู่ล่าง กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาล

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ ใบเรียบเป็นมันทั้งสองด้าน ในรูปขอบวนแกมนูปปหอก กว้าง 3.0-5.5 ซม. ยาว 11.5-15.5 ซม. ขอบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายเรียวแหลม โคนสอบ

ดอก ดอกเดี่ยวออกเป็นช่อ บนปลายกิ่งและซอกใบ 1-3 朵 กลิ่นหอม กลิ่นเลี้ยง 3 กลิ่น รูปสามเหลี่ยม กลิ่นดอกเรียง 2 ชั้น ชั้นนอกรูปไข่ โคนกลิ่นคอด ปลายกลิ่นมน ขอบกลิ่นโคงง กลิ่นคอดชั้นในประบกกันเป็นแท่งสามเหลี่ยม

ผล ผลสดแบบผลกลุ่ม มีผลย่อย 20-35 ผล รูปกลมรี ผิวเรียบ ผลกว้าง 0.5-1.5 ซม. ยาว 1.5-2.5 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เม็ด รูปไข่แบบสีน้ำตาลอ่อน ออกรดออก และผล สิงหาคม-กุมภาพันธ์

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา راك คอก บำรุงหัวใจ
อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย เป้าดินชื่นภาคใต้ตอนล่าง

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ มาเลเซีย

จีนกำเนิด ไทย

ปานันช้าง

ชื่อพื้นเมือง ปานันช้าง (ตรัง)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Goniothalamus giganteus* Hook.f. & Thomson

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

- ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 8-15 ม. ลำต้นตรง เปลือกคำด้านสีน้ำตาลเรียบ แตกกิ่งต่ำ
- ใบ ในเดียว เรียงสลับบนยอดเดียว ผิวใบเรียบเป็นทั้งสองด้าน รูปใบหอก กว้าง 3.5-5.5 ซม. ยาว 7.5-10.5 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลม โคนมน
- ดอก ดอกเดี่ยว ออกเป็นช่อ บนกิ่ง 2-3 ดอก สีเหลือง กลิ่นหอม กลีบดอก 6 กลีบ เรียง 2 ชั้น ๆ ละ 3 กลีบ กลีบดอกชั้นในเรียบเป็นสามเหลี่ยม กลีบดอกชั้นนอกขอบบิดเป็นคลื่น
- ผล ผลสดแบบผลกลุ่ม มีผลย่อย 5-18 ผล รูปทรงกระบอก ผิวเรียบ ผลกว้าง 1-1.5 ซม. ยาว 1.5-2.5 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เม็ด รูปกลมแบนสีดำ ออกดอกและผล สิงหาคม-ตุลาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา รากขับปัสสาวะ
อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย เป้าดินภาคใต้ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับทั่วไป

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ อินโดนีเซีย มาเลเซีย

ถิ่นกำเนิด มาเลเซีย

เปรียง

ชื่อพื้นเมือง ก้านทอง, ก้านทอง (สตูล); กาญมือเบึง, กาญมือແຍງ (มาลย-ภาคใต้); ขันทอง (กระบี่); เปรียง (ปัตตานี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Swintonia floribunda* Griff.

ชื่อวงศ์ ANACARDIACEAE

ชื่อสามัญ Merpauh

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 30-40 ม. โคนต้นมีพุพอนเป็นปีกคล้ายแผ่นกระดาษ

ใบ ในเดียว เรียงเวียนสลับเป็นกลุ่มตามปลายกิ่ง หลังใบสีเขียวเข้มกว่าท้องใบ ใบรูปขอบขนานแกมรูปปีรี กว้าง 2.1-3.5 ซม. ยาว 3.5-5.5 ซม. ขอบย่นเป็นคลื่น ปลายเรียวแหลม โคนมน

ดอก ดอกช่อแตกแขนงที่ปลายกิ่งขนาดเล็กจำนวนมาก

ผล ผลสด รูปกลม ผลอ่อนสีเขียวเมื่อสุกสีเหลืองอมเขียว มีกลิ่นเลี้ยงดิดทันเจริญเป็นปีกยาว 5 ปีก ออกดอกและผล กุมภาพันธ์-พฤษภาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ต้านเชื้อร้า อื่นๆ -

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ ตั้งแต่ จังหวัดเพชรบุรี พังงา ภูเก็ต ระนอง ตรัง สตูล ขึ้นกระจัด กระจายในป่าดิบชื้นบนภูเขา

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ พม่า เวียดนาม มาเลเซีย ศินกำเนิด ไทย

เปล้าเงิน

ชื่อพื้นเมือง เปล้าเงิน (หนองคาย); เปล้า (ประจำบคีริขันธ์)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Croton argyraetus* Blume

ชื่อวงศ์ EUPHORBIACEAE

ชื่อสามัญ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

- ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 4-8 ม. ลำต้นแตกกิ่งไม่เป็นระเบียบออกเป็นพุ่ม
- ใบ ในเดียว เรียงเวียนสลับ ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้มด้านล่างปกคลุมด้วยสีเงิน ใบฐานรูปไข่ กว้าง 3.1-5.5 ซม. ยาว 3.5-6.5 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลมมน โคนมนหรือสอบเบี้ยว
- ดอก ดอกช่อไม่แทรกแขนง ออกที่ปลายกิ่ง ดอกสีเขียวอมเหลืองมีกลิ่นหอม
- ผล ผลแห้ง รูปทรงกลมเป็นพุ ขนาด กว้าง 1-1.5 ซม. สีน้ำตาล ออกดอกและผล กันยายน-พฤษจิกายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ราก แก้ไข้ แก้ร้อนใน กระหายน้ำ ต้น บำรุงโลหิตสตรี แก้ไข้ แก้รำควพิการ เปลือกต้น บำรุงโลหิตสตรี แก้ไข้ แก้รำควพิการ แก่น บำรุงโลหิตสตรี แก้ไข้ แก้รำควพิการ เปลือกถุง แก้ไข้ แก้ร้อนในกระหายน้ำ

อื่น ๆ -

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย เป้าหมายที่ชั้นของภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อินโดนีเซีย พลิปปินส์ คิลินาเนต ไทย

ผนเสน่ห่า

ชื่อพื้นเมือง ผนเสน่ห่า, สมุกแวง (นครศรีธรรมราช); แลงแวง (ปัตตานี); อบเชย (กรุงเทพ, อุตรดิตถ์); เชียกไหญู่ (ตรัง); เนียค, บริวง (ระนอง)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cinnamomum bejolghota* (Buch-Ham.) Sweet

ชื่อวงศ์ LAURACEAE

ชื่อสามัญ Cinnamom

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

- ต้น** ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 7-25 ม. ไม่ผลัดใบ เรือนยอดเป็นพุ่มกลมทึบ
- ใบ** ในเดี่ยว ออกเรียงตรงข้ามหรือเยื่องเล็กน้อย แผ่นใบเรียบสีเขียว เนื้อใบหนา เส้นใบ
ออกจากโคนใบไปซึ่งปลายใบ 3 เส้น ใบรูปรีแกมรูปของขาน กว้าง 5-10 ซม. ยาว
15-30 ซม. ขอบเรียบ ปลายมน โคนแหลม
- ดอก** ดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ออกใกล้ปลายกิ่ง ช่อดอกยาว 20-25 ซม. ดอกเดี่ยวกันสีเหลือง
กลิ่บรวมโคนเชื่อมติดกัน ปลายแยก 5 แฉก เกสรเพศผู้เรียง 3 วง
- ผล** ผลก้อนข้างกลม ขนาดเล็ก ยาว 0.7-1.3 ซม. แข็ง เมล็ด มี 1 เมล็ด ออกดอกและผล
มิถุนายน-ตุลาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา รากและใบอบเชย แก้ แก้อาการจูกเสียด แน่นท้อง ขับลม ช่วยรักษา
แพลงในกระเพาะอาหาร แก้ท้องร่วง ขับปัสสาวะ ย่อยไขมัน แก้ปวดศีรษะ
อื่น ๆ เนื้อไม่มีกลิ่นหอม แกะสลักทำหินใส่ของป้องกันแมลง เครื่องเรือน เครื่องเทศ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ปัจจุบันทั่วไป

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ พม่า มาเลเซีย

ถิ่นกำเนิด พม่า มาเลเซีย

พญาลักษณ์

ชื่อพื้นเมือง พญาลักษณ์ (กรุงเทพฯ); ช้างไส้ตัน (เชียงราย)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Vandopsis gigantea* (Lindl.) Pfitzer

ชื่อวงศ์ ORCHIDACEAE

ชื่อสามัญ The giant vandopsis

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ก้าวยาวไม่อิงอาศัย เกาะตามความสูงไม่ให้ญี่แผลตามหน้าผาหินที่ชั่นซึ่งปกคลุมด้วยมอส
หนาแน่น ระดับความสูง 200-1,500 ม. เจริญทางยอด ตั้งตรง ยาวประมาณ 80 ซม.
ใบ ใบเดี่ยว เรียบ革แข็งเป็นแผ่นออกทางด้านข้างซึ่งขึ้นห่อลำต้นไว้ค่อนข้างแน่นติดกัน ทำ
ให้เนื้อกลางลำต้นแน่น หนียว และแข็ง ใบรูปขอบขนาน ยาว 30-50 ซม. กว้าง 5-7
ซม. ปลายหยักเว้าตื้นๆ

ดอก ดอกช่อยาว 12-20 ซม. ดอกย่อย 6-15 ดอก ออกจากซอกใบ ข้อดอกห้อยลง ดอกบานที่
กว้าง 6-8 ซม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกสีเหลือง มีลายประเป็นแต้มสีน้ำตาลทั่วไป

ผล ฝัก ยาวประมาณ 4-5 ซม. ออกระดกและผล มีนาคม-มิถุนายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อัน ๑ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้ของไทย

การการกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ จีนภาคใต้ พม่า มาเลเซีย

อินโดนีเซีย

พะยอม

ชื่อพื้นเมือง พะยอม (ภาคกลาง); กะยอม (เชียงใหม่); ยางหยวก (น่าน); พะยอมทอง (ปราจีนบุรี); ยอม (ภาคใต้); ขะยอม (อีสาน); แคน (เลย)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Shorea roxburghii* G. Don

ชื่อวงศ์ DIPTEROCARPACEAE

ชื่อสามัญ White meranti, Phayom

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น	ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 15-30 ม. ลำต้นตรง เปลือกลำต้นสีน้ำตาลหรือเทาแตกเป็นเส้นร่องตามยาวลำต้น กิ่งตั้งฉากกับลำต้น กิ่งอ่อนมีขน
ใบ	ใบเดี่ยว เรียบสลับ ผิวใบด้านล่างมีขนนุ่ม ใบรูปขอบขนาน กว้าง 3-6 ซม. ยาว 8-13 ซม. ขอบเรียบหรือเป็นซี่เล็กน้อย ปลายมน โคนมน
ดอก	ดอกเดี่ยวออกเป็นช่อแยกแขนง บนปลายกิ่ง สีขาวนวลอมเหลืองอ่อน กลิ่นหอมแรง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ โคนเชื่อมติดกัน กลีบดอก 5 กลีบ เรียงช้อนเวียนกันคล้ายกังหัน
ผล	ผลแห้งแบบมีปีก รูปทรงไข่หรือรูปสวยงาม ผิวเรียบ ผลกว้าง 1-1.5-2.0 ซม. ยาว 1.5-2.5 ซม. มีกลีบเลี้ยงคู่และส่วนปลายของกลีบเลี้ยงเรียวเป็นปีก ปีกยาว 3 ปีก ปีกสั้น 2 ปีก ออกดอกและผล ธันวาคม-เมษายน
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา ดอก แก้ไข้ เปลือก ใช้กันบุด กินแทนหมาก แก้สำไส้อักเสบ ท้องร่วง อื่น ๆ เนื้อไม้ใช้ในการก่อสร้าง ทำเครื่องมือ ชัน เป็นน้ำมันชักงานและยาเรือ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป่าเบญจพรรณแล้งชื่น ป่าดิบแล้งภาคใต้ นิยมปลูกใช้ในการก่อสร้าง การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ มาเลเซีย อินโดนีเซีย จีนกำนิด ไทย

พรหมคต

ชื่อพื้นเมือง พรหมคต (สุราษฎร์ธานี); กต (ระนอง); เหมือคคน, เหมือคคนคง (เชียงใหม่)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Heliciopsis terminalis* (Kurz.) Sleumer

ชื่อวงศ์ PROTEACEAE

ชื่อสามัญ Bicheixikaza

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5-20 ม. ลำต้นเป็นทรงเปลือกกระดิ้นสีขาวอมเขียว
แตกเป็นสะเก็ดละอียดเล็กๆ และเป็นร่องตื้นตามยาวของลำต้น

ใบ ในเดียว ออกเวียนสลับ ใบมีหลายรูปแบบ ในรูปหอกกลับ รูปขอบขนานแคนธูบีรูป
ไบกลับแคน กว้าง 3-8 ซม. ยาว 10-24 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลม โคนเรียวแหลม

ดอก ดอกช่อแบบช่อกระจะ ออกตามกิ่งและปลายกิ่ง ช่อดอกยาว 15-30 ซม. ดอกสีขาวลิน
หอม ดอกย่อยออกเป็นคู่ วงกลีบรวม 4 กลีบ โคนกลีบเชื่อมเป็นหลอด เกสรเพศผู้ 4 อัน

ผล ผลสดแบบมีเนื้อ ออกเป็นกลุ่ม รูปทรงรี กว้าง 2-2.3 ซม. ยาว 3-4 ซม. เมล็ด รูป
ค่อนข้างกลมรี มี 1-2 เมล็ด ออกดอกและผล ธันวาคม-มีนาคม

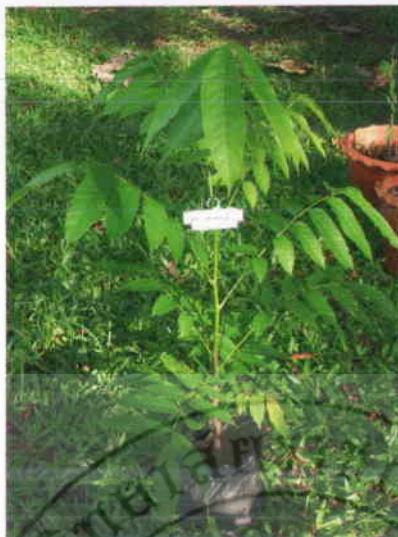
ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ใช้ทำยาแก้พิษผึ้งสำแดง
อื่นๆ เนื้อไม้ทำเครื่องเรือน ผลกินดิบ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบรตามป่าดงดิบ ที่ระดับความสูง 600-1500 ม ในภาคกลาง ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อื่นๆ จีน

อินโดネเซีย จีน

พระเจ้าห้าพระองค์

ชื่อพื้นเมือง พระเจ้าห้าพระองค์ (เชียงใหม่); กะโโค, โโค, ซั้งกวน, สะกวน (มลายู-ปัตตานี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dracontomelon dao* (Blanco) Merr. & Rolfe

ชื่อวงศ์ ANACARDIACEAE

ชื่อสามัญ Paldao

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 15-44 ม. ลำต้นเป็นทรงกระบอก โคนต้นมีพุพอน เปลือกลำต้นสีน้ำตาลปนเทาแตกเป็นร่องตื้นตามยาวล้ำต้น

ใบ ในประกอบแบบขนนกปลายคลี่ ใบย่อย 6-9 คู่ ท้องมีขัน ใบรูปไข่หรือรูปขอบขนาน กว้าง 3.5-8.5 ซม. ยาว 5.5-15.2 ซม. ขอบเรียบเป็นคลื่น ปลายเป็นติ่งแหลม โคนเบี้ยว

ดอก ดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ออกตามปลายกิ่งและซอกใบ สีขาวมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 10 อัน ดอกบานกว้าง 3-6 ซม.

ผล ผลสด รูปทรงกลม ผลอ่อนสีเขียวเมื่อแก่สีเหลือง เปลือกหนานียว เมล็ด แข็งมี 5 พู มีรอยนูน 5 รอยคล้ายรูปพระ 5 องค์ แต่ละผลมี 1 เมล็ด กว้าง 1-2.5 ซม. ออกดอกและผล มกราคม-ตุลาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เปลือกใช้เป็นยาแก้โรคบิด แก้ป่วยท้อง อื่นๆ ผล รับประทาน เนื้อไม้ ใช้ก่อสร้าง

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ทั่วไป

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ กัมพูชา จีน อินเดีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย

พлагกว้าง

ชื่อพื้นเมือง พлагกว้าง, ตากวาง (ยะลา); พลองตาปีด, พลายวน (ตรัง)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Pterospermum lanceaeifolium* Roxb.

ชื่อวงศ์ STERCULIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น	ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 5-20 ม. ลำต้นเป็นทรง เปลือกลำต้นสีขาวอมเขียวแตกเป็น สะเก็ดเล็ก ๆ และเป็นร่องตื้นตามขวางของลำต้น กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลปุกคลุน
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงตรงกัน ใบอ่อนสีน้ำตาลมีขนปุกคลุน ใบแก่ ค้านหลังใบสีเขียวเข้มเป็นมัน เกลี้ยง ห้องใบสีอ่อนกว่ามีขนนุ่ม ใบรูปหอกแคนธูปขอบขนาน กว้าง 3-7 ซม. ยาว 10-20 ซม. ขอบใบ ซี่งปลายใบเป็นจักร ปลายใบมีติ่งแหลม โคนมนหรือสอบเปี้ยว
ดอก	ดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบในใกล้ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงและกลีบดอก อย่างละ 5 กลีบ กลีบ มีขนทึบสองด้าน
ผล	ผลแห้ง รูปทรงขอบขนาน เปลือกแข็ง ผิวเกลี้ยง ผลแห้งแตกตามยาว 5 แนว เมล็ด แบบสีน้ำตาลมีปีกบาง มีเมล็ดจำนวนมาก ออกดอกและผล ตุลาคม-เมษายน
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา เค้า สมานแพด และเผาเป็นเชื้อไฟใส่สะดือเด็ก อื่น ๆ ใบและผลทำไม้ประดับแห้ง

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อินเดีย พม่า จีน มาเลเซีย ลาว

ถิ่นกำเนิด เอเชียใต้

พุดบูรพา

ชื่อพื้นเมือง พุดบูรพา (ทั่วไป)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Gardenia* sp.

ชื่อวงศ์ RUBIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 1-2 ม. ลำต้นตรง เปลือกกระดื้นสีน้ำตาล แตกกิ่งจำนวนมาก
เนื้อไม้เหนียว

ใบ ในเดี่ยว เรียงตรงข้ามเป็นคู่ ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน ใบฐานปีรี กว้าง 2-4 ซม. ยาว 5-10 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลม โคนสอบ

ดอก ดอกเดี่ยวออกเป็นเดี่ยว ๆ ที่ปลายยอด สีขาวนวลมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงรูปถ้วยปลายแยกเป็นแฉกเล็ก ๆ กลีบดอกโคนเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 3-4 ซม. ปลายแยกเป็น 6 กลีบ
รูปสี่เหลี่ยมข้าวหกตามตัด

ผล ผลสดแบบผลเดี่ยว รูปกลมรีสีเขียว ผิวเรียบ มีสันรอบผล ปลายผลมีกลีบเลี้ยงติดอยู่
ผลกว้าง 1-1.5 ซม. ยาว 2.5-3.5 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เมล็ด รูปกลมรีสีดำ
ออกดอกและผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลาง ใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ ไม่ปรากฏข้อมูล

อินดอนезيا ไทย

พุดเครเมชีสยา

ชื่อพื้นเมือง พุดเครเมชีสยา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Tabernaemontana* sp.

ชื่อวงศ์ APOCYNACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 3-5 ม. ลำต้นตรง เป็นอุบลรัตน์สีเทาอมน้ำตาล มีรอยตามแนว
ขวางของต้น แตกกิ่งก้านต่ำ

ใบ ใบเดี่ยว เรียงออกตรงข้ามกัน ผิวใบหนานเรียบมัน ใบอ่อนสีเหลืองอมเขียว ในรูปทรงรี
กว้าง 5-8 ซม. ยาว 8-15 ซม. ขอบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายแหลมมน โคนสอบ

ดอก ดอกเดี่ยวออกเป็นช่อ บนกิ่ง 1-6 ดอก สีขาวนวลมีกลิ่นหอม กลีบดอกเรียง 5 กลีบ
โคนกลีบเรื่อมติดกันเป็นหลอดคายาว ปลายแยกเป็น 5 กลีบ บิดเป็นใบพัด

ผล ไม่ปรากฏผล

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ ปลูกไว้เป็นไม้萌คล

การขยายพันธุ์ เสียบกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย เป้าคินแแล้งทางภาคใต้ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับทั่วไป

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ ชาว徭

ถิ่นกำเนิด ชาว徭

พุดแสงอุษา

ชื่อพื้นเมือง พุดแสงอุษา (ท้าวไป)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Gardenia taitensis* DC.

ชื่อวงศ์ RUBIACEAE

ชื่อสามัญ Tahitian gardenia

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น	ไม่มีพุ่มขนาดเล็ก สูง 2-3 ม. ทรงพุ่มกลม โปร่ง แต่ก็ยังมีจำนวนมาก เนื้อไม้เปราะ
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามเป็นคู่ หลังใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ห้องใบสีอ่อน แผ่นใบค่อนข้างหนา ใบรูปปีกกว้าง 3-8 ซม. ยาว 5-12 ซม. ขอบใบเป็นคลื่น ปลายแหลม โคนสอบ
ดอก	ออกเดี่ยว ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ดอกขนาดใหญ่ สีขาวนวลมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงสีเขียวปลายแยกเป็นแฉก โคนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 2-3 ซม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ แต่ละกลีบมีรูปของบนนาน กว้าง 0.5-1 ซม. ยาว 2-2.5 ซม. เส้นผ่านศูนย์กลางดอก 4-5 ซม. ออกบานได้ 2-3 วัน ออกดอกตลอดปี
ผล	ไม่ปรากฏผล
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา ลำต้นตากแห้งต้มแก้วให้หับระดู ประจำเดือนไม่ปกติ อัน ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์	เพาะเมล็ด
การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย	ภาคใต้
การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอัน ๆ	จีน
ถินกำเนิด ญี่ปุ่น โพลินีเซีย

พุ่มเรียง

ชื่อพื้นเมือง พุ่มเรียง, พุ่มเรียงสวน, ชำมะเดียง (ภาคกลาง); โโคมเรียง (ตราด); พูเวียง (นครราชสีมา)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Lepisanthes fruticosa* (Roxb.) Leenh.

ชื่อวงศ์ SAPINDACEAE

ชื่อสามัญ Luna nut

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 4-7 ม. เปลืออกลำต้นสีน้ำตาล แตกเป็นร่อง กิ่งอ่อนและยอด อ่อนมีขนสีน้ำตาล

ใบ ในประกอบแบบขนนก ในย่อยมี 5-7 คู่ ใบรูปรีแกมขอบมน กว้าง 2-3 ซม. ยาว 8-20 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลม โคนมน

ดอก ดอกช่อแบบกระจะ ออกจากซอกกิ่ง และลำต้น ห้อยลง แต่ละช้อนมีทั้งดอกสมบูรณ์เพศ และดอกไม่สมบูรณ์เพศ. กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีแดงเหลืองไปทางสีขาว กลีบดอก 5 กลีบ ดอกเพศผู้มีเกสร 8 อัน ดอกเพศเมีย รังไห่เหนือฐานรองดอก

ผล ผลสดเป็นผลเดี่ยว กลมแบนรูปหัวใจ ขนาดผล 2-3 ซม. ผลเมื่อสุกสีน้ำเงิน ผิวเรียบเป็นมัน ฉ่ำน้ำ เมล็ด แต่ละผลมี 1 เมล็ด ออกดอกและผล ธันวาคม-เมษายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ราก แก้ไข้ ร้อนใน ไข้กำเดา ผล รับประทานมีรสหวาน อันๆ ยอดอ่อนนำมาแกงผัดรวม หรือเป็นผักสด ผลสุกรับประทานเป็นผลไม้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคกลาง ภาคเหนือ

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ จีน

ฉินกำเนิด จีน

เพกา

ชื่อพื้นเมือง เพกา, มะลิดไม้, มะลินไม้ (ภาคกลาง); ก้าโด้โล้ง (กะเหรี่ยง-กาญจนบุรี); เบโก (มลายู-นราธิวาส)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Oroxylum indicum* (L.) Kurz

ชื่อวงศ์ BIGNONIACEAE

ชื่อสามัญ Indian trumpet tree

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 4-15 ม. ลำต้นเปลาตรง เปลือกลำต้นสีเทาอมขาวแตกเป็นสะเก็ดสีเหลี่ยมเล็ก

ใบ ในประกอบแบบขนนกสามชั้น ออกเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง มีใบย่อย 3-5 คู่ ใบรูปไข่หรือรูปปีกกว้าง 5.5-7.5 ซม. ยาว 6-12 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายเรียวแหลม โคนสอบแคบ

ดอก ดอกช่อกระจะ ออกตามปลายกิ่ง ก้านดอกยาว มีดอกย่อย 20-35 ดอก กลีบเดี่ยว 5 กลีบเรื่องอดกันเป็นหลอดยาวสีแดงคล้ำ กลีบดอก 5 กลีบติดกันคล้ายรูประฆัง ภายในสีม่วงแดง ภายในสีเหลืองนวลถึงสีชนพู ดอกบานกว้าง 5-9 ซม.

ผล ฝักแห้งแตก ฝักแบบยาวคล้ายดาบ ห้อยลง ฝักกว้าง 8-12 ซม. ยาว 40-120 ซม. เปลือกฝักสีเขียวอมน้ำตาล ฝักแก่แตกตามยาว เมล็ด แบน มีจำนวนมาก มีปีกบางใส ออกดอกและผล มิถุนายน - ธันวาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เปลือก สมานแผล ดับพิษกaph แก้ร้อน ใบ แก้ท้องร่วง อื่น ๆ ฝักอ่อนสีเขียว เป็นอาหาร

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

กระจายพันธุ์ในประเทศไทย ขึ้นตามที่โล่งในภาคใต้ ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคเหนือ กระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ ลาว มลายู

ถิ่นกำเนิด อินเดีย

มหาพรหมราชินี

ชื่อพื้นเมือง มหาพรหมราชินี, มหาพรหม (ประจำวันคีรีขันธ์)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mitraphora sirikitiae* Weerasooriya, Chalermlin & M.K.R. Sannders

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ Maha Phrom Rachini

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 3-7 ม. เรือนยอดทรงพุ่ม โปร่ง เป็นรังสรรค์ ลำต้นสีน้ำตาล กิ่งอ่อนมีขนปุกคุณ

ใบ ในเดี่ยว เรียงสลับ ในคู่อ่อนข้างหนา ผิวเรียบเป็นมันทั้งสองด้าน ในรูปหอก กว้าง 4-9 ซม. ยาว 11-19 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลม โคนสอบเรียว

ดอก ดอกเดี่ยวออกเป็น 1-3 ดอก ออกในกลุ่มปลายกิ่ง โคนกลีบดอกสีเขียวอ่อน ปลายกลีบสีม่วงเข้มและงอขึ้นประกอบติดกันเป็นรูปกระเช้า ดอกมีกลิ่นหอมอ่อนๆ

ผล ผลกลม มีผลย่อย 10-15 ผล ทรงกระบอกมีขนปุกคุณหนาแน่น ผลอ่อนสีเขียวเมื่อแก่สีเขียวอมเหลือง เมล็ด รูปไข่หรือรูปกลมรี ออกดอกและผล พฤศจิกายน-กรกฎาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ทابกั่งหรือเสียบยอด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย แม่ฮ่องสอน และป่าดิบเขา

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ ไม่ปรากฏข้อมูลเนื่องจากเป็นพรรณไม้ถิ่นเดียวของไทย
ถิ่นกำเนิด ไทย

มะเดื่อคิน

ชื่อพื้นเมือง มะเดื่อคิน (ท้าวไป); มะเดื่อถ้า (ราชบุรี, ภาคเหนือ); เดื่อเครื่อ, เดื่อคิน, เดื่อถ้า (ภาคเหนือ) เดื่อยคิน, เดื่อยคิน (กระบี่)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Aganosma marginata* (Roxb.) G.Don

ชื่อวงศ์ APOCYNACEAE

ชื่อสามัญ Burkhill dogbane

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม่มีพุ่ม หรือไม่เตาขนาดเล็ก ทอดเสื้อข้าพดพันไปตามดัน ไม่ไฟฟูหรือตามพื้นดิน เถากลมสีน้ำตาลเข้ม

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ ใบเรียบสีเขียวเป็นมัน รูปหอก กว้าง 1-2.5 ซม. ยาว 6-8.5 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายแหลม โคนมน

ดอก ดอกช่อ ออกที่ปลายกิ่ง ดอกสีขาวมีกลิ่นหอม กลีบดอกมี 5 กลีบ เรียงเวียน ลักษณะดอกคล้ายดอกไม้บ้านสีขาว

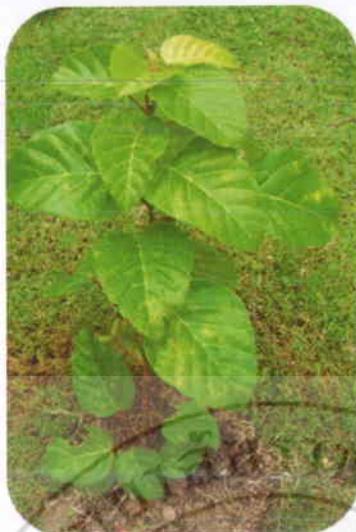
ผล ฝักคู่ เรียวกลม ยาว 25-45 ซม. เมื่อแก่แตกออก เมล็ด สีน้ำตาลมีขนสีขาวผู้คลิวได้ ออกดอกและผล มีนาคม-กรกฎาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ต้นมีรสเผ็ดฉ่ำ เข้ายา(rakya)ประดง (อาการ ผิวนังมีผื่นคัน มักมีไข้ด้วย) แก้พิษฝ่ายใน راك บำรุงกำลังขณะพื้นไข้ แก้ไขพิการ ตับพิการ ขับระดู หรือผสมกับแก่นลั่นทม ต้นนำคั่มเป็นยา nhuận ใบ แก้เมื่อย เข้ายา(rakya)ฟีและริดสีดวงทวาร อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ จีน อินเดีย ลาว เวียดนาม พิลิปปินส์ ถิ่นกำเนิด อินเดีย

มะเดื่อห่อน

ชื่อพื้นเมือง มะเดื่อห่อน (ชลบุรี, ตรัง); เคื่องขน (ภาคเหนือ); ยอดห่อน, มะเดื่อเตี้ย (จันทบุรี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ficus hirta* var. *hirta*

ชื่อวงศ์ MORACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 2-10 ม. ลำต้นตรง เปลือกดำตันสีน้ำตาลเรียบ ลำต้นกลวงและที่ข้อ พองออกในต้นอ่อน

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ ผิวใบด้านบนสากมือด้านล่างขนอ่อนนุ่มใบรูปไข่กลับ กว้าง 5.5-11.5 ซม. ยาว 9.5-20.5 ซม. ขอบเป็นซี่หยักหยานๆ ปลายแหลม โคนเบี้ยวมน

ดอก ดอกช่อออกเป็นช่อกระจุก บนปลายกิ่งซอกใบ สีขาวปุ่ปุ่นน้ำตาลมีกลิ่นหอม ดอกขนาดเล็ก รูปทรงกลมแกมรูปไข่

ผล ผลสดแบบผลรวม มีผลย่อย 5-12 ผล รูปคล้ายรูปปีกหง่าง ปลายบุ๋ม ผิวมีขนหยาบสีทอง ผลกว้าง 1.0-1.5 ซม. ยาว 1.5-2.1 ซม. ผลอ่อนสีเขียวเหลืองผลสุกสีแดงอมส้ม เมล็ด รูปกลมรี มีขนสีขาวฟูปิลิวได้ ออกดอกและผลเดือนมีนาคม-กรกฎาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ราก แก้พิษ พิษฝ บำรุงหัวใจ บำรุงกำลัง อื่นๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป้าดินแล้งทางภาคใต้ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับทั่วไป

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ อินโดนีเซีย มาเลเซีย

ถิ่นกำเนิด เอเชียเขตร้อน

มะพุด

ชื่อพื้นเมือง มะพุด (ปัตตานี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Garcinia dulcis* (Roxb.) Kurz

ชื่อวงศ์ GUTTIFERAEE

ชื่อสามัญ Gourka

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้มีถิ่นเดียวภาคกลาง สูง 6-20 ม. ทุกส่วนมีน้ำยางสีขาว เปลือกลำต้นสีน้ำตาลปนเขียว
แตกเป็นสะเก็ดหรือแตกเป็นร่องตื้นตามยาวลำต้น

ใบ ในเดี่ยว ออกตรงข้ามสลับตั้งจาก ในใหญ่ หนาคล้ายหนัง หลังใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ใบ
รูปหอกหรือรูปไข่แกรมรูปขอบบนกว้าง 5-12 ซม. ยาว 15-20 ซม. ขอบเรียบ ปลาย
มน โคนมนและเว้าเล็กน้อย

ดอก ดอกช่อแบบช่อ ออกตามซอกใบและปลายกิ่ง ดอกสีเหลืองอ่อน ดอกเพศผู้และเพศเมีย
อยู่ในช่อเดียวกัน กลีบเลี้ยง กลีบดอก มี 4 กลีบ ดอกบาน กว้าง 1-1.2 ซม.

ผล ผลสดแบบมีเนื้อ อุ่มน้ำ ผลกลมรี มีขนาด 5-5.6 ซม. ผลดิบสีเขียวมีสักสีเหลืองถึงส้ม
เปลือกเรียบมันวาว เมล็ดแข็งมีเนื้อหุ้ม มี 2-5 เมล็ด ออกดอกและผล เมษายน-มิถุนายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ผล แก้ไอ ขับเสมหะ แก้เจ็บคอ แก้เลือดออกตามไรฟัน ราก แก้ไข้
แก้ร้อนใน และถอนพิษพิคสำแดง เปลือก มีรสเผ็ด ใช้ชำระบ้าดแพด
อื่น ๆ ความเชื่อ มะพุดปลูกไว้ทางทิศพายัพทำให้ลูกหลวงเป็นคนช่างพูดในสิ่งดี

การขยายพันธุ์ ปักชำ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ตามป่าดิบชื้น และป่าเบญจพรรณ

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ อินโดนีเซีย มาเลเซีย พิลิปปินส์ บอร์เนีย ชา
ตินกานิด ตอนใต้ของฟิลิปปินส์ เกาชาวด

มะม่วงคัน

ชื่อพื้นเมือง มะม่วงคัน (narachivat); มะม่วงป่า (ภาคกลาง) ป่าไสห์ราตา (มลายู-นราชิวас)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mangifera pentandra* Hook.f.

ชื่อวงศ์ ANACARDIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 20-30 ม. เปลือกลำต้นสีเทาคล้ำแตกเป็นร่องลึกและเป็นสะเก็ดหนา เปลือกชั้นในสีเหลืองเรียงชั้nonกันเป็นชั้นหนา

ใบ ในเดียว เรียงสลับ ผิวใบเกลี้ยงเรียบ ใบรูปหอกถึงรูปขอบขนานแคนรูปหอก กว้าง 3-10 ซม. ยาว 8-25 ซม. ขอบเรียบหรือเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายเรียวแหลม โคนมน

ดอก ดอกช่อ แบบแยกแขนงตามปลายกิ่ง ดอกขนาดเล็กสีขาวนวลถึงเหลืองอ่อน

ผล ผลสด รูปขอบขนาน กว้าง 5-6 ซม. ยาว 6-7 ซม. ผลอ่อนสีเขียวเมื่อแก่และสุกสีเหลืองแคนสีเข้ม เมล็ด รูปไข่ ขนาดใหญ่ มี 1 เมล็ด ออกดอกและผล มกราคม-มิถุนายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ผล เป็นยาระบาย

อื่น ๆ ผลรับประทานรสหวานอมเปรี้ยว เนื้อไม้ ใช้ก่อสร้างทั่วไป

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย บริเวณชายฝั่งทะเล ป้าพรุทางภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ มาเลเซีย สิงคโปร์

ถิ่นกำเนิด เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

มะม่วงป่า

ชื่อพื้นเมือง มะม่วงป่า (ภาคกลาง); มะม่วงขี้ใต้ (ภาคใต้); มะม่วงเทพรัตน์ (ราชบุรี); ม่วงเทียน (ประจำบัวครีขันธ์)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mangifera caloneura* Kurz

ชื่อวงศ์ ANACARDIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 10-24 ม. ลำต้นเป็นทรงเปลี่ยนไปตามส่วน ต้นแก่สีเทาแตกเป็นสะเก็ด

ใบ ใบเดี่ยว ออกเรียงสลับหรือawanรอนกิ่ง ผิวใบเคลือบเงางาม ใบรูปขอบขนานแกมน้ำเงินแกมน้ำเงินปะปนกับสีเขียว ยาว 12-25 ซม. สองฝั่งเป็นรูปปีกกลับกว้าง 3-9 ซม. ยาว 12-25 ซม.

ดอก ดอกช่อขนาดเล็ก สีเหลืองปนขาว หรือสีครีม ออกตามปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงและกลีบดอก 4-5 กลีบ มีกลิ่นหอม

ผล ผลสด รูปกลมรี กว้าง 2.5-3 ซม. ยาว 2.5-3.5 ซม. ผลอ่อนจะมีสีเขียว ผลแก่สีเหลือง ลักษณะรูปกลมแบบแต่ละผลมี 1 เมล็ด ออกดอกและผล มกราคม-พฤษภาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ผลอ่อน มีวิตามินซีป้องกันโรค ผลสุก ต้านอนุมูลอิสระ อันดับ 1 ไม่ใช่ก่อสร้าง

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ทางกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป้าพู ทางภาคใต้ของประเทศไทย

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ มาเลเซีย อินโดนีเซีย

ถิ่นกำเนิด เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

มะหาด

ชื่อพื้นเมือง มะหาด (ภาคใต้); กะ夷, ตาแป, ตาแปง (มลายู-ราชินีวัสดุ); หาด (ทั่วไป)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Artocarpus lacucha* Roxb.

ชื่อวงศ์ MORACEAE

ชื่อสามัญ Monkey-jack-tree

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-25 ม. ลำต้นเป็นผ่าตรง เปลือกลำต้นสีเทาถึงน้ำตาลปนดำ แตกล่อนเป็นแผ่นเล็กๆ

ใบ ในเดียว เรียงสลับ ผิวใบทึบ 2 ด้าน มีขนสากระขูด ใบรูปขอบขนานรูปรีหรือเกือบรูปไข่ กว้าง 5-19 ซม. ยาว 10-27 ซม. ขอบใบเรียบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายแหลม โคนมน หรือเว้าเข้าเล็กน้อย

ดอก ดอกช่อ แบบช่อกระฉุกແน่นอยู่บนฐานรองดอก ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ดอกสีเหลือง ช่อดอกตัวผู้และช่อดอกตัวเมียอยู่ต่างช่อ

ผล ผลรวม รูปทรงกลม บิดเบี้ยวเล็กน้อย ผิวเป็นปุ่มหนาม ผลอ่อนสีเขียวเมื่อสุกสีเหลือง ขนาด 5-10 ซม. เมล็ด กลมรี มี 1 เมล็ด ออกดอกและผล กุมภาพันธ์-พฤษภาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ต้น รักษาอาการฟกบวม ในต้มน้ำอาบรักษาโรคผิวนัง ดอก รักษา โรคมะเร็ง ผล รักษาโรคในลำคอ เป็นยาขับลม รักษามะเร็ง ตัวพอก แก้ฟกบวม อื่นๆ เนื้อไม้ แข็ง เหนียวใช้ก่อสร้าง ทำเครื่องคันทรี เปลือกทำเชือก รากให้สีเหลืองใช้ย้อมผ้า

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ปัจจุบันถือเป็นญาพรผลชื่นในภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงใต้ การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ ยังไม่แน่ชัด

ถิ่นกำเนิด เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

น้ำกระทีบโรง

ชื่อพื้นเมือง น้ำกระทีบโรง (เลย); เดือเครือ (เชียงใหม่)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ficus foveolata* Wall.

ชื่อวงศ์ MORACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้เลื้อยกาражไปตามต้นไม้อื่น ยาว 10-25 ม. เถากลม เปล็อกเต้าสีน้ำตาลปนเทา เตา มีรากอากาศขนาดเล็ก กิ่งอ่อนมีขน มียางสีขาว

ใบ ในเดียว เรียงสลับ ผิวใบเรียบด้านล่างมีขน ใบรูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้าง 6-8 ซม. ยาว 12-17 ซม. ขอบเรียบ ปลายติ่งแหลม โคนมน

ดอก ดอกเดี่ยวออกเป็นช่อ ตามซอกใบ 3-5 ดอก กลมคล้ายผล แยกเพศอยู่ในช่อเดียวกัน ฐานรองดอกรูปทรงกลม

ผล ผลสดแบบผลเดี่ยว รูปทรงกลม ผิวมีเม็ดคุ่มสีน้ำตาลประปา ผลกว้าง 1-1.5 ซม. ยาว 1.5-2.5 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง ด้านในสีแดง มียางสีขาว เมล็ด ขนาดเล็กมีจำนวนมาก ออกดอกและผลเดือนมีนาคม-กรกฎาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เตาบำรุงกำลัง ต้นบำรุงร่างกาย ช่วยขับน้ำย่อย เนื้อไม้แก้ปวดหลัง แก้ปวดหัว ทั้งต้น บำรุงชาตุ บำรุงกำลัง อื่นๆ -

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคเหนือ ได้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ เนปาล

จีนกำเนิด ไทย

โนกแดง

ชื่อพื้นเมือง โนกแดง (ภาคใต้); โนกส้ม (จะเชิงเทรา); โนกป่า (จันทบุรี); โนกมัน (นครราชสีมา)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Wrightia dubia* (Sims) Spreng

ชื่อวงศ์ APOCYNACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มขนาดกลาง สูง 5-7 ม. ลำต้นตรง เปลือกลำต้นสีน้ำตาลเทาเรียบหรือแตกเป็นร่องเล็กน้อย กิ่งตั้งจากก้นลำต้น

ใบ เป็นเดี่ยว เรียงสลับบนด้วย ใบเรียบเป็นมันทั้งสองด้าน ในรูปปรีหรือรูปไข่กลับ กว้าง 3-6 ซม. ยาว 7-12 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลมมน โคนสอบเรียว

ดอก ดอกเดี่ยวออกเป็นช่อ บนปลายกิ่ง 1-4 ดอก สีแดงอมส้มมีกลิ่นหอม กลีบดอก 5 กลีบ โคนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดสันๆ ปลายกลีบแหลม บิดเล็กน้อย

ผล ผลสดแบบผลกลุ่ม รูปกระสามเป็นฝักคู่ ผิวเรียบ ผลกว้าง 1-1.5 ซม. ยาว 10-30 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เม็ดดี รูปແเกบยาวมีขนสีขาว ออกดอกและผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ราก ใช้คุณกำเนิด เปลือก รักษาโรคมะเร็งเพลิง แก้ท้องเสีย ใบ ใช้รักษาโรคหืด

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ เนื้อไม้ใช้ทำก้านไม้ขีด ดอกมีกลิ่นหอม ใช้ทำน้ำหอมและเครื่องหอม

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาคใต้ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับทั่วไป

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ เวียดนาม กัมพูชา คานสูนurmala ฯ

ถิ่นกำเนิด เอเชียเขตวอൺ

ไม้ม้อนตีหมา

ชื่อพื้นเมือง ไม้ม้อนตีหมา, หูกะทิง, หูทิง (ภาคใต้); อาศัย (ปัตตานี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ixonanthes icosandra* Jack

ชื่อวงศ์ IXONANTHACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

- ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 8-24 ม. โคนต้นเป็นพุพ่อนเล็กน้อย
- ใบ ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ ผิวใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ใบรูปรีแกมรูปไข่กลับ กว้าง 4-7 ซม. ยาว 7-14 ซม. ขอบใบจักมน ปลายใบแหลมมน โคนใบสอบเรียว ก้านใบสั้น
- ดอก ออกเป็นช่อตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ก้านช่อหดจากยาวเรียวส่วนบนแตกแขนงลั้นๆ ดอกขนาดเล็กสีเหลืองอมเขียว กลีบเดี่ยวและกลีบดอกติดทนอยู่กับผล เกสรตัวผู้มีจำนวนมาก ก้านเกสรยาวเรียว
- ผล เป็นผลเดี่ยว ผลแห้งแตกเป็น 5 ชิ้น ออกคอกและผลเดือนเมษายน-มิถุนายน
- ประยุชน์ สรรพคุณทางยา เตา นำรุ่งเดือด
- การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด
- การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ พบรังสรรค์แต่จังหวัดสุราษฎร์ธานีลงไป ในป่าดิบชั้นต้นตามเนินเขา จนถึงระดับสูงประมาณ 200 เมตร
- การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ เวียดนาม มาเลเซีย สุมาตรา ศิลินามีด เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

yang na

ชื่อพื้นเมือง ยางนา, ยางขาว, ยางแม่น้ำ, ยางหยวก (ทั่วไป); ขันนา, ยางตัน (ชุมพร); ยางกุง (เลย)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dipterocarpus alatus* Roxb. ex G.Don

ชื่อวงศ์ DIPTEROCARPACEAE

ชื่อสามัญ Yang

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 30-45 ม. ลำต้นตรง เปลือกจำต้นสีเทาอ่อนค่อนข้างเรียบ กิ่งตั้งฉากกับลำต้น กิ่งอ่อนมีขน

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับบนยอดเดียว ใบอ่อนสีแดงค่อนข้างน้ำมีข้น ในรูปไข่ กว้าง 3-6 ซม. ยาว 9-15 ซม. ขอบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายเรียวแหลม โคนมน

ดอก ดอกช่อออกเป็นช่อกระจะ บนปลายกิ่ง 4-5 ดอก สีขาวพูอ่อน กิ่บเลี้ยงมีครีบตามยาว 5 ครีบ สั้น 3 กิ่บ ยาว 2 กิ่บ มีขันสีน้ำตาล กิ่บดอก 5 กิ่บ เกษช้อนเวียนเป็นรูปปังหัน

ผล ผลแห้งแบบผลเดี่ยว รูปทรงกลม ผิวเรียบ ผลกว้าง 1-1.5 ซม. ยาว 1.5-2.5 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีน้ำตาล มีครีบตามยาว 5 ครีบ ปีกคู่ยาว 2 ปีก ปีกสั้น 3 ปีก เมล็ดรูปไข่แบนสีน้ำตาลอ่อน ออกดอกและผลเดือนมีนาคม-มิถุนายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เปลือก ฟอกโลหิต แก้ปวดตามข้อ แก้ตับอักเสบ น้ำมันยาง รักษาโรคเรื้อรัง หนองใน แพลงเน่าเปื่อย ห้ามหนอง ใบ คุณกำเนิด แก้ปวดฟัน อื่น ๆ น้ำมันจากการเจาะต้นใช้ทาเป็นยาแนวเรือ เนื้อไม้ใช้ก่อสร้าง

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป้าดินชื่นภาคใต้ นิยมปลูกเป็นไม้เศรษฐกิจ

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ เบนร ลาว

ฉินกำเนิด เกาะบอร์เนียว

ยีหุบปลี

ชื่อพื้นเมือง จำปาป่า (ตราด); ปูนใหญ่ (ชุมพร); ណາชาใหญ่; ยีหุบปลี (ชลบุรี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Magnolia liliifera* (L.) Baill. var. *liliifera*

ชื่อวงศ์ MAGNOLIACEAE

ชื่อสามัญ

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น ไม้พุ่มขนาดใหญ่ สูง 10-25 ม. ลำต้นตรง เปลืออกลำต้นสีเทาอมขาวถึงน้ำตาล

ใบ ในเดี่ยว เรียงเวียนสลับ ผิวในเกลี้ยงทั้งสองด้าน รูปใบเรียบ กว้าง 4.5-7.5 ซม. ยาว 15-20 ซม. ขอบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายแหลมมน โคนสอบมน

ดอก ออกเดี่ยวออกเป็นเดี่ยวๆ บนปลายกิ่ง สีขาวนวล มีกลิ่นหอม กลีบดอกเรียง 2 ชั้น กลีบวงนอกรา กลีบชั้นในแคนและสันกว่าชั้นนอกเกรสรสเผ็ดผู้มีจำนวนมาก รังไห่อออกรวมกันเป็นแท่ง รูปลูกข่าง

ผล ผลสดแบบผลกลุ่ม มีผลย่อย 7-17 ผล รูปไข่ป้อมรี ผิวเรียบ ผลกว้าง 3.5-4.5 ซม. ยาว 4.5-6.5 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เมล็ด รูปไข่แบบสีชมพู ออกคอกและผลคลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ออกฤ�能น้ำมันหอมระเหย ทำให้มีกลิ่นหอมเฉพาะ อัน ฯ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคบดลังภาคใต้ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับทั่วไป

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อินเดีย
จีนกำเนิด เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

รวงผึ้ง

ชื่อพื้นเมือง รวงผึ้ง, ดอกน้ำผึ้ง (ภาคเหนือ); น้ำผึ้ง (กรุงเทพฯ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Schoutenia glomerata* King subsp. *peregrine* (Craib) Roekm

ชื่อวงศ์ TILIACEAE

ชื่อสามัญ Yellow star

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5-8 ม. เป็นลักษณะเด่นสีน้ำตาล แตกเป็นร่อง แตกกิ่งค้านในระดับต่ำ

ใบ ในเดียว เรียงสลับตรงข้าม ใน หนา เรียบสีเขียวเข้มเป็นมัน ใบรูปรีแกนรูปขอบขนาน กว้าง 2.5-3.5 ซม. ยาว 4.5-7.5 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายแหลม โคนเปี้ยว

ดอก ออกช่อ ออกเป็นกระชุกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง มีดอกย่อยจำนวนมาก ดอกสีเหลือง ทองมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงรูปสามเหลี่ยม 5 กลีบ โคนเชื่อมกันปลายแยกเป็น 5 แฉก คล้ายรูปดาว กว้าง 1-1.3 ซม. เกสรตัวผู้สีเหลืองเข้มจำนวนมากกว่ากลีบเลี้ยง เล็กน้อยยื่นยาวออกจากดอก

ผล ผลทรงกลม มีขนาดประมาณ 1 ซม. เป็นลักษณะเด่นสีน้ำตาล ออกดอกและผล มิถุนายน-สิงหาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

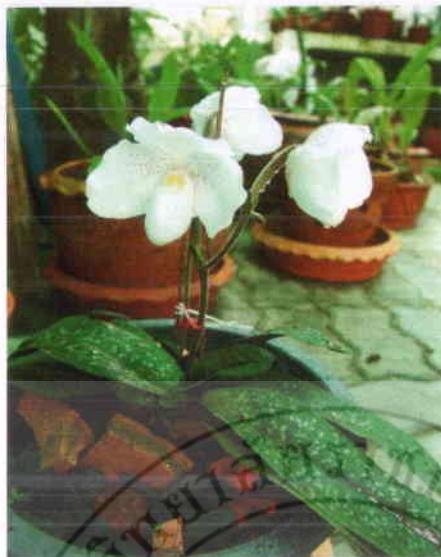
อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ เกสรเป็นอาหารแมลง

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย เป้าดินแบ่งทางภาคเหนือของประเทศไทย

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อื่น ๆ มาเลเซีย

อินเดีย ไทย

รองเท้านารีขาวสตูด

ชื่อพื้นเมือง รองเท้านารีขาวสตูด (ภาคใต้), รองเท้านารีช่องอ่างทอง, รองเท้านารีดอกขาว (กรุงเทพฯ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Paphiopedilum niveum* (Rchb. f.) Stein

ชื่อวงศ์ ORCHIDACEAE

ชื่อสามัญ Khao Satul

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น รองเท้านารีขาวสตูด เป็นกล้วยไม้ที่มีการเจริญเติบโตบนดิน ซอกหิน หรือใต้ดินไม่อัน เช่น ไฟ ลำต้นสั้นและแตกกอ

ใบ ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ช้อนกัน ใบรูปтри ยาว 7-10 ซม. กว้าง 3-5 ซม. ขอบเรียบ ปลายมนเว้าเล็กน้อย โคนมน แผ่นใบหนา หลังใบสีเขียวเข้ม มีลายเขียวเทา กระจายทั่วใบ ห้องใบสีม่วงเข้ม

ดอก ดอกช่อ 1-3 ดอกสีขาว มีจุดสีม่วงแดงกระจายใกล้โคนกลีบ ดอกนานกว้าง 7-8 ซม. ห้านดอกตรง ยาว 10-13 ซม. กลีบเลี้ยงด้านล่างสีเขียว ด้านบนสีขาว กลีบดอกรูปสามเหลี่ยม กระเป่ากลม โอลีฟสีขาวมีจุดสีเหลือง รังไข่ขาว ออกดอกชุด ชั้นవาคม-มกราคม

ผล ฝักแห้งแตกตามพุ ฝักยาวประมาณ 4 ซม. มีเมล็ดเป็นจำนวนมากคล้ายผุ่มพง

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อัน ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ตามภูเขาหินปูนบนภูเขาหรือริมฝั่งทะเล

การกระจายพันธุ์ในประเทศอัน ๆ พม่า มาเลเซีย

isin กัมเบด ไทย

รองเท้านารีฝาหอย

ชื่อพื้นเมือง รองเท้านารีฝาหอย (กรุงเทพฯ); เอ็งอิ่ง (แพร่)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Paphiopedilum bellatulum* (Rchb.f.) Stein

ชื่อวงศ์ ORCHIDACEAE

ชื่อสามัญ Egg-in-a-nest orchid

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ลำต้นสั้น แตกหน่อเป็นกอใหญ่ กว้าง 20-25 ซม. สูงประมาณ 10 ซม.

ใบ ในเดียว ออกเป็นกระжуที่โคนต้น ด้านบนเป็นลายสีเขียวสลับเขียวอ่อน ท้องใบมีจุดสีม่วงเข้มกระจายทั่วทั้งใบ ในรูปขอบขนาน กว้าง 2.5-3.5 ซม. ยาว 15-17 ซม. ขอบเรียบ ปลายมน โคนสอบ

ดอก ดอกเดียว ขนาด 5-6 ซม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกรูปไข่กลับแกมรูปปี แต่กลีบดอกยาวและกว้างกว่ากลีบเลี้ยง กลีบปากเป็นถุง ขอบกลีบด้านบนมีวนเข้าด้านใน ทึ่งกลีบเลี้ยง กลีบดอก และกลีบปากสีขาวครีม แต่ละกลีบมีขีนกำมะหยี่ปุกคลุนทั้งสองด้าน และมีจุดสีม่วงเข้มกระจายทั่วกลีบ ออกดอกและติดฝัก พฤกษาคม-กรกฎาคม

ผล ฝักกลม ยาวรี มีขันปุกคลุน เมล็ดจำนวนมากมีลักษณะเป็นผง

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ แยกหน่อ เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคเหนือ ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อื่น ๆ พม่า

จีนกำเนิด พม่า

รองเท้านารีม่วงสงขลา

ชื่อพื้นเมือง รองเท้านารีม่วงสงขลา (ภาคใต้); รองเท้านารี (ภาคกลาง)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Paphiopedilum barbatum* (Lindl.) Pfitzer

ชื่อวงศ์ ORCHIDACEAE

ชื่อสามัญ Muang Songkhla

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ลำต้นสั้น เจริญเติบโตเป็นกอใหญ่ กว้าง 20-45 ซม. สูงประมาณ 10 ซม.

ใบ ในเดียว เรียงสลับบนยอดเดียว ด้านบนของใบมีลายคล้ายหินอ่อน ในค่อนข้างหนา ใบรูปขอบขนาน กว้าง 2-3 ซม. ยาว 5-10 ซม. ขอบเรียบ ปลายใบแหลม โคนเป็นกานคอกเดียว กว้าง 5-6 ซม. สีม่วงแดง ก้านคอกยาวกว่าใบ ในประดับรูปหอก กลีบเลี้ยงบนรูปเรียบง่ายหอกลับ ล่วนปลายสีขาวและมีเส้นสีม่วงอมเขียวเรียงขนานกัน กลีบเลี้ยงคู่ข้างเชื่อมติดกัน กลีบคอกรูปแฉบ ปลายแหลมสีขาวขอบด้านบนมีตุ่มนูนขนาดเล็ก กลีบปากเป็นถุงลักษณะป่อง ออกคอกและติดผัก กุณภาพพันธุ์-เมฆายน

ผล ฝักกลมเป็นสัน ยาวรี ประมาณ 5-8 ซม. เมล็ดเป็นจำนวนมาก

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ แยกหน่อ เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย กระเบื้อง สงขลา ระนอง และพังงา

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อื่น ๆ มาเลเซีย สิงคโปร์

ถิ่นกำเนิด สงขลา

รองเท้านารีเหลืองกระปี่

ชื่อพื้นเมือง รองเท้านารีเหลืองกระปี่ (กรุงเทพฯ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Paphiopedilum exul* (Ridl.) Rolfe

ชื่อวงศ์ ORCHIDACEAE

ชื่อสามัญ Lady's slipper

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น	รองเท้านารีเหลืองกระปี่ เป็นกล้วยไม้ดิน แตกกอ ต้นที่แท้จริงเรียกว่า ໄຮໂສມ (เหง้า) รากออกเป็นกระฉูกที่โคนต้นและทอดไปทางด้านขวาบานมากกว่าหัวลงลึก หน่อใหม่แตกจากต้นที่โคนต้นเก่า มีลำต้นสั้น ไม่มีลำลูกกล้วง กอกว้าง 30-40 ซม.
ใบ	ใบเดียว เรียงกางออกเป็นแนวรัศมี ใบสีเขียวเรียบทั้งสองด้านค่อนข้างหนา ในรูปขอบขนาน กว้าง 1.5-1.8 ซม. ยาว 10-20 ซม. ปลายใบหยักแหลมตื้น ขอบใบเรียบโคนใบสอนเรียว
ดอก	ดอกเดียว กลับดอกสีเขียว ยาว 13-15 ซม. มีขนสั้นสีขาวแตงปักคลุน กลีบดอกรุ้นลงด้านหน้า กลีบนอกบนสีขาว กึ่งกลางสีเหลืองอมเขียวและแต้มสีน้ำตาลเข้ม กลีบนอกล่างสีเขียว กลีบดอกสีเหลืองอมน้ำตาล กึ่งกลางกลีบมีเส้นสีน้ำตาลเรื่อยๆ กระเปี้ยสีเหลืองอมน้ำตาล โหล่สีเหลือง รูปทรงคล้ายรูปหัวใจกลับ พิวรุษะ กึ่งกลางมีติ่งเล็กๆ สีเหลืองเข้ม ด้านบนหยักเป็นร่อง ด้านล่างหยักเป็นเขี้ยว เมื่อดอกบาน มีขนาด 6 - 6.5 ซม
ผล	ฝักมีก้านยาว ฝักแก่ เมื่ออายุได้ 5-7 เดือน ออกดอกและผลเดือนเมษายน-กรกฎาคม
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา -
อันๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ
การขยายพันธุ์	แยกหน่อ เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย	ภูเขาหินปูนที่เป็นหน้าผาสูงชัน อยู่ติดชายฝั่งทะเล ในจังหวัดภาคใต้
การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ	พม่า
ถิ่นกำเนิด	เกาะพังงันจังหวัดสุราษฎร์ธานี เกาะพังงา และจังหวัดชุมพร

ระไนป่า

ชื่อพื้นเมือง ระไนป่า, คอແລນ (ภาคใต้); ขวัญข้าว (ตรัง); ตือเราะແນວເວາ (มลายู-นราธิวาส)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Baccaurea bracteata* Mull. Arg.

ชื่อวงศ์ EUPHORBIACEAE

ชื่อสามัญ Monkey's tampoi, Tampoi bunga, Pangal, Tampoi paya

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น	ไม่มีรากด้านบนคาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-30 ม. ลำต้นเป็นทรง เป็นกล้าด้านสีส้มอมน้ำตาล เรียบถึงแตกเป็นสะเก็ดและล่อนออกเป็นหลุมด้าน ๆ
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ ผิวใบด้านหลังใบเกลี้ยง ด้านท้องใบมีขนและเกล็ดสีน้ำตาลประปราย ใบยาวรีถึงรูปขอบขนาน กว้าง 6-8 ซม. ยาว 10-20 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบกว้างถึงมน
ดอก	ดอกช่อแบบช่อกระจะ ดอกแยกเพศอยู่ต่างด้านออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่งและปลายกิ่ง ช่อดอกยาว 5-12 ซม. กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ไม่มีกลีบดอก ดอกบาน 2-3 มม.
ผล	ผลสดแบบมีเนื้อหดลายเมล็ด รูปทรงไข่へปืน กว้าง 2-2.5 ซม. ปลายผลติ่งแหลม เปลือกผลหนา ผลอ่อนสีน้ำตาลอ่อนเหลืองผลสุกสีแดงอมม่วง เมล็ด สีน้ำตาล แต่ละผลมี 1-6 เมล็ด ออกดอกและผล มกราคม-พฤษภาคม
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา راك เป็นส่วนผสมกับสมุนไพรที่ใช้ในการสถาบัตถ์ เช่น ผล รับประทาน การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด
การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้	
การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ มาเลเซีย ศรีลังกา ไทย	

รักพู

ชื่อพื้นเมือง รักพู (ภาคใต้); ร่องะ (มาลาย়-ภาคใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Melanochyla bracteata* King

ชื่อวงศ์ ANACARDIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 20-35 ม. เรือนยอดเป็นพุ่มทึบทรงเจดีย์ โคนต้นมีรากค้ำขันสูง 2-3 เมตร เปลือกคล้ายต้นสินธุ์ตalaeng มียางสีดำเป็นคราบตามรอยแตก

ใบ ในเดี่ยว เรียงเวียนสลับ ผิวใบด้านหลังใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านห้องใบสีนวล ในรูปขอบขนาน กว้าง 6-10 ซม. ยาว 15-20 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายใบเป็นติ่งเรียวแหลมโคนใบสอบ

ดอก ดอกช่อแตกแขนงออกตามปลายกิ่ง ดอกขนาดเล็กสีชมพู

ผล ผลเดี่ยวออกเป็นช่อรูปไข่หรือกลมมน ปลายผลค่อนข้างแหลม กว้าง 1.5-2.5 ซม. ยาว 2-2.5 ซม. มีขนสีน้ำตาลเหลืองสัน ๆ ปากกลุ่ม มักมียางสีดำเป็นคราบติดอยู่ที่ผลออกดอก มกราคม-กุมภาพันธ์ ติดผล เมษายน-มิถุนายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบริเวณป่าพุดและป่าดิบกลุ่มต้าที่มีน้ำซึ่งทางภาคใต้ตอนล่างของไทย
การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อีน นาเลเซีย อินโดนีเซีย บอร์เนียว
ถิ่นกำเนิด เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ลำดวน

ชื่อพื้นเมือง ลำดวน (ภาคกลาง); หอยนวลด (ภาคเหนือ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Melodorum fruticosum* Lour.

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ถักษณะพฤกษาศาสตร์

- ต้น** ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5-15 ม. ลำต้นตรง เปลืออกคำตันสีเทาบรุษะแตกเป็นสะเก็ด ปลายกิ่งยอดลุ่ง
- ใบ** ใบเดี่ยว เรียงสลับ ผิวใบเรียบเป็นมันสีเขียว ในรูปปรีหรือรูปขบวนแคนรูปปีกกว้าง 2.5-4 ซม. ยาว 5-11.5 ซม. ขอบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายแหลม โคนมนแหลม คอกเดี่ยวออกเป็นกระดูกบนกิ่ง 1-3 คอก ตีเหลือมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบดอกหนานมีขนนุ่ม กลีบดอกชั้นนอก 3 กลีบ แผ่นออก ชั้นใน 3 กลีบหุบเข้าหากัน
- ผล** ผลสดแบบผลกลุ่ม มีผลบ่อย 20-27 ผล รูปทรงกลมหรือรูปไข่ ผิวเรียบ ผลกว้าง 1-1.5 ซม. ยาว 1.5-2.5 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีดำปนม่วง เมล็ด รูปไข่แบนลีบ้ำตาลอ่อนออกดอกและผล ธันวาคม-สิงหาคม
- ประโยชน์** สรรพคุณทางยา ในรับประทาน คอก แก้ไข้ แก้ลมวิงเวียน อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ
- การขยายพันธุ์** ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด
- การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย** ป่าเบญจพรรณ ภาคตะวันออก กลาง ใต้
- การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ** อินโดจีน
- อื่นๆ** อินโดจีน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ลำดวนดอกแดง

ชื่อพื้นเมือง ลำดวนดอกแดง, ห้อมนวลด (เหนือ); ลำดวนดง (จันทบุรี); หามโจน (อีสาน)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Melodorum fruticosum* Lour.

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ Lamdman

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 4-5 ม. เปลือกลำต้นสีน้ำตาลแดงเรียบ หรือแตกสะเก็ดเล็ก ๆ เปลือกชั้นในสีน้ำตาลแดงถึงน้ำตาลคล้ำ

ใบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามกัน แผ่นใบบางกว่าและสีเขียวด้านในสุดใสเท่าใบลำดวน ผิวใบเกลี้ยง ใบรูปปรี กว้าง 4-5 ซม. ยาว 5-10 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายใบเป็นติ่งเรียวแหลมโكونใบสอบและเรียวแคบตามก้านใบ

ดอก ดอกช่อแยกแขนงสั้น ๆ ตามซอกใบและปลายกิ่ง กลีบดอกสีม่วงแดงหรือแดงเข้ม มีสีที่ขอบกลีบดอกมากกว่ากลีบดอก ดอกมีกลิ่นหอมอ่อน ๆ ตลอดวัน

ผล ผลรูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้าง 1-1.5 ซม. ยาว 1.5-2 ซม. ผลอ่อนสีเขียวเมื่อสุกสีขาว เมล็ด มีขนาดเล็ก แต่ละผลมี 1-2 เมล็ด ออกดอกและผล มีนาคม- กันยายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เกสรของลำดวนเป็นยาเวชอย่างหนึ่ง สำหรับบำรุงสุขภาพจิต อื่น ๆ เนื้อไม้มีเย็นและหนักมาก ใช้ก่อสร้างทั่วไป และถือว่าเป็นไม้มงคล

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ พม่า กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย จีนกำเนิด ไทย

ลำไยป่า

ชื่อพื้นเมือง ลำไยป่า (ท้าวไป); เคามาย, มะคอແແນ, มะหางแก้น (ลำปาง); ตองหนัง (ภูเก็ต)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Paranephelium xestophyllum* Mig.

ชื่อวงศ์ SAPINDACEAE

ชื่อสามัญ

-

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น	ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ สูง 10-30 ม. ลำต้นเปล่าตรง เปลือกลำต้นสีน้ำตาลปนเทา แตกเป็นสะเก็ดเล็ก ๆ
ใบ	ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ใบย่อย 4-6 ใบ หลังใบสีเขียวเป็นมันมีนวลปุกคุณใบรูปขอบมนแน่นรูปปรี กว้าง 1.5-6.5 ซม. ยาว 3.5-15.5 ซม. ขอบใบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายแหลม โคนสอบรูปกลมหรืออียง
ดอก	ดอกช่อแยกแขนง ออกที่ปลายกิ่ง ช่อดอกยาว 8-4 ซม. ดอกสีครีมหรือสีขาวปนเหลือง กลีบเดี่ยง 5 กลีบ ดอกขนาดเล็ก มีทิ้งดอกตัวผู้แต่ดอกตัวเมียและดอกสมบูรณ์เพศในช่อดอกเดียวกัน
ผล	ผลสดแบบมีเนื้อ รูปทรงกลม ขนาด 2-3 ซม. เปลือกบางสีน้ำตาลอ่อน เปลือกเป็นชุ่มทั่วทั้งผล เนื้อสีขาวคล้ายวุ้น หอมหวาน เมล็ด กลมสีน้ำตาลเข้มเป็นมัน ออกดอกและผล มีนาคม-มิถุนายน
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา รากสด ต้มน้ำตากรัวด กินขับเลือด ขับเสมหะ แก้ฟกขาอื้น ๆ ผล รับประทานแต่มีเนื้อน้อย
การขยายพันธุ์ ปักชำ ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด ทابกิ่ง
การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป้าดินแด้
การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ อินเดีย จีนทางตอนใต้ ศรีลังกา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	

ลูกดิ่ง

ชื่อพื้นเมือง ลูกดิ่ง, มะขามເຂົ້າ, ອີເຕັ່ງ (ปราจິນບູຮີ); ຄົ້ອນກລອງ (ຂອນແກ່ນ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Parkia sumatrana* Miq. Subsp. *streptocarpa* (Hance) H.C.F. Hopkins

ชื่อวงศ์ LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 20-35 ม. ลำต้นตรง เปลือกกระตันสีน้ำตาล กิ่งตั้งจากกับลำต้น

ใบ ในประกอบแบบขนนก เรียงตรงข้าม ใบรูปขอบบานโคง ขนาด กว้าง 0.5-1.2 ซม. ยาว 0.8-1.7 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลมมน โคนมน

ดอก ดอกช่อออกเป็นช่อยาวห้อยลง บนกิ่ง สีขาวครีม ดอกตัวผู้มีกลิ่นรองดอกรูปถ้วย กลีบดอกเป็นหลอด ปลายแยกเป็นแฉก

ผล ผลสดแบบผลกลุ่ม รูปเรียวยาว แบ่งเป็นห้องๆ ตามขวางฝัก ผิวเรียบบิดเป็นเกลียว ผล กว้าง 2.5-3.5 ซม. ยาว 15-40 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เมล็ด รูปกลมรีสีเขียว ออกรดออกและผล กุ珉ภาพันธ์-พฤษภาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา รากสด ต้มน้ำตាតกรวด กินขับเลือด ขับเสมหะ แก้ฟกขา อื่น ๆ ผล รับประทาน

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคกลาง ตะวันออก ตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันตกเฉียงใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ พม่า ภูมิภาคอินโดจีน มาเลเซีย สุมาตรา บอร์เนียว

อินดอนีเซีย เอเชียตะวันออก

ว่านyanกเว้

ชื่อพื้นเมือง ว่านyanกเว้ (เชียงใหม่)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Habenaria carnea* N.E.Br.

ชื่อวงศ์ ORCHIDACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นกล้วยไม้ดิน ล้มลุก อายุหลายปี มีหัวอยู่ใต้ดิน ลำต้นสั้นและแตกกอสูงประมาณ 15-25 ซม.

ใบ ในเดียว สีเขียวอมน้ำตาล มีลายจุดสีชมพูอ่อน ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลมโคงงอ โคนใบสอบ

ดอก ออกดอกเป็นช่อตั้ง ยาว 15-20 ซม. ดอกเกิดค่อนไปทางปลายช่อ 5-10 ดอก สีขาว ทวยยาน ช่อดอกโปรดิ่ง กลีบทุกกลีบกางออกเกือบอยู่ในระนาบเดียวกัน กลีบปากหยัก เป็น 4 แฉก คอกขนาด 2-3 ซม. ผล เป็นฝัก เมื่อมีฝักส่วนที่อยู่เหนือดินก็จะเหี่ยวแล้วจะแตกใบแห้งช่อดอกช่วงฤดูฝนอีกรึ่งประมาณเดือนสิงหาคม-กันยายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อิน ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ แยกหน่อ

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ขึ้นตามพื้นดินหรือซากหินในป่าดิบชื้นทางภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอิน ๆ มาเลเซีย

ถิ่นกำเนิด ไทย มาเลเซีย

สนู่เลือด

ชื่อพื้นเมือง สนู่เลือด (ภาคกลาง); เปล้าเลือดเครื่อ (ภาคเหนือ); บัวกือ (เชียงใหม่-เพชรบูรี);
บัวเครื่อ (เพชรบูรณ์)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Stephania pierrei* Diels

ชื่อวงศ์ MENISPERMACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น	ไม้กึ่งเลื้อยพาดพันกับดันไม้อื่น ยาว 3-5 ม. ลำต้นแท่งขึ้นจากหัว หัวขนาดใหญ่ อยุ่กึ่ง ใต้ดิน
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงสลับบน莖 เดี่ยว ผิวใบเรียบบาง ใบฐานเกือบกลมหรือกลมคล้ายใบบัวรี กว้าง 4-7 ซม. ยาว 5-10 ซม. ขอบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายแหลมมน โคนมน
ดอก	ดอกช่อออกเป็นช่อกระจุก ตามซอกใบ 5-16 ดอก สีเหลืองแยกลเปช กลีบเลี้ยง 4-5 กลีบ รูปขอบขนาน ไม่มีกลีบดอก
ผล	ผลสดแบบผลเดี่ยว รูปทรงกลมขนาดใหญ่ ผิวเรียบ ผลกว้าง 12.5-18.5 ซม. ยาว 10.5-15.5 ซม. เปลือกลีน้ำตาล เนื้อในสีขาวนวล เม็ดดี รูปเกือกม้าลีน้ำตาลอ่อน ออก ดอกและผล พฤกษ์ภานุ-พฤกษ์จิกานน
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา หัว เป็นยาบำรุงกำลัง พอก รักษาแพลเรื้อรัง ราค แก้ปวดศรีษะ อื่นๆ -

การขยายพันธุ์ หัว

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ทุกภาค

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ กัมพูชา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
จีนกำเนิด ออสเตรเลีย

ส้มกุ่ง

ชื่อพื้นเมือง ส้มกุ่ง (่น่าน); ส้มกุ่งบก (เชียงใหม่)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Begonia inflata* C.B.Clarke

ชื่อวงศ์ BEGONIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะพุกามศาสตร์

ต้น ไม้เลื้อยพัดพันดัน ไม้อื้น สูง 4-10 ม. เถาขนาดเล็กกลม เปลือกลำดันสีเขียวมีลักษณะ
เคลือบอยู่เดาแก่มีสีน้ำตาลเข้ม

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ หลังใบสีเขียวอมขาวหน้าใบเขียว ใบรอบเครียบ ใบมนต์เล็กหรือรูป
หอกโต กว้าง 1.5-2.3 ซม. ยาว 5.5-12.3 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลม โคนสอบเรียว

ดอก ดอกช่อออกเป็นช่อกระ冢 บนกิ่ง 3-6 ดอก ขนาดเล็กสีเทา เกสรสีขาว

ผล ผลสดแบบผลกลุ่ม มีผลย้อย 20-30 ผล รูปทรงกลม ผิวเรียบ ผลขนาดเล็ก ผลอ่อนสี
เขียวผลสุกสีน้ำตาลอ่อน เมล็ดกลมขนาดเล็ก ออกดอกและผล สิงหาคม-เมษายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา แก้กระหายน้ำ กัดเสมหะในลำคอ ขับอุจจาระปัสสาวะ แก้ไอ แก้หอบ
หายใจที่ลึก รากส้มกุ่งผสมกับยอดคงพญาเย็น ต้มน้ำดื่ม แก้หนอง หรือแพลไฟไหม้
ทั้งห้า ต้มน้ำดื่ม แก้นิ่ว แก้โรคผิวหนัง ผื่นคัน รักษาแพลสด หรือเป็นแพลที่อักเสบได้ดี
อีก ฯ ยอดอ่อน ใบอ่อน ผลอ่อน รับประทานเป็นผักและนำไปปรุงเป็นอาหาร

การขยายพันธุ์ ปักชำ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป่าชิงเขา ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอีก อัฟริกาใต้

ถิ่นกำเนิด ไทย

ส้มแขก

ชื่อพื้นเมือง ส้มแขก, ส้มควาย (ตรัง); ชะม่วงช้าง, มะขามแขก, ส้มมะวน (ภาคใต้); ส้มพุน (ปัตตานี); อาแซกกะลูโก (มาเลเซีย-ยะลา)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Garcinia atroviridis* Griff. ex T. Anderson

ชื่อวงศ์ GUTTIFERAE

ชื่อสามัญ Senna

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-25 ม. ลำต้นตรง เปลือกดำตันสีน้ำตาลอ่อนดำ ผิวเรียบ แตกกิ่งห้อยลง

ใบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ใบอ่อนสีเขียวอมแดง ใบแก่สีเขียว กว้าง 2.3-6 ซม. ยาว 7-20.5 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลม โคนรูปกลม

ดอก ดอกเดี่ยวออกเป็นช่อกระ冢ง บนกิ่ง 1-3 ดอก ด้านนอกสีเขียว ด้านในสีแดง ดอกเพศผู้ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ ดอกเพศเมีย รังไข่รูปทรงกระบอก

ผล ผลสดแบบผลเดี่ยว รูปกลมแบน ผิวเรียบ ผลกว้าง 6-7 ซม. ยาว 4-5 ซม. มีสันและร่องตื้น 8-10 ร่อง ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เมล็ด รูปกลมแบนสีน้ำตาลอ่อน ออกดอกและผลเกือบตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ใน ราก แก้ปอดหู ทุกส่วนต้มเป็นยาขับฟอกโลหิตและขับเสมหะ อื่น ๆ ผล ปรุงอาหารเพื่อเพิ่มรสเบร์เช่

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ นิยมปลูกเป็นพืชทางการค้า

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ อเมริกา อินเดียตอนใต้ มาเลเซีย

จีนกำเนิด เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สมอไทย

ชื่อพื้นเมือง สมอไทย, สมออ้อพยา (ภาคกลาง); ม่าແນ່ (กะเหรี่ยง-เชียงใหม่)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Terminalia chebula* Retz.

ชื่อวงศ์ COMBRETACEAE

ชื่อสามัญ Myrabolan wood.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 20-35 ม. ลำต้นตรง เปลืออกลำต้นสีน้ำตาล เป็นร่องเล็กๆ ตามความยาวของต้น กิ่งอ่อนมีขนประป라이

ใบ ในเดียว เรียงสลับตรงข้ามตั้งจาก ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้มมีขนสีขาวอ่อนนุ่ม ด้านล่างมีขนอ่อนนุ่มสีน้ำตาล ในรูปไข่แกมรูปขอบบาน กว้าง 10-15 ซม. ยาว 13-20 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลม โคนมน

ดอก ดอกช่อออกเป็นช่อแยกแขนง บนปลายกิ่ง 4-7 ช่อ สีขาวอมเหลือง กลีบเลี้ยงรูปถ้วย ปลายแยก 5 แฉก ไม่มีกลีบดอก

ผล ผลสดแบบผลเดียว รูปไข่หรือรูปกระสวยมี 5 สัน ผิวเรียบ ผลกว้าง 1.5-2 ซม. ยาว 2.5-3.2 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เมล็ดคลุมริ้ว สีเหลืองอมน้ำตาล ออกรดและผล มีฤทธิ์ยา-พุศจิกายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ผล เป็นยาระบาย แก้ไอ เปลือก ขับปัสสาวะ อื่นๆ ประโยชน์ต่องานอุตสาหกรรมพื้นบ้าน เช่น การย้อมผ้า การทำเครื่องเรือน

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบรุกภาค

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย อื่นๆ

ฉินกำเนิด เอเชียใต้

สักน้ำ

ชื่อพื้นเมือง สักน้ำ (สงขลา, สตูล); กลวย (ตรัง); รือเสาะ (มลายู-ໄดี้); สัก (ภาคใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Vatica pauciflora* (Korth.) Blume

ชื่อวงศ์ DIPTEROCARPACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 25-30 ม. เรือนยอดรูปกรวยกว่าหรือค่อนข้างกลม ลำต้นกลม เป็นทรง เปลือกลำต้นสีน้ำตาลคล้ำถึงเกือบดำ เรียบหรือเป็นสะเก็ดเล็กน้อย มียาง หรือชันสีเหลืองใสตามรอยแตกของเปลือก ยอดอ่อนกิ่งอ่อนและช่อดอกมีขนสั้น ๆ

ใบ ในเดียวเรียงสลับ ผิวใบเกลี้ยง รูปรีแกรมรูปขอบขนานหรือรูปไข่แกนรูปปุ่มหอย กว้าง 4.0 -8.5 ซม. ยาว 10-20 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายทู่ถึงเรียวแหลม โคนสอบ

ดอก ดอกช่อแยกแขนงสั้น ๆ สีขาวนวล ออกตามซอกใบหรือเหนือซอกใบเล็กน้อย มีดอก ย่อยจำนวนมาก ดอก柱สีน้ำตาลมีขนละเอียด กลีบดอก 6 กลีบ ดอกกลิ่นหอมแรง

ผล ผลรูปไข่ เปลือกแข็งสีน้ำตาล มี 3 พุ กลีบเลี้ยงปิดขึ้นผล ออกดอกและผล พฤษภาค -ตุลาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เปลือกทุบพอบุน ปิดปากหน้อหรือปากไฟปลาร้าใช้เป็นสารกันบุด หรือป้องกันน้ำตาลเป็นบุดเสีย อื่น ๆ เนื้อไม้ใช้ก่อสร้าง

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ป้าดินชั้นระดับต่ำ ริมคลอง หรือตามป่าพรุภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

ถิ่นกำเนิด ไทย

สัตบราณ

ชื่อพื้นเมือง สัตบราณ, ตีนเป็ด, พญาสัตบราณ (ภาคกลาง); กะโน๊ะ (กะเหรี่ยง-แม่ช่องสอน); หัสบัน (กาญจนบุรี); ตีนเป็ดคำ (นราธิวาส); ปุಡ, บะชา (ปัตตานี, ยะลา, นาเลเชีย); จะขัน (ปราจีนบุรี); ยางขาว (ลำปาง)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Alstonia scholaris* (L.) R. Br.

ชื่อวงศ์ APOCYNACEAE

ชื่อสามัญ White cheese wood, Devil tree.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น	ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 8-15 ม. ทรงพุ่มกลม แตกกิ่งเป็นชั้นๆ 2-3 ชั้น ผิวลำต้นสีเทาทุกส่วนของลำต้นมีน้ำยางขาวซุ่น
ใบ	ใบเดี่ยวเรียงเป็นวงรอบกิ่ง 4-7 ใบ รูปไข่ กว้าง 3-6 ซม. ยาว 10-16 ซม. ปลายติ่งใบแหลม โคนรูปลิ่ม ขอบเรียบ
ดอก	ดอกช่อ สีขาวแกมเขียว ออกที่ปลายกิ่งและปลายยอด ช่อดอกย่อยแตกเป็นชั้นๆ 2-3 ชั้น คล้ายฉัตร มีกลิ่นฉุน กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมเป็นหลอดปลายแยก เกสรเพศผู้ 5 อัน เกสรเพศเมีย รังไข่เห็นช่องกลีบ ออกดอกเดือนตุลาคม-ธันวาคม
ผล	ฝักทรงกระบอกแคบเรียวยาว 10-25 ซม. แก่แล้วแตกเป็นสองซีก เมล็ดเป็นจำนวนมาก เมล็ดรูปขอบขนานมีเนิน
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา เปลือกต้มแก้นบิด สมานลำไส้ แก้ไข้หวัด ลดอdem อักเสบ ทคลองในสัตว์พบว่าสารสกัดจากเปลือกต้มมีฤทธิ์ลดนำ้ตาลain เดือดและ ด้านเชื้อแบคทีเรีย อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ เนื้อไม้ใช้ก่อสร้างทำเครื่องเรือน

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด ปักชำ

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย เป้าจดหมายภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ นาเลเชีย

ถิ่นกำเนิด หมู่เกาะโซโลมอน มาเลเซีย

สาเก

ชื่อพื้นเมือง สาเก (ภาคกลาง); ขุนนำสำปะລອ (ทิวไป)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Artocarpus altilis* (Parkinson) Fosberg

ชื่อวงศ์ MORACEAE

ชื่อสามัญ Bread fruit tree, Bread nut tree.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 12-15 ม. ลำต้นเคลื่อนไหว เปลือกลำต้นสีน้ำตาล มียางสีขาวขึ้น

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ ใบสีเขียวเข้มเป็นมัน เส้นกลางใบเห็นชัดเจนก้านใบมีหนามห่างๆ ในไข่และหนา กว้าง 10-15 ซม. ยาว 25-35 ซม. ขอบใบเว้าลึกเป็นแฉก ปลายใบเรียวแหลมและมน โคนใบรูปกลมหรือมน

ดอก ดอกช่อเชิงลด แยกเพศ ออกที่ซอกใบ ช่อดอกเพศผู้รูปทรงกระบอกยาว ช่อดอกเพศเมียรูปทรงกระบอกลั้น

ผล ผลกลุ่มรูปทรงกลมหรือรูปทรงสวยงาม ผลโตขนาด 15-20 ซม. ออกผลปลายยอด ไม่มีหนาม ผลสุกมีกลิ่นหอม เมล็ด รูปไข่ สีดำ ติดกับไส้เป็นพวง ออกดอกและผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ดอก รักษาเหื่อออก

อื่นๆ ผล ต้ม ย่าง เสื่อม เป็นอาหารหวาน

การขยายพันธุ์ ปักชำราก

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่นๆ สาธารณรัฐอินเดีย

จีนกำเนิด มาเลเซีย

ສາຍຫຍຸດ

ชื่อพื้นเมือง	สายหยุด, สาวหยุด (ภาคกลาง ภาคใต้); กล้วยเครื่อง (ระบะบูรี); เครื่อเขาแกลง (เลย); เสลาเพชร (สุราษฎร์ธานี)
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Desmos chinensis</i> Lour.
ชื่อวงศ์	ANNONACEAE
ชื่อสามัญ	-
ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์	
ต้น	ไม้พุ่มรอเดือย เกาะเดือยพันต้นไม้ได้ไก 4-10 ม. กิ่งอ่อนสีน้ำตาลมีขุนอ่อนๆปักกลุ่มทั่วไป กิ่งแก่สีดำเป็นมัน ไม่มีขุน
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงสลับในรpaneauเดียวกัน ใบรูปหอกแgnรูปขอบขนาน กว้าง 3-6 ซม. ยาว 10-15 ซม. ขอบใบบิดเป็นคลื่น ปลายใบแหลม โคนใบมนหรือเว้าเล็กน้อย
ดอก	ดอกเดี่ยว ออกรตามซอกใบ ดอกห้อยลง ดอกสีเหลืองมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงสีเทา 3 กลีบขนาดเล็ก กลีบดอก 6 กลีบ แยกกัน รูปเรียวยาว ขอบกลีบห่อม้วนพับออกด้านนอกและบิดเล็กน้อย เรียงสลับ 2 ชั้น กลีบชั้นนอกใหญ่กว่ากลีบชั้นใน ดอกบานกว้าง 5-6 ซม.
ผล	ผลกลมแบบมีเนื้อ มีผลขยับ 8-12 ผล ผลรูปทรงกระบอก กว้าง 0.5-0.8 ซม. ยาว 2.5-3.5 ซม. เมล็ดกลมรี แต่ละผล มี 3-6 เมล็ด ออกรดกและผล เมยาน-พฤศจิกายน
ประโยชน์	สรรพคุณทางยา ดอก เป็นยาสมุนไพร อัน ฯ ปลูกเป็นไม้หอน
การขยายพันธุ์	เพาะเมล็ด ปักชำ ตอนกิ่ง
การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย	ทุกภาคของประเทศไทย พูนในป่าเบญจพรรณชั้น ป่าดงดิบ
การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอัน ฯ	จังหวัดต่อไป
อินโดネเซีย	ไทย

สารกี

ชื่อพื้นเมือง กระทิง, ภาคทิง (ภาคกลาง); ทิง (กระปี); แนวakan (น่า่น); สารกีทะเด (ประจำวันคีรีขันธ์); สารกีแนน (ภาคเหนือ).

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Calophyllum inophyllum* L.

ชื่อวงศ์ GUTTIFERAE

ชื่อสามัญ Alexandrian laurel.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 10-18 ม. ไม่ผลัดใบ เป็นรากลำต้นสีน้ำตาล ขรุขระหรือเป็นสะเก็ดเล็ก ๆ เรือนยอดเป็นพุ่มกลม ปลายกิ่งห้อยลง ลำต้นและกิ่งมียางสีขาว ใบเดี่ยว เรียงสลับ แผ่นใบหนา ผิวเกลี้ยงแข็งเป็นมัน มียางสีขาว ในรูปไข่กลับแกรมรูปขอบขนาน กว้าง 4-6 ซม. ยาว 8-16 ซม. ขอบเรียบ ปลายมนกว้างหรือปลายเว้า เส้นกลางน้อย โคนสอบเรียว

ใบ ออกซ่อ ออกตามจ่ามใบใกล้ปลายกิ่ง สีขาว มีกลิ่นหอม กลิ่นรวม 8 กลิ่น เรียงชั้non เป็น 2 ชั้น เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก สีเหลือง ออกบานเต็มที่ กว้าง 1.0-1.2 ซม.

ผล ผลสดแบบมีเนื้อ รูปทรงกลม ผิวเรียบ ผลอ่อนสีเขียวเมื่อสุกสีเหลือง กว้าง 2-3 ซม. ยาว 3-4 ซม. เมล็ดรูปขอบขนาน มี 1 เมล็ด มีต่อผลออกดอกและผล มกราคม-เมษายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ดอก บำรุงหัวใจ บำรุงเส้นประสาท แก้วิงเวียนหัวมึนดี เป็นยาแก้คันสมานแพด นำจากเปลือกใช้ล้างแพด น้ำมันจากเมล็ด ทาแก้ปimple เคล็ดบ้ม รักษาโรคเรื้อรัง อื่น ๆ ผลสุก รับประทานได้ เนื้อไม่ใช้ทำเรือ เครื่องตกแต่งบ้าน เครื่องมือศิกรรม น้ำมันจากเมล็ดใช้จุดตะเกียงและใช้ผสมทำเครื่องสำอาง มีรสเผ็ด ใช้เป็นยา

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย เป้าเบญจพรรภ ป่าคงดิบ ในประเทศไทย

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ มาเลเซีย ลาว กำพูชา เวียดนาม

อินโดนีเซีย ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย พม่า เวียดนาม

ສາລະລັກ

ຊື່ພື້ນເນື້ອ ສາລະລັກ (ກຽງເທພາ); ລູກປິ່ນໄຫຫຼຸ່ງ (ຊລບຸຮີ)

ຊື່ວິທາຍາຄາສາດ *Couroupita guianensis* Aubl.

ຊື່ສາມັ້ນ Cannonball tree

ຊື່ວົງ LECYTHIDACEAE

ສັກຍະກາງພຸກຢາສາດ

ຕັນ ໄນເມື່ອນັ້ນຂາດຄລາງ ສູງ 10-20 ມ. ລຳດັ່ງຕຽງ ເປົ້ອກລຳຕັນສື່ນໍ້າຕາລ໌ຫົວໜ້າຕາລ໌ແກມເທາ
ແຕກເປັ້ນຮ່ອງສະເກີດ

ໃບ ໃນເຕີຍວ ເຮັງເວີນຮອບທີ່ປລາຍກົ່ງ ໃນຮູປ່ໄໝແກມຮູປ່ຂອບຂານ ກວ້າງ 2.5-6.5 ຊມ. ຍາວ
10-120 ຊມ. ຂອບເປັນຄື່ນເລັກນ້ອຍ ປລາຍແຫລມ ໂຄນສອນ

ຄອກ ດອກຊ່ອກຮະຈະ ອອກຕາມລຳຕັນແລະກົ່ງ 3-10 ຄອກ ສີ່ນິ້ມພູມນໍ້າຕາລ໌ອ່ອນ ກລື່ນໜອມ ກລື່ນ
ເລື້ອງ 6 ກລື່ນ ຂອບກລືນນັນ ກລື່ນຄອກ 6 ກລື່ນ ຮູປ່ໄໝກລັບ ກລື່ນຄອກຫາ ຕຽບກາງນູນມື
ບົນສັ້ນໆ ສີ່ເຫຼືອງຄລຸນຍູ່ ເກສະເພີຜູ້ມີຈຳນວນນັກເປັນເສັ້ນຍາວ ສີ່ນິ້ມພູມເຫຼືອງ

ຜລ ພົດເຄື່ອງແບບຜລແທ້ງ ຮູປ່ກລມແປ່ນ ພົວເຮັບ ພົດວ້າງ 10.5-13.5 ຊມ. ຍາວ 10.5-15.5
ຊມ. ພົດເປົ້ອກແຈ້ງແລະຫາສື່ນໍ້າຕາລ໌ ໝັດຮູປ່ໄໝແບນສື່ນໍ້າຕາລ໌ອ່ອນ ອອກຄອກແລະຜລ
ຕລອດປີ

ປະໂຍບິນ ສරຽບຄຸມກາງຍາ ກລື່ນຄອກແທ້ງ ຕົ້ນນໍ້າດື່ມ ທ່າຍຄົດປຣິມາມນໍ້າຕາລ໌ໃນເລືອດ
ອື່ນໆ ປຸກເປັນໄມ້ປະຕົບ ຄວາມເຊື່ອເປັນຕົ້ນໄມ້ໃນພຸຖະປະວັດ

ກາຮຍາຍພັນຮູ້ ຕອນກົ່ງ ເພາະເມື່ດ

ກາຮຍາຍພັນຮູ້ໃນປະເທດໄກຍ ກາຄຄລາງ ກາຄໄຕ້ ນິຍມປຸກເປັນໄມ້ປະຕົບທຳວ່າໄປ

ກາຮຍາຍພັນຮູ້ໃນປະເທດອື່ນໆ ອິນເດີຍ

ຄືນກຳເນີດ ອົມເຣິກາເຫັນ້ອແລະອົມເຣິກາໄຕ້

ส่าเหลา

ชื่อพื้นเมือง ส่าเหลา (ทั่วไป); นางคำ (นครราชสีมา)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Desmos cochinchinensis* Lour.

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ร้อเดือยกึง ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 2-10 ม. ลำต้นตรง เปลือกลำต้นสีน้ำตาลเข้ม แตกกิ่งสาขาจำนวนมาก

ใบ ในเดี่ยว เรียงสลับบนยอดเดี่ยว ใบรูปทรงรีแกมขอบกลับ กว้าง 5-8 ซม. ยาว 8-14 ซม. ขอบเรียบ ปลายแหลม โคนมน

ดอก ออกเดี่ยวออกเป็นกระจุก บนกิ่ง 1-5 ดอก สีขาวอมเหลือง กลีบดอก 6 กลีบ เรียง 2 ชั้นๆ ละ 3 กลีบ กลีบชั้นในรูปทรงสามเหลี่ยม กลีบชั้นนอกรูปทรงรี โคนกลีบสอบปลายกลีบแหลม

ผล ผลสด แบบผลกลุ่ม มีผลย่อย 4-12 ผล รูปทรงกระบอก ผลกว้าง 1-1.5 ซม. ยาว 1.5-2.5 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลสุกสีเหลือง เมล็ด กลมรีสีน้ำตาล ออกดอกและผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ในขับเสมหะ เปลือก ผ้าคลุม อัน ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอัน ๆ ลาว

ฉินกำเนิด จีน

ฉินกำเนิด จีน

หลุมพอ

ชื่อพื้นเมือง หลุมพอ (ภาคใต้); มีอบา (มาลายู-ปัตตานี); เมอบา (มาลายู-ภาคใต้); สลุนพอ (ปราจีนบุรี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Intsia palembanica* Miq.

ชื่อวงศ์ LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE

ชื่อสามัญ Malacca teak

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม่มีรากต้นขนาดใหญ่ สูง 25-40 ม. และสูงถึง 50 ม. ลำต้นเป็นทรงกระบอก กว้าง 5-7 ม. เปลือกลำต้นสีเข้มพูหรือเทาอมน้ำตาล แตกสะเก็ดเป็นแผ่นกลมบาง ๆ

ใบ ในประกอบแบบขนนกปลายคู่ มีใบย่อย 4 คู่ ผิวใบเคลือบเป็นมัน ใบย่อยรูปไข่ เนื้อใบเล็กน้อย กว้าง 4-5 ซม. ยาว 7-9 ซม. ขอบเรียบ ปลายสองแฉล่มเว้าตื้น ๆ โคนกลม

ดอก ดอกช่อ ยาว 5-10 ซม. ดอกสีเหลืองอ่อน ออกที่ปลายกิ่ง ออกดอก ธันวาคม-เมษายน

ผล ฝัก หนาและแข็ง กว้าง 6-8 ซม. ยาว 15-40 ซม. เมล็ด กลมแบน เส้นผ่าศูนย์กลาง 3-3.5 ซม. ยาว 4-5 ซม. และหนา 0.8-1 ซม. เป็นร่องเมล็ดแข็งหนา เรียบเคลือบเป็นมัน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา -

อื่น ๆ เป็นไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ ลำต้น ใช้ก่อสร้างอาคารบ้านเรือน

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย เปิดดินชื้นตามที่รกรากได้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ หมู่เกาะมาดากัสการ์

อินเดีย เอเชีย

หว้า

ชื่อพื้นเมือง หว้า (ภาคกลาง); หว้าปี้แพะ (เชียงราย)

ชื่อวงศ์ MYRTACEAE

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Syzygium cumini* (L.) Skeels

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 15-20 ม. เป็นลักษณะสัน้ำตาลออกครึ่งมีรอยแตกเป็นร่องเด็กน้อย

ใบ ในเดียว เรียงตรงข้าม ผิวใบเรียบไม่อ่อนมีสัน้ำตาลใบแก่สีเขียว รูปใบหอก กว้าง 3-7 ซม. ยาว 7-14 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลม โคนใบรูปกลิ่ม

ดอก ดอกช่อ ออกตามซอกใบหรือปลายยอด ช่อยาว 4-10 ซม. สีขาวหรือสีเหลืองอ่อน ออกรากซอกใบหรือปลายยอด ฐานรองดอกเป็นรูปกรวย กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 4 กลีบ เกสรตัวผู้มีจำนวนมาก

ผล ผลสด รูปรีแกมรูปไข่ ฉ่ำน้ำ ผิวมัน มีขนาด 1 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลแก่สีแดงผลสุกสีม่วงคล้ำถึงดำ มีเมล็ด มี 1 เมล็ด ออกดอกและผล พฤกษาคม

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เป็นลักษณะต้น ต้มน้ำดื่มแก้บิด อมแก้ปากเปื่อย ผลดิบ แก้ท้องเสีย เมล็ด มีสารช่วยลดน้ำตาลในเลือด แก้ท้องเสีย ถอนพิษจากเมล็ดแสลงใจ อื่นๆ เนื้อไม้ ใช้ทำสิ่งปลูกสร้างที่อยู่ในร่ม ทำไวน์ ผลสุก รับประทานได้

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบร้าไวตามป่ากึ่งโล่งแจ้งภาคเหนือ ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ มาเลเซีย อินเดีย พม่า

ศินกานันด เอเชียใต้

หว้าน้ำ

ชื่อพื้นเมือง หว้าน้ำ (อุบลราชธานี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Syzygium thorelii* (Gagnep.) Merr. & L.M.Perry

ชื่อวงศ์ MYRTACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้มี根 ขนาดกลาง สูง 15-30 ม. เปลือกลำต้นเรียบหรือแตกเป็นร่องเล็กน้อยสีน้ำตาลเทา

ใบ ในเดียว เรียงตรงข้าม ผิวใบเรียบ ในอ่อนสีน้ำตาลใบแก่สีเขียว รูปใบหอก กว้าง 3-5 ซม. ยาว 10-14 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลม โคนใบรูปป้อม

ดอก ดอกช่อ ออกตามซอกใบหรือปลายยอด ยาว 3-8 ซม. ดอกสีขาวหรือสีเหลืองอ่อน ขนาดเล็ก ดอกย่อย ไม่มีก้านดอก ฐานรองดอกเป็นรูปกรวย

ผล ผลสด รูปรีแกมรูปไข่ ฉ่ำน้ำ ผิวมัน ขนาดผลเล็ก ผลอ่อนสีเขียวผลแก่สีแดง ผลสุกสีม่วงคล้ำถึงดำ เมล็ด รูปกลมแบน แต่ละผลมี 1 เมล็ด ออกดอกและผล ธันวาคม-มิถุนายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เปลือใบ แกบิด ชะล้างบาดแผล ผล รับประทานได้ อื่น ๆ เนื้อไม้ ก่อสร้าง

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

กระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ของประเทศไทย ขึ้นทั่วไปตามป่าดิบชื้นและป่าผลัดใบ

กระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์

อินเดีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ห่อข้าวย่างนา

ชื่อพื้นเมือง ห่อข้าวย่างนา (ภาคเหนือ); หัวเผ่าอีบា (เลย); กระ粂อโพน่า (แม่ส่องสอน); กระปรงหัวหมู (ประจวบคีรีขันธ์); กระปรงไหญ่, ปีกผีเสื้อ (ชลบุรี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Platycerium wallichii* Hook.

ชื่อวงศ์ POLYPODIACEAE

ชื่อสามัญ Staghorn fern, Indian staghorn

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น เป็นห่อข้าวย่างนาเป็นเพนอิงอาศัย ต้นมีลักษณะเป็นเหง้าเลือย เหง้ามีขนปกคลุม

ใบ ในแบบทวิสัณฐาน แบบแรกเรียกว่าใบกวนหรือใบโลที่มีขนาดใหญ่กว่า ชุดตั้งขึ้นเป็นตระกร้า หรือมงกุฎ กว้าง 60-90 ซม. สูง 60-90 ซม. เช่นกัน ปลายขอบขดเป็นพูลิก เกือบถึงครึ่งของใบ มีหลายพู มีขนาดเท่า ๆ กัน ปลายพูมนกลมถึงแหลม เส้นใบนูน ใบชนิดนี้ช่วยป้องกันรากและลำต้น ในชนิดที่ 2 เป็นใบชายพ้า หอยลังมี 3 พูหลัก ยาวประมาณ 100 ซม. โคนแผ่นเป็นแผ่นกว้าง แต่ละพูแตกเป็นกิ่งกู่ ได้หลายครั้ง ทำให้ปลายใบแผ่ขยายเป็นแฉกรีห้อยลง ขอบเรียบ ในเป็นแผ่นหนา มี 2 พูที่มีแผ่นซອไร พูละ 1 อัน แผ่นซອไร ไม่มีก้านอยู่บริเวณรอยเว้าระหว่างพู แผ่นซອไร มีจำนวน 1-2 อัน รูปครึ่งวงกลมหรือรูปคลื่น

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ในต้มน้ำดื่ม ลดไข้และแก้อ่อนเพลียของสตรีอยู่ไฟหลังคลอด อื่น ๆ ประดับตกแต่งสวน

การขยายพันธุ์ การสร้างสปอร์

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบริเวณป่าป่าโปร่ง ๆ ได้รับแสงแดดเพียงพอ ถึงเดคกริ่งวัน เช่น จังหวัด สตูล สงขลา เกาะอูฐ์ตามต้นยางพารา

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ อินเดียตะวันออก พม่า ยูนาน ลังกาวีในมาเลเซีย ถิ่นกำเนิด หมู่เกาะชวา-อินโดนีเซีย หมู่เกาะซันดา นิวกิวนี ออสเตรเลีย

หัน

ชื่อพื้นเมือง หัน, หันลัด (ภาคใต้); กระเบาเลือด (ภาคใต้); กระขัน (ชุมพร)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Knema globularia* (Lam.) Warb.

ชื่อวงศ์ MYRISTICACEAE

ชื่อสามัญ Small-leaved nutmeg, Gerahan, Merbatu kechil, Penarahan padi

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 30-40 ม. ลำต้นเปล่าตรง เปลือกดำด้านสีน้ำตาลอ่อนคำ

ใบ ในเดียว เรียงสลับ ผิวด้านหลังใบเรียบเป็นมันสีเขียวเข้ม ด้านท้องใบสีอ่อน ใบอ่อนและกิ่งมีขนสีน้ำตาล ใบรูปขอบมน กว้าง 3-4 ซม. ยาว 10-15 ซม. ขอบใบเป็นคลื่น ปลายใบแหลมมน โคนใบรูปกลิ่ม

ดอก ออกเป็นช่อกระฉุกที่ซอกใบ ดอกแยกเพศอยู่คู่ละต้น ดอกย่อยสีเหลืองแกมน้ำตาล ด้านในสีม่วงแดง

ผล เป็นผลสด รูปกลมมนเนื้oinสีแดง ผิวน้ำ กว้าง 1-1.2 ซม. ยาว 1.2-1.5 ซม. เมล็ดรูปกลมเป็นแท่นละผล มี 1 เมล็ด ออกดอกและผลเกือบทลอดปี

ประยุกต์ สรรพคุณทางยา เมล็ด ใช้น้ำมันที่บีบจากเมล็ดรักษาโรคผิวหนัง และหิด มีสารที่ออกฤทธิ์คือ benzyl benzoate

อื่นๆ เนื้อไม้ใช้ก่อสร้าง

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้ พบริเวณใกล้ลำธารในป่าดิบชื้น และป่าพรุ

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่นๆ มาเลเซีย จีน (ตอนใต้) อินโดจีน พม่าตอนใต้ สูมาตรา ถิ่นกำเนิด อินโดจีน พม่า

หัวร้ออยู่

ชื่อพื้นเมือง หัวร้ออยู่ (ภาคกลาง); ปุ่มเป้า (ตราด); กระเท้าผึ่งด (สุราษฎรธานี); ดาลูปูตาลิมา (ນลาย-นราธิวาส)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hydnophytum formicarum* Jack

ชื่อวงศ์ RUBIACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

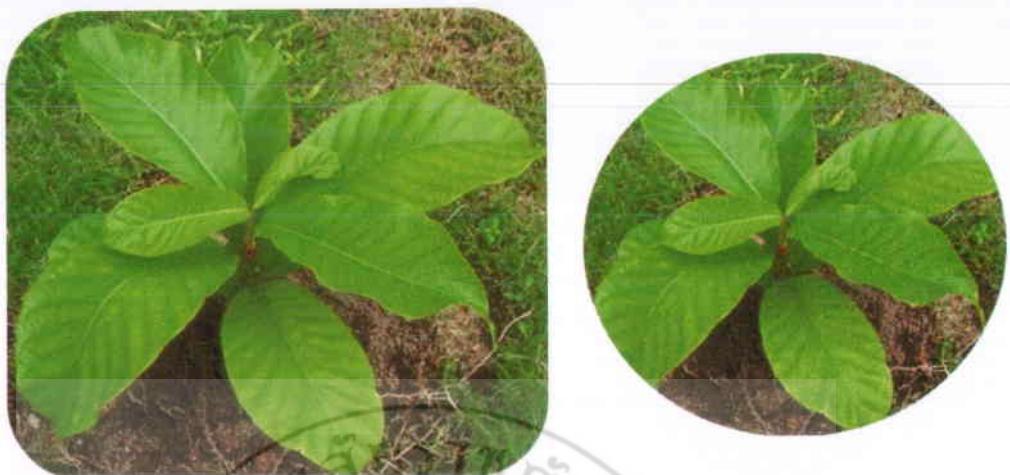
ต้น เป็นไม้อิงอาศัยบนเรือนยอดต้นไม้อื่น ลำต้นสูง 30-60 ซม. โคนต้นขยายใหญ่เป็นรูปกลมป้อม เส้นผ่าศูนย์กลาง 15-25 ซม. สีน้ำตาลเทา ภายในเป็นโพรงและรูชำนาญมาก
ใบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ในหน้าอวบน้ำ ผิวเคลือบเงางามด้านใน ใบรูปปีกกลับ ยาว 4-10 ซม. กว้าง 2-5 ซม. ปลายใบมนถึงแหลม ขอบเรียบ โคนสอบแกมรูปไข่กลับ ยาว 4-10 ซม. กว้าง 2-5 ซม. ปลายใบมนถึงแหลม ขอบเรียบ โคนสอบ
ดอก ดอกเดี่ยวออกเป็นกระจะก 2-5 ดอก ตามจั่มใบ ออกขนาดเล็กสีขาว กลีบดอก 4 กลีบ
ผล ผลสด รูปไข่กลับ ผลอ่อนลีเชียวผลสุกสีส้ม ออกดอกและผล กลุ่มพันธุ์-พุทธภัณฑ์
ประโยชน์ สรรพคุณทางยา ต้น ต้มกินถ่ายพยาธิ บำรุงหัวใจ แก้พิษในกระดูก หัว แก้พิษประดงแก้ไข้เข้าข้อเท้าบวม รักษามะเร็ง อื่น ๆ เป็นที่อยู่ของนด

การขยายพันธุ์ เมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย พบรุกภาคของประเทศไทย

การกระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม

ถิ่นกำเนิด อินโดนีเซีย

พิรัญญิการ์

ชื่อพื้นเมือง พิรัญญิการ์ (ภาคกลาง); เกาเต้มยำช้าง (ภาคเหนือ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Beaumontia grandiflora* Wall.

ชื่อวงศ์ APOCYNACEAE

ชื่อสามัญ Herald trumpet

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้เดาบนด้วยไหงูมักเลี้ยงเกาะพันต้น ไม้อื่น สูง 3-15 ม. แต่ก็งอกก้านสาขามาก เค้าอ่อน มีขนสีน้ำตาลแดงปนคลุมอยู่ทั่วไป

ใบ ในเดียว เรียงตรงข้ามกันเป็นคู่ ใบรูปไข่กลับหรือรูปขอบขนาน กว้าง 1.5-2.5 ซม. ยาว 4.5-7.5 ซม. ขอบเป็นคลื่นเล็กน้อย ปลายแหลม โคนแหลมมน

ดอก ดอกเดียวออกเป็นช่อ บนปลายกิ่ง 6-11 ดอก สีขาวมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงรูปขอบขนาน 5 กลีบ กลีบดอกโคนเชื่อมติดกันเป็นรูปท่อกรวย ปลายแยกออกเป็น 5 กลีบ เกสรตัวเมีย 2 อัน เชื่อมติดอยู่กับกลีบดอก

ผล ผลสดแบบผลเดียว รูปไข่ป้อมรี ผิวเรียบเป็นร่องตามยาว ผลกว้าง 4.5-5.5 ซม. ยาว 11.5-15.5 ซม. ผลอ่อนสีเขียวผลแก่แตกเป็น 2 ชิ้น เมล็ด รูปกลมแบนสีน้ำตาล ออกดอกและผลตลอดปี

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เมล็ด ยาบำรุงกำลัง บำรุงหัวใจ อื่น ๆ ปลูกเป็นไม้ประดับ

การขยายพันธุ์ ตอนกิ่ง เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคกลาง เหนือ ได้ นิยมปลูกเป็นไม้ประดับทั่วไป

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทยอื่น ๆ จีน อินเดีย กัมพูชา มาเลเซีย ลาว เวียดนาม ถิ่นกำเนิด เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ເກມສະບັບ

ชื่อพื้นเมือง เหรี่ยง, กะเหรี่ยง, เรียง, สะเรียง (ภาคใต้); นะกิง, นะริง (มลายู-ภาคใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Parkia timoriana* Merr.

ชื่อวงศ์ LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE

ชื่อสามัญ

จัดมหกรรมทางพุกมานาสตรั่ง

ต้น ไม้บินต้นขนาดใหญ่ สูง 20-50 ม. ทรงพุ่มกลม ลำต้นเป็นทรง เปลือกสีน้ำตาลอมเหลืองเรียบและเกลี้ยง

ใบ ใบประกอบแบบชนก 2 ชั้น ใบยื่อยจำนวนมาก รูปของหนานหนาดเล็ก

គុក គុកខ្លះគុក ឱ្យគុករាងគុក 2-3 ឆ្ន. យាន 5-6 ឆ្ន. កាត់ខ្លះគុកយាន 15-25 ឆ្ន.
គុកយ៉ាយីមិតាកាត់គុកស្អ័ែង និងមិតាបានបានបុរាណកាត់គុក គុកស្មូលូរ

ผล ฝึก ฝึกตรงไม่บิดเบี้ยนเหมือนสะตอ เมล็ดคุณน้ำเล็กน้อย ฝักกรวย 3-4 ซม. ยาว 20-28.5 ซม. เมล็ด รูปไข่ เปลือกหุ้มเมล็ดหนาสีคล้ำและแข็ง กรวย 0.7-1.2 ซม. ยาว 1.2-2 ซม. ออกดอกออกผล พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา เปลือกและเมล็ด ขับลมในลำไส้

อื่นๆ เมล็ด เพาะให้งอก นำไปปีคง รับประทานเป็นผัก

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้

การกระจายพันธุ์ในประเทศไทย ๑ มาเลเซีย อินโดนีเซีย พิลิปปินส์

ចំណាំនីតិវិធី សារព័ត៌មាន និងការងារ

อ้ายบ่าו

ชื่อพื้นเมือง อ้ายบ่าו, บ่าו (สกุล); เครียด (สุราษฎร์ธานี); นิไขบือรุ (มาลายู-นราธิวาส)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Stemonurus malaccensis* (Mast.) Sleumer

ชื่อวงศ์ ICACINACEAE

ชื่อสามัญ -

ลักษณะทางพฤกษาศาสตร์

ต้น เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 5-15 ม. ลำต้นเปلاตรง เปลือกตามลำต้นสีน้ำตาล มีด่างตีขาว ผิวเรียบ

ใบ ในเดียว เรียงสลับ ในหนานา ผิวใบเรียบเป็นมัน ในอ่อนสีเขียวอ่อน ในแก่สีเขียวเข้ม ในรูปรีหรือขอบนาน กว้าง 4-6 ซม. ยาว 10-15 ซม. ขอบใบเรียบ ปลายใบเรียบแหลม โคนใบแหลม

ดอก ออกซ่อ ออกตามปลายกิ่ง มีขนาดเล็ก สีขาวนวล มองเห็นก้านชูอับละองเกสรตัวผู้ โผล่พื้นกลีบดอก

ผล รูปกระสวย โถ้งเล็กน้อย ปลายแหลม กว้าง 2-3 ซม. ยาว 4.5-6 ซม. ออกคอกและกรกฎาคม-เมษายน

ประโยชน์ สรรพคุณทางยา รากและต้น ต้มน้ำดื่มน้ำรุ่งกำลัง อื่น ๆ เนื้อไม้ใช้ก่อสร้างทั่วไป

การขยายพันธุ์ เพาะเมล็ด

กระจายพันธุ์ในประเทศไทย ภาคใต้

กระจายพันธุ์ในประเทศอื่น ๆ มาเลเซีย
จีนกำเนิด ไม่ปรากฏข้อมูล

4.3 การศึกษาศักยภาพของพืชแต่ละชนิดในการที่จะนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและวางแผนการอนุรักษ์

ในการสำรวจ และรวบรวม ชนิดพันธุ์พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ทางภาคใต้ของประเทศไทย ทำให้ได้องค์ความรู้ในการเลือกพืชที่จะนำวิจัยด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและวางแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรพืช จากผลของการสำรวจ และรวบรวม พืชในครั้งนี้ พบว่า ในพื้นที่ป่าทางภาคใต้ มีอยู่หลายชนิดพันธุ์ มีสภาพเสียงที่มีแนวโน้มที่จะสูญพันธุ์ในไม่ช้า เช่น กล้วยไม้สกุลรองเท้านารี โดยเฉพาะกล้วยไม้รองเท้านารีม่วงสงขลา ไม่องอาศัยอื่น ๆ เตยสาบเสือ จำลา หังเกมะเบือซึ่น ฯลฯ แต่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ (ปีที่ 1) ได้คัดเลือกกล้วยไม้ป่า เนื่องจากเป็นพืชที่ต้องแก่ปีหลายอย่างเร่งด่วนในการเพิ่มจำนวนและคืนสู่ดินเดิม

กล้วยไม้รองเท้านารีม่วงสงขลา หรือ ม่วงรัตภูมิ (*Paphiopedilum barbatum* (Lindl.) Pfitzer) ถือกำเนิดอยู่ที่อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ลักษณะเด่นของกล้วยไม้พันธุ์นี้ คือ มีลักษณะคล้ายคลึงกับรองเท้านารีมาก แต่ แล้วมีความสำคัญที่คือ ในอดีตจะขยายพันธุ์อยู่ในพื้นป่า เทือกเขาบรรทัด ตั้งแต่จังหวัดสตูลจนถึงจังหวัดราชบุรี และจะพบมากที่เทือกเขาแก้ว ในอำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา และหนึ่งเดียวของโลก เพราะจะนับเป็นสมควรที่จะได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างเร่งด่วน เพราะในปัจจุบัน ได้มีการลักลอบนำกล้วยไม้รองเท้านารีม่วงสงขลา ลงมาขายกันอย่างแพร่หลาย ราคาย่อมถูก ประมาณ 250-300 บาท ทำให้กล้วยไม้ชนิดนี้อยู่ในสภาพที่มีแนวโน้มที่จะสูญพันธุ์ในอนาคต จึงนำมาทำการขยายพันธุ์เพื่อเพิ่มจำนวน 2 วิช คือ โดยการแยกหน่อ และเพาะเดี่ยงเนื้อเยื่อ นอกจากนี้ทำการขยายพันธุ์กับกล้วยไม้ชนิดอื่น ๆ อีกด้วย

1. การขยายพันธุ์โดยการแยกหน่อ โดยทำการตัดลงปลูกในวัสดุปลูกที่แตกต่างกัน เพื่อหาวัสดุปลูกที่เหมาะสมที่ทำให้ต้นเจริญเติบโตและแตกหน่ออย่างรวดเร็ว
2. การเพาะเดี่ยงเนื้อเยื่อ

4.4 การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช โดยการจัดอบรม หรือให้เรียนรู้เกี่ยวกับพืช ทำให้กลุ่มเป้าหมาย เกิดความรัก ห่วงใย และมีส่วนร่วมในการป้องกันรักษาทรัพยากร�พืช

4.4.1 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการสร้างจิตสำนึกให้แก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป ในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1. จัดอบรมให้กับนักเรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และให้กับนักศึกษาโปรแกรมวิชาประถมวัย และวิทยาศาสตร์ทั่วไป ปีที่ 4 (ภาคผนวก รูปที่ 141-144)
2. จัดอบรมให้กับครูโรงเรียนตัวราชานาดี 43 สงขลา (ภาคผนวก รูปที่ 145-146)
3. ปลูกต้นไม้ริมแม่น้ำเพื่อฟื้นฟู (ภาคผนวก รูปที่ 147-150)

4.1.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชกับชุมชนและบุคคลต่อไปนี้

1. ชุมชนอนุรักษ์ป่าต้นน้ำและกล่าวไม้ป่ารองเท้านารี ตำบล ท่าจะม่วง อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสangkhla ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และได้ให้ความช่วยเหลือ วัสดุในการสร้างโรงเรือน สำหรับช่างกล้าไม้และได้มอบกล้าไม้ กล่าวไม้รองเท้านารีม่วงสangkhla ที่ได้ จากการขยายพันธุ์โดยการแยกหน่อจำนวน 50 ต้น (ภาคผนวก รูปที่ 151)

2. ลุงเม่น บ้านทุ่งนารี ต. ทุ่งนารี อ. ป่านอน จ. พัทลุง โดยได้รับอนุเคราะห์พันธุ์ไม้จากป้าลุงแม่น (ภาคพนวก รูปที่ 152)

3. คุณกมล นิติบานันท์ 245 หมู่ 7 ต. พนมวัง อ. ควนขันธุ์ จ. พัทลุง

- #### 4. ประชุมชาวบ้านและผู้นำทาง (ภาคผนวก รูปที่ 153-155)

- #### 4. บคคลอีกหลายคนท่าน ดังรายชื่อ (ภาคผนวก ตารางที่ 3)

ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชุมชน เกี่ยวกับการให้เห็น
ความสำคัญเห็นคุณและค่าของทรัพยากรพันธุกรรมพืชในท้องถิ่น ที่จะนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกใน
การอนุรักษ์ทรัพยากรต่อไป

4.5 แหล่งเรียนรู้

1. เรื่องเพาะชำใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ จากการศึกษาวิจัยและเก็บพันธุกรรมพืชไว้ทั้งในสภาพโรงเรือนและแปลงปฐกุ ในระยะ 1 ปีแรก นักศึกษาและบุคคลภายนอกได้มาริช่องเรียนเป็นแหล่งค้นคว้า และเรียนรู้ (ภาคผนวก รูปที่ 156)

2. จัดทำหนังสือพรรบพืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ภาคใต้ ในงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา

3. จัดทำໂປຣເຕອຣ໌ເພຍແພຣ່ພຣຣຄພື້ນຫາຍາກແລະ ໄກລໍ້ສ່ວນພັນຮ່ວມມືການໃດ

4. จัดทำแผ่น CD-Rom บรรณพืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ภาคใต้

- ๕ เว็บไซต์พร้อมพืชหายากและใกล้สูญพันธุ์จากใต้ คือ <http://science.skru.ac.th>

- ๖ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้คอมโบทางพกอนุศาสตําฯ ให้รองฯ แสดงพันธุ์พืช คณะวิทยาสาสตร์ฯ

- ## มหาวิทยาลัยราชภัฏสวางค์